

Hampaaton kälättäjä ja pynttäytynyt salikissa

Muija ja mimmi semanttisessa vertailussa taustoiltaan erilaisten informanttien kielenkäytössä

Suvi Enala

Pro gradu -tutkielma

Suomen kieli ja suomalais-ugrilainen kielentutkimus, suomen kieli

Kielen oppimisen ja opettamisen tutkinto-ohjelma

Kieli- ja käännöstieteiden laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Helmikuu 2020

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Kieli- ja käännöstieteiden laitos / Humanistinen tiedekunta

ENALA, SUVI: *Hampaaton kälättäjä ja pynttäytynyt salikissa. Muija ja mimmi* semanttisessa vertailussa taustoiltaan erilaisten informanttien kielenkäytössä.

Pro gradu -tutkielma, 68 s., 5 liites.

Suomen kieli ja suomalais-ugrilainen kielentutkimus, suomen kieli

Kielen oppimisen ja opettamisen tutkinto-ohjelma

Helmikuu 2020

Pro gradu -tutkimukseni päämääränä on selvittää *mimmi*- ja *muija*-substantiivien semanttisia samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia taustoiltaan erilaisten informanttien kielenkäytössä. Tavoitteenani on tarkastella eri ikäluokkia sekä sukupuolia edustavien informanttien idiolekteja sekä huomioida tutkimuksessani myös informanttien murrealueet ja sosioekonomiset asemat. Tavoitteeni on selvittää, millaisia *mimmin* ja *muijan* käyttökontekstit ovat eri informanttiryhmien välillä sekä millaisia konnotaatioita *mimmiin* ja *muijaan* liitetään eritaustaisten informanttien idiolekteissa.

Tutkimusaineisto kerättiin sähköisen Webropol-kyselylomakkeen avulla loppuvuonna 2019. Kyselylomakkeeseen vastasi yhteensä 1238 informanttia ympäri Suomea. Kyselyyn vastanneet informantit ovat taustoiltaan hyvin heterogeenisiä, ja informantteja on useasta sosioekonomisesta ryhmästä sekä jokaiselta Suomen murrealueelta. Tutkimusaineistoon hyväksyttiin vastauksista yhteensä 1212 kappaletta. Hyväksytyksi tullakseen informanttien oli oltava äidinkielistä suomen kielen puhujia. Aineisto analysoitiin sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti.

Kyselyyn vastanneiden informanttien vastauksista selvisi, että *mimmin* ja *muijan* käyttö varioidu otodetusti sekä sukupuoli- että ikäryhmittäin. Variaatiota on sekä käyttökonteksteissa että *mimmi*- ja *muija*-substantiiveihin liitettävissä konnotaatioissa eri ikä- ja sukupuoliryhmien kesken. Tutkimuksen mukaan hajontaa on myös murrealueittain sekä sosioekonomisten ryhmien välillä. *Muija* koetaan naisinformanttien keskuudessa keskimäärin miesinformantteja negatiivisemmaksi ilmaukseksi. Nuoremmat informanttiryhmät mieltävät *muijan* vanhempia verrokkiryhmiään neutraalimmaksi nimitykseksi. Myös *mimmi* määritellään mies- ja naisinformanttien kesken toisistaan selvän poikkeavasti: miesinformantit yhdistävät *mimmiin* naisinformantteja huomattavasti useammin seksuaalisen miellelyhtymän, kun taas naiset kuvaavat *mimmiä* keskimäärin positiivisten luonteenpiirteiden, kuten sisukkuuden tai energisyyden, kautta.

Tutkimuksessa selvisi, että murrealueittain sekä *mimmi* että *muija* varioivat odotettua vähemmän. Eroavaisuuksia on kuitenkin löydettävissä, ja esimerkiksi Peräpohjan murteiden puhujien keskuudessa *muija* koetaan huomattavasti muita murrealueita positiivisempänä sanana. *Mimmi* sen sijaan nähdään positiivisimpana sanana pääkaupunkiseudun murteiden alueella. Myös sosioekonomisten ryhmien välillä on arvattavissa olevaa variaatiota: kun *mimmin* kokevat positiivisimmaksi ammattikorkeakoulutaustaiset informantit, mieltävät peruskoulutaustaiset informantit *mimmin* negatiivisimmaksi sanaksi. *Muijaa* positiivisimpana sanana pitävät peruskoulutaustaiset informantit ja negatiivisimpana yliopistotaustaiset informantit.

Tutkimukseni perusteella syntyy tarvetta jatkotutkimukselle, jossa *mimmiä* ja *muijaa* tarkasteltaisiin laajemmin myös suomea toisena kielenään puhuvien sekä muita sukupuolia edustavien informanttien näkökulmasta. *Mimmin* ja *muijan* käyttökonteksti ja konnotaatio vaihtelevat huomattavasti sukupuolesta ja ikäryhmästä toiseen, joten olisi myös mielekäästä tutkia tarkemmin kyseisten substantiivien puhekielistä käyttöä ja variaatiota tietyn aikavälein.

Asiasanat: semantiikka, puolisynonymia, konnotaatio, idiolekti, kyselytutkimus

Sisällys

1. JOHDANTO	3
1.1. Tutkimusaihe ja tavoitteet	3
1.2. <i>Muijan</i> ja <i>mimmin</i> sanakirjamääritelmät	4
1.3. Aiempi tutkimus	5
2. TEOREETTINEN VIITEKEHYS	7
2.1. Merkitysoopin keskeisiä käsitteitä	7
2.2. Piilomerkitykset ja sanojen synonyymia.....	8
2.3. Kielenkäytön sosiaalinen eriytyminen ja muut kielenulkoiset vaikuttimet.....	10
2.4. Miten naisesta puhutaan?	12
3. TUTKIMUSAINEISTO.....	15
3.1. Tutkimusaineiston esittely	15
3.2. Kyselylomakkeeseen vastanneet informantit ja tutkimuksen lähtökohdat.....	16
3.2.1. Informanttien sukupuoli, ikäryhmä ja äidinkieli.....	16
3.2.2. Informanttien murrealueet.....	17
3.2.3. Informanttien sosioekonominen tausta	18
4. <i>MIMMI</i> JA <i>MUIJA</i> SEMANTTISESSA VERTAILUSSA	20
4.1. Millainen nainen on <i>muija</i> ?	20
4.1.1. <i>Muija</i> miesten idiolekteissa.....	21
4.1.2. <i>Muija</i> naisten idiolekteissa.....	27
4.2. Millainen nainen on <i>mimmi</i> ?	33
4.2.1. <i>Mimmi</i> miesten idiolekteissa	34
4.2.2. <i>Mimmi</i> naisten idiolekteissa	38
4.3. <i>Mimmin</i> ja <i>muijan</i> samuudet ja eroavaisuudet murrealueittain.....	43
4.3.1. <i>Mimmi</i> murrealueittain.....	44
4.3.2. <i>Muija</i> murrealueittain.....	47
4.4. <i>Mimmi</i> ja <i>muija</i> eri sosioekonomisista taustoista tulevien informanttien kielenkäytössä...	51
4.4.1. <i>Mimmi</i> koulutukseltaan erilaisten informanttien idiolekteissa.....	52

4.4.2. <i>Muija</i> koulutukseltaan erilaisten informanttien idiolekteissa	53
5. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT	57
LÄHTEET JA LYHENTEET	65
Aineslähteet.....	65
Muut lähteet	65
Liitteet	69

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimusaihe ja tavoitteet

”Muija on hampaaton, lihava ja likainen kälättäjä ja mimmi ajaa moottoripyörää nahkapuvussa”, kirjoitettiin kyselylomakkeeseen, jolla keräsin aineiston tähän *mimmin* ja *muijan* semanttista vertailua tekevään tutkimukseen. *Mimmillä* ja *muijalla* on sama denotatiivinen merkitys, ’nainen’, vaikka niiden välillä on huomattavia konnotatiivisia merkityseroja. Tutkielmani keskittyy näiden kahden sanan semanttisiin samankaltaisuuksiin sekä eroavaisuuksiin eri-ikäisten ja taustoiltaan erilisten informanttien idiolekteissa. Tavoitteeni on saada sähköisen kyselylomakkeen avulla riittävästi materiaalia *mimmi-* ja *muija-*ilmausten kattavaan vertailuun eri ikäryhmien lisäksi myös sukupuolen, murrealueiden sekä informanttien sosioekonomisen taustan välillä: onko *mimmin* ja *muijan* käyttökonteksteissa eroa eri informanttiryhmien kesken ja arvioivatko taustoiltaan erilaiset informantit näissä nimityksissä olevan merkittäviä semanttisia eroja niiden varioivissa käyttöympäristöissä?

Lähestyn tutkimusongelmaa seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

1. Miten kielenkäyttäjät erottavat merkityksiltään substantiivit *mimmi* ja *muija*?
2. Millaisissa käyttökonteksteissa substantiiveja *mimmi* ja *muija* käytetään?
3. Miten informanttien erilaiset taustat vaikuttavat substantiivien *mimmi* ja *muija* käyttökonteksteihin ja niiden konnotaatioihin?

Vaikka kiinnostuksen kohteenani on laajempi ilmiökenttä, jossa tarkastellaan naiseen viittaamista kielessä, tutkimukseni keskittyy tarkastelemaan kahta naiseen liitettävää ilmausta, *mimmiä* ja *muijaa*. Tutkimukseni pyrkii selvittämään, käyttävätkö eri murteita puhuvat, erilaisista sosioekonomisista taustoista tulevat, eri ikäryhmiä ja eri sukupuolia edustavat informantit *mimmiä* ja *muijaa* eri konteksteissa ja jos käyttävät, millä tavoin. *Mimmin* ja *muijan* välillä on monia eroavaisuuksia sekä semantiikan että pragmatiikan osalta, ja moni on varmasti pistänytkin merkille, että sanoja käytetään keskenään hyvin erilaisissa konteksteissa.

Aiemmin valmistuneen kandidaatintutkielmani (Enala 2018) pohjalta oletan, että informanttien kyselylomakevastauksista nousevat selkeästi esille *mimmin* ja *muijan* semanttiset eroavaisuudet sekä niiden käyttökontekstien variaatiot. Oletan myös, että eroavaisuuksia on nähtävissä eri sukupuolten,

ikäryhmien, murrealueiden sekä sosioekonomisen taustan kesken. Koska *mimmi* ja *muija* viittaavat tietyn sukupuolen edustajiin, on tarkoituksenmukaista olettaa, että kyseisen sukupuolen edustajat mieltävät kyseiset sanat toisin kuin muut. Eroja on odotettavissa myös ikäryhmittäin pääosin tutkittavien sanojen slangikäytön perusteella: puhekieli muuttuu nopeasti ja vaihtelee ikäryhmittäin. Uskon eroavaisuuksia löytyvän *mimmin* ja *muijan* käyttökontekstien lisäksi informanttien tavoissa käsittää sanojen merkitysisältö. On mielenkiintoista nähdä, miten taustoiltaan erilaiset informantit tulkitsevat sanojen konnotaatioissa olevia eroavaisuuksia niiden mahdollisesti laajaltikin varioivissa käyttökonteksteissa.

1.2. *Muijan* ja *mimmin* sanakirjamääritelmät

Muija-sana on ilmeisesti ruotsalaista alkuperää ja lainattu suomeen murteellisena sanana *mója*, joka tarkoittaa 'vaimoa' ja 'eukkoa'. *Muija* esiintyi ensimmäistä kertaa suomen kirjakielessä *muuja*-muodossa vuonna 1786. Nykyiselleen vakiintunut sana-asu *muija* löytyy sanakirjasta vuodelta 1823. (Häkkinen 2004.) Suomen kielen etymologisen sanakirjan alkuperäismääritelmässä *muijaa* (SKES 1978 s.v. *muija*) kuvaillaan nimityksillä *eukko* ja *vaimo*. Nykysuomen etymologinen sanakirja kuvaa *muijaa* tarkemmin ja täsmentää, että *muija* merkitsee 'akkaa, eukkoa, muoria, ämmää, vaimoa ja arkisessa puhekielessä naista yleensä'. (Häkkinen 2004 s.v. *muija*.)

Suomen puhekielen sanakirja (2009) määrittelee *muijan* halventavaksi sanaksi. Kyseinen sanakirja mukaillee aiempia määritelmiä ja kuvaa *muijaa* (SPS 2009 s.v. *muija*) seuraavasti: 'vanha nainen, akka, muori, ämmä; tyttöystävä; vaimo, emäntä, eukko tai nainen lemmenseuralaisena'. Sanakirjoissa halventaviksi luokitellaan haukkumasanojen lisäksi myös eräät kielteisinä pidettyjen ilmiöiden nimitykset. Halventavuus voi olla joko sanan käyttäjän tietoisesti tarkoittamaa tai vain kohteen kokemaa. (Grönros 1994.) Myös Nykysuomen sanakirja määrittelee *muijan* (NS 1992 s.v. *muija*) tavalliseksi tai halventavaksi nimitykseksi naisesta ja lisää *muijan* kuvaavan erityisesti iäkkäämpää naista. Kielitoimiston sanakirja lisää *muijan* (KS 2017 s.v. *muija*) määritelmään aiemmista suomen yleiskielen sanakirjoista poiketen slangimerkityksen 'tyttö': *luokan muijat*. Suuri suomalainen seksisanakirja määrittelee *muijan* (SSS 2010 s.v. *muija*) 'aviovaimoksi', 'heilaksi' ja 'vakituiseksi tyttöystäväksi' ja antaa *muijasta* käyttöesimerkkejä: *Saunamuija; On sillä nyt jo monta muijaa – mä ilman yhtä jään!* ja *Tyttöni mun, sanoi Haapas-Riku muijaans*. Suuri suomalainen seksisanakirja antaa myös määritelmän *muijafrendistä* (SSS 2010 s.v. *muijafrendi* ~ *-kaveri*), jonka se määrittelee 'tyttöystäväksi': *Toi on Pasin uus muijafrendi*.

Esimerkiksi Helsingin slangille on ominaista, että alun perin 'vanhaa naista' kuvanneet sanat ovat siirtyneet merkitsemään 'tyttöä' ja 'nuorta naista'. Toinen esimerkki tällaisesta sanasta on *muijan*

lisäksi myös *akka*. *Muija* tarkoittaa Helsingin slangissa myös 'tyttöystävää' tai 'puolisoa'. Tavallisin viime vuosikymmenten aikana 'tytöstä' käytetty sana Helsingin slangissa onkin ollut *muija*. Kyseinen nimitys on erittäin yleinen myös Helsingin ruotsinkielisten koululaisten slangissa. (Paunonen 2006: 351, 353.)

Mimmi on ollut lempinimi esimerkiksi Mirjami- ja Mirja-nimisille naisille. Erisnimi voi kuitenkin muuttua yleisnimeksi. Naisen nimenäkin toimivaa *Mimmiä* on jo pitkään käytetty leikkimielisenä nimityksenä naiselle, ja nyttemmin se on vakiintunut merkitsemään erityisesti naispuolista jalkapalloilijaa (Häkkinen 2006 s.v. *mimmi*).

Suomen puhekielen sanakirjan (SPS 2009 s.v. *mimmi*) mukaan *mimmi* on: 'nainen, pimu, kimuli, kiltsi, tipu'. Lisäksi sanakirja antaa esimerkin: *Rannalla oli hyvännäköisiä mimmejä*. Kielitoimiston sanakirja määrittelee *mimmin* (KS 2017 s.v. *mimmi*) arkiseksi nimitykseksi 'naisesta'. Suuri suomalainen seksisanakirja (SSS 2010 s.v. *mimmi* ~ *mimma* ~ *mimtši*) määrittelee *mimmin* 'tytöksi' ja 'naiseksi', mutta lisää joukkoon myös 'jytä-, kurvi- ja povimimmin' määritelmän: *Vaikka mä vielä kaupungissa tsekkasin jokasen mimmin, joka linjikestä poistu, mun tuhkimoa ei näkynyt missään*. Helsingin slangista Suuri suomalainen seksisanakirja antaa esimerkiksi vielä *menomimmin*. Suuri suomalainen seksisanakirja mainitsee myös yhdyssanan *mimmikippi* (SSS 2010 s.v. *mimmikippi*), jonka se määrittelee 'auton istuimeksi, jonka voi kääntää makuuasentoon'.

1.3. Aiempi tutkimus

Olen tarkastellut *mimmiä* ja *muijaa* aikaisemmin kandidaatintutkielmassani (Enala 2018), jota jatkan ja laajennan pro gradu -tutkielman tarpeisiin. Tutkielmani aiheesta ei ole kandidaatintutkielmani lisäksi samanlaista aiempaa tutkimusta, mutta aiheeseen liittyvästä laajemmasta ilmiökentästä, kuten 'naista' merkitsevistä sanoista ja synonymiasta, tutkimuksia on tehty useita. Aiemmat tutkimukset ovat keskittyneet tiettyyn naisista käytettävien nimitysten ryhmään, kuten naisista käytettäviin eläinmetaforiin tai parisuhdenimityksiin. Lähestulkoon kaikki tutkimukset ovat pro gradu -töitä. Ne käsittelevät muun muassa naisten nimityksiä suomalaisissa sananlaskuissa (Tyynismaa-Rintala 1990) tai naisten nimityksiä lakien suomennoksissa (Honkanen 1990). Yksi kandidaatintutkielma *puuma*-nimityksestä on tehty Oulun yliopistossa vuonna 2016 (Södö 2016). Uudempaa tutkimusta on tehty myös naisten parisuhdenimityksistä *emäntä*, *muija* ja *vaimoke* (Kynkäänniemi 2018) sekä 'naista' merkitsevistä sanoista pohjoispohjalaisessa kansanrunoudessa (Haakana 2017).

Myös lähisyronyymeistä löytyy jonkin verran tutkimusta. Pia Päiviö (2007) on tutkinut väitöskirjassaan sanojen *asti* ja *saakka* lähisyronyymisyyttä. Lisäksi Jarmo Jantunen on tarkastellut

synonymiaa ja käännessuomea: hän käsittelee tutkimuksissaan muun muassa korpusnäkökulmaa samamerkityksisyyden kontekstissa (2004) sekä korpuslingvististä analyysia lähisynonyymien yhteydessä (2001). Uudempaa tutkimusta lähisynonymiasta edustavat tutkimukset, joissa tarkastellaan lähisynonyymien *keho*, *vartalo* ja *ruumis* kontekstuaalista semantiikkaa (Laakkonen 2017) sekä sanojen *hirveä* ja *kauhea* käyttöä ja merkitystä oppijansuomessa (Ikävalko 2019).

Tuon tutkimukseeni uutta näkökulmaa vertailemalla *mimmi*- ja *muija*-nimitysten kontekstuaalisia eroavaisuuksia. Lisäksi keskityn erittelemään *mimmin* ja *muijan* synonyymisyyttä sekä semanttisia eroavaisuuksia ja samankaltaisuuksia. Tutkielmani antaa uutta näkökulmaa naisten nimitysten tutkimukseen, sillä tarkastelen sanoihin liitettäviä konnotaatioita sekä käyttökonteksteja murretaustan, sosioekonomisen aseman sekä äidinkielen, sukupuolen ja iän kautta. Tällaisia informanttien taustatietoja ei ole tietääkseni aiemmassa tutkimuksessa huomioitu.

2. TOOREETTINEN VIITEKEHYS

Koska tutkimukseni keskittyy pääasiassa 'naista' merkitsevien substantiivien *mimmi* ja *muija* semanttiseen vertailuun, esittelen seuraavissa alaluvuissa merkitysopin keskeisiä käsitteitä, semantiikkaa, pragmatiikkaa, synonymiaa ja piilomerkityksiä. Luvussa 2.1. esittelen työssäni keskeiset semantiikan käsitteet. Alaluvussa 2.2. keskityn tarkemmin piilomerkityksiin ja sanojen synonymiaan. Lopuksi (luvut 2.3. ja 2.4.) tarkastelen kielenkäytön sosiaalista eriytymistä ja kielenulkoisia vaikuttumia sekä sitä, miten sukupuolineutraalina pidetyssä suomessa puhutaan naisista.

2.1. Merkitysopin keskeisiä käsitteitä

Tutkimukseni keskittyy *mimmi*- ja *muija*-lähisynonyymien semanttisiin ja pragmaattisiin eroihin. Koska merkityksen tutkimuksella on tutkielmassani tärkein osuus, tutkin ilmaisuja semanttisen näkökulman lisäksi myös pragmaattisesta näkökulmasta. *Mimmiin* ja *muijaan* voidaan yhdistää myös piilomerkitys ja synonymia (ks. luku 2.2.), sillä täysin neutraaleja kumpikaan kyseisistä substantiiveista ei ole.

SEMIOTIIKKA tarkastelee merkkeihin liittyviä merkityksiä ja on laajimmillaan kaikkien merkkijärjestelmien merkitysten tutkimista. Kielentutkimuksessa SEMANTIIKALLA voidaan viitata tutkimuksen alaan, merkitysoppiin, mutta toisaalta se voi myös tarkoittaa kielellisen ilmauksen ajatuksellista sisältöä, jolloin voidaan puhua jonkin sanan semantiikasta (Koski 2004: 108–128). Tutkimuksessani semantiikan käsite viittaa ihmiskielen välittämiin merkityksiin, jolloin puhutaan LINGVISTISESTÄ SEMANTIIKASTA.

Semantiikalla tarkoitetaan yleisesti merkitysentutkimusta. Kielelliselle merkitykselle on ominaista, että se on luonteeltaan intentionaalista ja symbolista: merkityksen ilmaiseminen kielellisin keinoin perustuu kielenkäyttäjän tarkoitusperäisyyteen (Kangasniemi 1997: 24). Useimmiten semantiikka tutkii sanaa ja lausetta, mutta semanttisia merkityksiä löytyy myös esimerkiksi sanan johtimista sekä taivutustunnuksista ja -pääteistä. Semantiikka on tapana jakaa tutkimuksen alana kahteen eri osaluokkaan, jotka ovat sanoja tutkiva LEKSIKAALINEN SEMANTIikka sekä lausetasolle keskittyvä SYNTAKTINEN SEMANTIikka. Leksikaalisessa semantiikassa tutkitaan ensisijaisesti kielen leksikkoon kuuluvien sanojen merkityksiä. (Koski 2004: 108.) Empiirisessä kielitieteessä semantiikka tutkii luonnollisen kielen sanojen ja lauseiden merkityksiä. Viime kädessä tieto sanojen merkityksistä kielessä perustuu niiden käyttötapoja koskeviin havaintoihin ja kokemuksiin. (Niiniluoto 2000: 14.)

Ilmauksen merkityksen voidaan katsoa koostuvan DENOTATIIVISESTA eli viittaavasta merkityksestä sekä siihen kytkeytyvistä ASSOSIATIIVISISTA merkityksistä eli liitännäismerkityksistä. Ilmaukset voivat saada itselleen myös arvottavia ja tunnesävyisiä oheismerkityksiä eli KONNOTATIIVISIA MERKITYKSIÄ. Käyttökontekstista toiseen ilmaukseen voi liittyä erilaisia tyyllisävyjä. (Kangasniemi 1997: 12–13.)

Perinteisessä kielitieteessä PRAGMATIIKKA esitellään semiotiikan ja kielitieteen haarana, jossa tutkitaan kontekstin ja tilanteen avulla selittyviä merkityksiä. Monesti merkityksen tutkimuksessa otetaan huomioon sekä merkkeihin vakiintuneet merkitykset että merkkien eri tilanteissa saamat merkitykset – tätä tutkimustapaa nimitetään SEMANTTISPRAGMAATTISEKSI. (Kuiiri 2012: 8–9.) Lingvistinen pragmatiikka juontuu amerikkalaisesta semiotiikasta ja antropologisesta lingvistiikasta, anglosaksisesta arkikielen filosofiasta ja puheaktiteoriasta sekä ranskalaisesta enonsiaation teoriasta. Useat pragmatiikan kentälle kuuluvat tutkimuskohteet, kuten kielenulkoiset viittaussuhteet, indeksisyys sekä deiksis, sisältyvät myös semantiikan ydinalueille. (Tieteen termipankki 2019.) Pragmatiikassa tarkastellaan merkityksen tilannekohtaista tulkintaa, ja yleisemmin pragmatiikka voidaan määritellä kielen käytön tutkimukseksi. Pragmatiikalla tarkoitetaan tyypillisesti sitä osaa ilmauksen kokonaismerkityksestä, jolla ei ole ilmipantua edustusta vaan joka pitää päätellä. (VISK, määritelmät: *pragmatiikka, pragmaattinen*.)

Semantiikan ja pragmatiikan välinen raja on varsin epäselvä ja kiistanalainen. Rajaa voisi luonnehtia siten, että semantiikka tarkastelee kielellisten ilmausten merkityksiä ja pragmatiikassa huomio kiinnitetään siihen, miksi kielenkäyttäjät esittävät sellaisia merkityksiä kuin he esittävät. (Kangasniemi 1997: 25.) Edellisestä poiketen Matti Larjavaara (2007) esittelee semantiikan ja pragmatiikan yhteyttä korostavan kielinäkemyksen, jossa semantiikan ja pragmatiikan rajaa ei nähdä yhtä jyrkkänä kuin perinteisessä kielitieteessä. Koodi- ja käyttömerkityksen suhde vastaa semantiikan ja pragmatiikan eroa kielen merkityksen tutkimusalueina. Kun semantiikalla tarkoitetaan koodimerkityksen kuvaamista, kuvataan pragmatiikalla käytön merkitystä tulkinnan ja ilmaisemisen näkökulmasta. Kumpikin näistä tieteenaloista on yhteydessä toisiinsa, ja perinteisesti semantiikassa on ollut mukana pragmatiikkaa ja toisin päin. (Larjavaara 2007: 27.)

2.2. Piilomerkitykset ja sanojen synonymia

Kielitoimiston sanakirja määrittelee PIILOMERKITYKSEN eli piiloviestin (KS 2006 s.v. *piilomerkitys*) ’tekstiin, kuvaan, käyttäytymiseen tms. sisältyväksi julki lausumattomaksi, arvattavissa olevaksi viestiksi’. MERKITYS merkitsee sitä, mitä jokin tarkoittaa, ilmaisee, esittää tai symboloi; sanan tai ilmauksen informaatioisisältöä, eleen merkitystä. Piilomerkitysten avulla pyritään vaikuttamaan

kuulijan tai lukijan tunnetilaan tai mielipiteeseen: puhuja tai kirjoittaja pyrkii liittämään oman mielipiteensä vastaanottajan asennemaailmaan. Näin toimivat myös *mimmi* ja *muija* – kumpikaan substantiiveista ei ole täysin neutraali (vrt. *nainen*), jolloin ne viestivät niitä käyttävän puhujan asennemaailmasta. Arkipuheemme taustalla piileviä merkityksiä kutsutaan METAPUHEEKSI. Ongelmaksi voi muodostua se, että puhuja saattaa luulla kuulijan ymmärtäneen hänet tietyllä tavalla, vaikka kuulija olisi hänen kanssaan täysin eri aaltopituudella. (Nierenberg–Calero 1980: 5, 8.) Piilomerkityksiin liittyvät läheisesti myös KIERTOILMAUKSET. Kiertoilmauksella puhuja tai kirjoittaja pyrkii viittaamaan kaunistellen tai epämääräisesti muuhun kuin sanojen kirjaimelliseen merkitykseen. Kiertoilmaukset vaativat kuulijalta tai lukijalta toisinaan myös tilannetajua, mikäli niitä käytetään tietoisesti vihjailevasti. (Kauppinen 2017.)

Muija ja *mimmi* ovat KONNOTAATIOILTAAN eli assosiatiiiviselta sivumerkitykseltään hyvin erilaiset nimitykset, vaikka niiden denotatiivinen merkitys on sama¹. ASSOSIAATIOILLA tarkoitetaan tapahtumaa, jossa mielle kytkeytyy toiseen tai virittää toisen, siihen aiemmin kytketyn mielteeseen (Tieteen termipankki 2015). *Mimmi*- ja *muija*-nimitysten kohdalla voidaan puhua synonymiasta, vaikka täysin synonyymisia *mimmi* ja *muija* eivät olekaan: tutkimusaineistoa käsitellessäni osoitan, etteivät ilmaukset ole konnotaatioiltaan täysin yhtenevät. SYNONYIMEIKSI kutsutaan keskenään samaa tarkoittavia sanoja, kuten *asti* ja *saakka*. Täydelliset synonyymit ovat erittäin harvinaisia. (Ojutkangas–Larjavaara–Miestamo–Ylikoski 2014: 194.) *Mimmi* ja *muija* ovat pikemminkin LÄHISYNONYMEJÄ, eli toisen tai useamman lekseemin kanssa lähimerkityksisiä sanoja. Lähisynonyymit eroavat toisistaan semanttisesti sen verran, ettei niitä voi aina vaihtaa toisiinsa samanlaisessa kontekstissa. (Tieteen termipankki 2014.)

Mimmin ja *muijan* yhteydessä voidaan puhua myös KONNOTATIIVISESTA PUOLISYNONYMIASTA. Sanat ovat denotatiivisessa mielessä toistensa synonyymejä, mutta jossakin niiden välillä on selvä merkitysero. Larjavaara (2007: 139) antaa esimerkiksi konnotatiivisesta puolisyronymiaasta sanat *ryssä* ja *venäläinen*: kummankin sanan ekstensio muodostuu venäläisistä ihmisistä. Eroa näiden kahden nimityksen välille tekevät kuitenkin muun muassa *ryssä*-sanana puhekielisyys sekä siihen liitettävä voimakas, kielteinen konnotaatio – tällainen ekspressiivinen lisämerkitys puuttuu *venäläinen*-sanasta kokonaan, mikä antaa *venäläisen* käytölle laajemman tekstikontekstien piirin. *Mimmin* ja *muijan* tapauksessa kumpikin sanoista sisältää oman konnotaationsa, joka poikkeaa neutraalista yleiskielen *nainen*-sanasta. Lähisynonyymit, jotka eroavat toisistaan konnotaatioiltaan, ovat kielessä huomattavasti täyssynonyymejä tavallisempia. Konnotatiivisen puolisyronyymien valinta antaa käyttäjälleen mahdollisuuden ilmaista muutakin kuin pelkkää neutraalia informaatiota.

¹ Tämä ilmenee muun muassa sanakirjoista, joissa *muija* määritellään halventavaksi ja *mimmi* neutraaliksi ilmaukseksi. Ks. mm. Suomen puhekielen sanakirja (2009).

Tällaisen synonyymien valinta palvelee ilmaisuntarvetta sekä ennen kaikkea käyttäjänsä ekspressiivistä intentiota. (Larjavaara 2007: 140.)

2.3. Kielenkäytön sosiaalinen eriytyminen ja muut kielenulkoiset vaikuttimet

Yhteiskuntaluokilla tarkoitetaan pääasiallisesti ammattien eroille perustuvia yhteiskunnallisia ryhmittymiä. Eri yhteiskuntaluokkien jäsenten sosiaaliset verkostot sekä kulttuuriset ja taloudelliset elinolot vaikuttavat yksilön kielenkäyttöön, käytökseen ja elämäntapoihin, kuten myös ajattelumalleihin, ulkonäköön ja esimerkiksi itseluottamukseen. Yksilö sijoittuu luonnollisimmin sellaisiin ympäristöihin ja tehtäviin, jotka vastaavat jollakin tavalla hänen kulttuurista taustaansa ja sen hänelle muokkaamia suhtautumis- ja toimintatapoja. (Erola 2010: 27, 83.)

Veera Honkanen (2017) kirjoittaa Kauppalehden artikkelissa, kuinka yleiskieli on yleistymässä keskiluokassa, kun taas murteellisuus on vahvempaa työväestössä. Hänen mukaansa murteet eivät kuitenkaan kerro suoraan puhujansa sosioekonomisesta taustasta, sillä murre saattaa säilyä puheessa korkeastakin koulutuksesta huolimatta. Harri Mantilan (2004) mukaan Suomessa kuulee vain harvoin virallisten puhetilanteiden ulkopuolella sellaista puhekieltä, joka vastaisi täysin äänne- ja muoto-opiltaan normitettua yleiskieltä. Tämä saattaa olla kuitenkin olla joillekin luonnollinen tapa käyttää kieltä, ja tällainen kielenkäyttö liittyykin Mantilan mukaan korkeaan koulutukseen, korrektiuteen sekä (pää)kaupunkilaisuuteen. (Mantila 2004: 334.) Mantilan (2004) mukaan puhekielen piirteiden variaatioista on löydettävissä myös kulttuurisia merkityksiä. Näitä ovat muun muassa edellä mainitun kaupunkilaisuuden lisäksi maalaisuus, maskuliinisuus ja korrektius. Edellä mainittuihin piirteisiin liitetään edelleen useita merkityksiä. Suomalaisessa kulttuurissa maalaisuuteen liitetään tyypillisesti suorasanaisuus, mutkattomuus ja rehellisyys. Mantilan mukaan nämä piirteet nivoutuvat yhteen, ja esimerkiksi maalaisuus, maskuliinisuus ja jotkin maakuntapiirteet näyttävät kuuluvan yhteen. (Mantila 2004: 324)

Yksilöiden puhetyyli vaihtelee alueittain ja kulttuuritaustan mukaan, mutta siihen vaikuttaa myös sosiaaliluokka. On havaittu, että alempaan sosiaaliluokkaan kuuluvat yksilöt puhuvat ylempään sosiaaliluokkaan sijoittuvia yksilöitä todennäköisemmin murteellisesti. Ylemmän sosiaaliluokan mahdollisuudet ja resurssit antavat yksilöille mahdollisuuden esimerkiksi matkusteluun ja vuorovaikutukseen muiden maailmaa nähneiden yksilöiden kanssa, mikä myötävaikuttaa osaltaan vähemmän aluesidonnaiseen puhetapaan. (Kraus–Won Park–Tan 2017: 425.) Kieleen vaikuttavat koulun ja koulutustaustan lisäksi ammatti ja työn laatu, yksilön oma persoonallisuus sekä ennen kaikkea suhtautuminen omaan kotiseutuun. (Mantila 2019.) Ihmiset määrittelevät itsensä ja kuulumisensa johonkin ryhmään diskursseina, puheina ja niiden joukkoina. Identiteetti syntyy, kun

ihmiset omaksuvat tietyt piirteet niistä teksteistä, joita heille luetaan esimerkiksi koulussa tai joita he lukevat vapaa-ajallaan. Lisäksi maakuntastereotyyppioiden mukaan myös maakunnissa puhutut murteet ovat leimautuneet. Esimerkiksi savolaisia pidetään tyypillisesti hauskoina ja lupsakoina ja Etelä-Pohjanmaan murretta jäyhänä. Koska yhteiskunnan sosiaalinen rakenne on nykyään niin monimuotoinen, eivät pelkät maakuntastereotyyppiat selitä puhekielen piirteiden leimautumista. Erilaiset ryhmät voidaan kuitenkin erottaa toisistaan kielellisen käyttäytymisen perusteella. Toisaalta ihminen saattaa myös itse määritellä kuuluvansa tiettyyn ryhmään esimerkiksi sen perusteella, mitä tai millaista kieltä hän käyttää. (Mantila 2004: 324; Tabouret-Keller 1998: 315–316.)

Sosiolingvistiikassa pyritään monesti suhteuttamaan kielen vaihtelua sosiaalisen taustan lisäksi myös ikään ja sukupuoleen. Monissa tutkimuksissa, niin suomen kieltä kuin muitakin kieliä koskevassa, on selvitetty miesten ja naisten kielenkäytön eroja. Tulosten mukaan naiset puhuvat miehiä konservatiivisemmin ja korrektimmin, minkä on ajateltu johtuvan muun muassa sukupuoliroolien luomista odotuksista sekä siitä, että naiset ovat miehiä tietoisempia kielenkäytöstään ja monesti myös erilaisten kielenpiirteiden sosiaalisista merkityksistä. (Paunonen 1982: 64–65.) Puhekielen dialektiseen muotoutumiseen vaikuttavat kuitenkin monet asianhaarat. Kielellinen variaatio riippuu lopulta yksilöstä itsestään, sillä viime kädessä kyse on yksilön itse tekemistä tilannetulkintoista, hänen kielellisistä resursseistaan sekä näiden pohjalta tehdyistä valinnoista (Lappalainen 2004: 49). Sukupuolten välisen kielenkäytön erot ovat suuressa roolissa myös tutkimuksessani, sillä aiemmin valmistuneen kandidaatintutkielmani (Enala 2018) perusteella voidaan todeta, että *mimmin* ja *muijan* käyttökontekstit sekä niihin liitettävät konnotaatiot eroavat toisistaan eri sukupuolten välillä.

Koska tutkimukseni on toteutettu yleisellä kyselytutkimuksella, ovat tutkimuksen kohteena tavalliset ihmiset ja heidän käsityksensä kielestä ja kielenkäytöstä. On huomioitava, että eri ihmiset tulkitsevat kielen ilmiöt eri tavoin. Siksi onkin hyvä panna merkille, että maallikoilla kahtiajako murteeseen ja standardinmukaiseen kieleen on hyvin tyypillinen: tällöin Suomen normitetuksi kieleksi katsotaan monesti kirjakieli. (Mielikäinen–Palander 2002: 91, 92.)

Omasta kielestä havaitaan kielenpiirteitä hyvin vaihtelevasti, ja esimerkiksi murteellisuuden hahmottaminen omasta puheestaan voi olla haastavaa. Alpian (2005) tekemässä tutkimuksessa joensuulaisnuorten kotimurteiden tuntemuksesta todetaan, että nuoret eivät tiedosta murteellisuutta omassa puheessaan. Murteen voimakkuutta enemmän vähätellään kuin korostetaan. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että omaa puhetta verrataan iältään vanhemman väestön käyttämään kieleen, joka on nykyvariantteja murteellisempaa. (Alpia 2005: 116.) Informanttien murrekäsitystä, murrealuetta ja sen vaikutusta tutkimustuloksiin tarkastellaan laajemmin luvussa 4.3.

2.4. Miten naisesta puhutaan?

Suomen kielessä ei ole kieliopillista tai luonnollista sukua, vaan sukupuoliin viitataan samoilla pronomineilla: koska substantiiveja ei jaotella feminiini- ja maskuliinisukuisiin, pidetään suomea hyvin sukupuolineutraalina kielenä. Kielen sukupuolittuneisuutta tai seksismin astetta ei voida tutkia ainoastaan suvun läsnäolon perusteella, ja seksistiseen kieleen voidaankin lukea myös esimerkiksi sukupuoleen liittyvä kielellinen herjaaminen, vähättely sekä sukupuolistereotyytiat: vaikka ilmaukset eivät olisi itsessään sukupuolittuneita esimerkiksi denotaatioltaan, niiden vakiintuneet käyttötavat ja konnotaatiot voivat kuitenkin olla. Seksismin ytimeen kuuluu mieskeskeisyys, jossa miehet ovat yleispäteviä ihmisiä ja naiset ovat vain naisia. Naisen käsitteellistämistä ihmisen poikkeukseksi tukevat myös vakiintuneet, *ihminen*-perusosalla muodostetut naisen nimitykset, joita ovat esimerkiksi *nais-*, *neiti-*, *täti-* ja *äiti-ihminen*. (Engelberg 2016: 25.) Suomen kielessä geneerinen maskuliinisuus ilmenee esimerkiksi yhdyssanoissa, idiomeissa, sanaliitoissa ja sananlaskuissa: ilmaisujen joukosta löytyy useita sellaisia, jotka eivät ole henkilöviitteisiä, esimerkiksi *isänmaa* tai *herrasmiessopimus*. Geneerisesti käytettävät maskuliini-ilmaisut ovat tyypillisiä myös Suomen säädöskielessä. (Engelberg 2016: 15.)

Piilosukupuolisia ihmisen nimityksiä on mahdollista tarkentaa esimerkiksi naiseen tai mieheen viittaavilla määriteosilla – huomionarvoista kuitenkin on, että niillä ilmaistaan Engelbergin (2018: 43) mukaan herkemmin naisen kuin miehen sukupuoli (esim. *naislentäjä*, *naiskirurgi*, *naisautoilija*). Tällainen *nais*-määritteen korostunut käyttö ylläpitää käsitystä, jossa monien ihmisistä käytettävien nimitysten (esim. *autoilija*, *lentäjä*, *työntekijä*) normi on mies, silloinkin kun näillä nimityksillä ei edes viitata miesvaltaisiin joukkoihin. Joissakin tapauksissa *nais-* ja *mies*-määritteen käyttö on perusteltua: *Naissotilas pakotettiin uimaan alasti miessotilaiden kanssa Norjassa* (HS 2011). Riskinä kuitenkin on, että kun miehiin viitataan ja heistä puhutaan toistuvasti käyttäen sukupuolineutraaleja ilmaisuja, voi monien tällaisten sukupuolineutraalien ilmaisujen merkitys muuttua pikkuhiljaa piilomaskuliiniseksi. (Engelberg 2018: 43–44.)

Nais-etuliitteen lisäksi suomen kieleen kuuluu johtimien joukko, joita voidaan käyttää naisen nimitysten muodostamiseen². Jotkin näistä feminiinijohtimista ovat laajemmassa käytössä kuin toiset, ja osa on säilynyt kielenkäytössämme hyvinkin pitkään. Feminiinijohdoksia on muodostettu erityisesti *-tAr*-johtimella (*roomatar*, *helsingitär*, *kuulantyöntäjätär*), jolloin näin muodostetuissa nimityksissä 'naisen' merkitys on usein väritetty. Feminiinijohdokset ovat ongelmallisia muun muassa *nais-* ja *miessukupuolen* epäsymmetrisen merkitsemisen vuoksi, sillä tällöin johtimien avulla

² Ks. ISK §192–§194; §198; §199.

ylläpidetään käsitystä, jossa miehistä poiketen naisten sukupuolta kielenkäytössä korostetaan. Jotkin feminiinijohdoksista ovat vakiintuneita ja leksikaalistuneet kielenkäyttöön niin, ettei niitä enää osata hahmottaa johdetuiksi sanoiksi: eron huomaa esimerkiksi vertaamalla kieleen vakiintunutta *kuningatar*-sanaa selvästi *-tAr*-johtimella johdettuun sanaan *kirjailijatar*. (Engelberg 2018: 59.)

Nainen-sanalle on suomen kielessä runsaasti synonyymeja ja naista kuvaavia metaforia, joita käytetään arkikielessä jatkuvasti. Monet 'naista' tarkoittavista nimityksistä lähtöisin olevat yhdyssanat ja johdokset ovat saaneet kielteistä sävyä; niillä tarkoitetaan usein jotakin epäonnistunutta tai huonoa. Esimerkkinä tästä ovat *ämmänsolmu* ja *akanköysi*, jotka tarkoittavat väärin punottua nuoraa. *Mies*-sanana ja sen synonyymien yhteydessä ilmiötä ei juurikaan ole huomattavissa, ja esimerkiksi *ukonlenkki* tarkoittaa 'vahvaa, pitävää lenkkiä'. (Jaatinen 1988: 47–48.)

Äijä-alkuisilla yhdyssanoilla kuvataan usein miehekästä "äijäilyä"³ (*äijämeininki*, *äijäruoka*, *äijähuumori*)⁴. Usein televisiossa näkyvät ylistävät huudahdukset kuten *You're the man!* suomennetaan monesti *äijä*-sanalla: *Olet äijä!* Feminiinisiä vastineita *äijä*-sanalle ovat muun muassa *ämmä*, *akka* ja *muija*, eikä näihin nimityksiin liitetä *äijän* lailla kovin myönteisiä sävyjä. Joistakin naisiin viittaavista nimityksistä on kuitenkin käyttöyhteyden mukaan mahdollista muodostaa myös positiivisia mielle yhtymiä. Hyvänä esimerkkinä tästä toimivat nimitykset *isäntä* ja *emäntä*, joista *isäntä*-sanaa käytetään usein samalla tavalla myönteisesti ja maskuliinisuutta korostaen kuin *äijääkin*. *Emäntä*-nimitykselle on mahdollista löytää samanlaista käyttöä. Kun nuori nainen kehuu toista naista tv-ohjelmassa sanoin *You freaking rock!*, se voidaan suomentaa seuraavasti: *Olet räväkkä emäntä!* Tämänkaltainen "emännittely" saattaakin noudattaa *isännäksi* kehumisen mallia. (Engelberg 2018: 57.)

Outi Toijanniemi (2007) on tutkinut kansanomaisia sanakirjoja ja tarkastellut niitä erityisesti siitä näkökulmasta, mitä ne kertovat Etelä-Pohjanmaan murteesta. Hän käyttää aineistonaan substantiiveja ja adjektiiveja, jotka määrittävät, nimeävät ja kuvaavat ihmistä. Toijanniemen (2007) mukaan eteläpohjalaisissa murren sanakirjoissa ihmistä nimitetään lähinnä sukupuolen, iän sekä fyysisten ja psyykkisten ominaisuuksien kautta. Monesti eri-ikäisiä ihmisiä kuvaavat sanat viittaavat myös henkilön sukupuoleen, ulkonäköön tai luonteenpiirteeseen. Esimerkiksi hän antaa sanan *törttänä*, joka merkitsee 'teini-ikäistä tyttöä' sekä 'isokokoista, hienostelevaa naista'. (Toijanniemi 2007.)

Engelbergin (2018) mukaan myös suomen kielen idiomeista ja fraaseista on löydettävissä runsaasti erilaisia sukupuoliin viittaavia ilmauksia. Usein ne luovat ja pitävät yllä sukupuolistereotyyppistä ihmiskuvaa ja arvottavat siten sukupuolia. Suomalaisessa fraasistossa maskuliiniset fraasit ovat

³ *Äijä* on perinteinen tosi mies, jonka harrastuksetkin ovat perusmiehekkäitä: näitä harrastuksia voidaan kutsua humoristisesti yleiskäsitteellä "äijäily" (Vilkamaa-Viitala 2007).

⁴ Ks. Modinos 2017.

feminiinisiä yleisempiä: tämä nähdään esimerkiksi sellaisissa sanonnoissa, jotka sisältävät sanan *nainen* tai *mies*. Tällaisia sanontoja ovat esimerkiksi *elämänsä nainen*; *maksullinen nainen* ja *naisen käden kosketus*. *Mies*-sanon sisältäviä fraaseja on edellisiin verrattuna jopa kolminkertainen määrä (*hyvän miehen lisä*; *miehen mitta*; *miestä väkevämpää*). Mieheen viittaavissa sananlaskuissa korostetaan usein mieheyttä korvaamattomana ominaisuutena (*Mies on aina miehen väärsti, vaikk ei olis muuta kuin nappulan mittainen*; *Vaikk olkoo mies peukalon pitune, ni kohtaha se naise korvajaa*). Tapauksissa, joissa mieheen viitataan sananlaskuissa kielteisesti, liittyy negatiivisuus useimmiten tiettyyn ominaisuuteen tai luokka-asemaan, ei niinkään miessukupuoleen (*Laiska miäs ja huano hevonen, ei niistä oo kenenkään hyötyä*). (Engelberg 2018: 65–66.)

Sananlaskujen naiskuva käsittää naissukupuoleen liitettävät virheet ja sukupuolen huonouden. Toisinaan sananlaskuissa myös ilmaistaan, että naisten tulisi olla miehiin nähden alisteisessa asemassa: *Naisell on pitkä tukka ja lyhyt mieli*; *On piru merrassa, kun on akka peräsimessä*; *Naisen paikka on hellan ja nyrkin välis*. Poikkeuksena naisiin liittyvien sananlaskujen kielteisyyteen ovat sanonnat, joissa kuvataan äidin merkitystä lapselle. Tällaisissa sanonnoissa äidin ainutlaatuisuutta, epäitsekkyyttä ja hoivaavuutta korostetaan ja äiti nostetaan jalustalle. Perinteisesti äiti nähdään sananlaskuissa lapselle isää läheisempänä: *Ei se orpo ole jolta isä kuolee, vaan se jolta äiti kuolee*; *Ei mikkää o nii lämpönen ku paeta, eikä mikkää o nii hyvä ku äet*. (Engelberg 2018: 65–67.)

3. TUTKIMUSAINEISTO

Tässä luvussa esittelen tarkemmin tutkimuksessa käyttämäni tutkimusaineiston. Ensimmäisessä alaluvussa (luku 3.1.) esittelen aineiston sekä kyselylomakkeen ja kerron aineiston keruun toteuttamisesta. Tämän jälkeen keskityn tarkemmin kyselylomakkeeseen vastanneisiin informantteihin, heidän äidinkieleensä, sukupuoleen ja ikäryhmään (luku 3.2.1.) sekä informanttien murrealueisiin (luku 3.2.2.). Lopuksi käsittelen kyselyyn vastanneiden informanttien sosioekonomista taustaa (luku 3.2.3.).

3.1. Tutkimusaineiston esittely

Hyödynnän aineiston keruussa empiiristä kyselytutkimusta. Tutkimusaineisto on kerätty sähköisellä Webropol-kyselylomakkeella, ja valmis aineisto analysoidaan sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti. Pysin kyselylomakkeen avulla selvittämään informanttien *muija*- ja *mimmi*-nimityksiin kohdistuvia assosiaatioita, sanojen arkisia käyttöyhteyksiä sekä niiden ympärille mahdollisesti kerääntynyttä STIGMAA eli negatiivisävyistä leimautuneisuutta (Tieteen termipankki 2020). Kyselylomake koostuu sekä monivalinta- että tuottotehtävistä. Kyselyyn vastasi hyväksytysti⁵ 1212 informanttia, joista naisia on 931 (77 %) ja miehiä 272 (22 %). Muiden sukupuolten edustajia on yhteensä 9 (1 %). Käsittelen kyselyyn vastanneiden informanttien taustoja tarkemmin luvun 3.2. alaluvuissa.

Kyselylomake (ks. Liitteet) koostuu yhteensä 19 kysymyksestä, joista viisi on tuottotehtäviä ja loput 14 monivalintatehtäviä. Kysymyksissä 1–6 selvitan vastaajan sukupuolen, ikäryhmän, äidinkielen, murteen, kuinka murteellisesti informantti kokee puhuvansa sekä sosioekonomisen taustan. Tehtävissä 7 ja 8 pyydän informanttia kertomaan omin sanoin, millainen nainen on *mimmi* ja millainen on *muija*. On tärkeää huomata, että kyselylomakkeessa informantit aktivoidaan tietoisesti vertaamaan *mimmi*- ja *muija*-ilmauksia, jolloin sanojen erot saattavat korostua. Kysymyksissä 9–12 tarkoitus on kartoittaa, kuinka usein informantit käyttävät kyseisiä nimityksiä ja millaisessa tilanteessa sanoja *mimmi* ja *muija* käytetään.

Kysymyksissä 13 ja 14 pyydetään informanttia kertomaan, minkä ikäiseksi hän assosioi *muijan* ja *mimmin*. Tehtävissä 15 ja 16 informantti valitsee sanalistasta⁶ kolmesta viiteen sanaa, jotka hän liittää

⁵ Tutkimusaineistoon valittujen ja hyväksytyjen vastausten vaatimuksena on, että informantit ovat äidinkielistä suomenpuhujia.

⁶ Sanalistan sanat on kerätty informanttien vastauksista samaa aihetta käsittelevää kandidaatintutkielmaa (Enala 2018) varten kerätystä aineistosta.

mimmiin ja *muijaan* ja joita hän pitää *mimmin* ja *muijan* synonyymeina tai parafraseina. Sanalistan tarkoituksena on hahmottaa, valitsevatko informantit positiivis- vai negatiivispainotteisia sanoja kuvaamaan *mimmiä* ja *muijaa*. Tehtävissä 17 ja 18 informanttia pyydetään valitsemaan liukusäätimellä, miten negatiivisena tai positiivisena nimityksenä hän kokee *mimmin* ja *muijan*. Liukusäätimessä 0 kuvastaa erittäin negatiivista nimitystä ja 10 erittäin positiivista nimitystä. Kyselylomakkeen viimeinen kysymys (Kysymys 19) on vapaaehtoinen vastauslaatikko, johon informantit saavat kirjoittaa pohdintojaan aihealueeseen liittyen.

Kysely toteutettiin Webropol-lomakkeella, jolloin se oli mahdollista jakaa suurelle vastaajajoukolle. Jaoin lomakkeen omalla Facebook-sivullani sekä muutamissa Facebook-ryhmissä. Kysely sai runsaasti huomiota Facebookin ryhmissä Yhdyssana on yhdyssana sekä Aristoteleen kantapää. Keskustelua jatkettiin myös päivitykseni alle. Kyseiset ryhmät on kohdistettu suomen kielestä kiinnostuneille ihmisille, mikä vaikuttanee positiivisesti informanttien vastausten laatuun.

3.2. Kyselylomakkeeseen vastanneet informantit ja tutkimuksen lähtökohdat

Seuraavissa alaluvuissa (3.2.1., 3.2.2. ja 3.2.3.) syvennyn esittelemään tarkemmin kyselylomakkeeseen vastanneita informantteja. Kyselylomakkeeseen vastaaminen oli täysin anonyymia. Informanteista ja heidän taustastaan on tiedossa vain heidän itsensä kertomat taustatiedot heidän äidinkielestään, sukupuolestaan, iästään, murrealueestaan sekä koulutustaustastaan.

3.2.1. Informanttien sukupuoli, ikäryhmä ja äidinkieli

Mimmi ja *muija* -kyselylomakkeeseen vastasi yhteensä 1238 informanttia eri puolilta Suomea. Miesvastaajia kyselyssä on 280 ja naisia 948 kappaletta. Sukupuolekseen ilmoitti ”muu” yhteensä 9 informanttia. Vastaajia on jokaisesta ikäryhmästä: vastanneista 26 % kuuluu ikäryhmään 0–25 vuotta, 32 % ikäryhmään 26–40, 33 % ikäryhmään 41–59 ja 60-vuotiaita tai vanhempia on yhteensä 9 % informanteista. Informanteista 1212 (98 %) on vastausten mukaan äidinkielisiä suomenpuhujia, ja yhteensä 26 (2 %) informanttia puhuu suomea toisena kielenään. Vain äidinkieliset suomen puhujat hyväksyttiin osaksi tutkimusaineistoa, sillä *mimmi*- ja *muija*-substantiivien konnotaatiot olivat jääneet valtaosalle suomea toisena kielenä puhuvista informanteista vieraisiksi. Taulukossa 1 (ks. s. 17) on kuvattu kyselylomakkeeseen vastanneiden informanttien lukumäärä sukupuolen ja ikäryhmän mukaan ryhmiteltyinä.

TAULUKKO 1. Informanttien määrällinen jakauma sukupuolen ja ikäryhmän mukaan.

Informanttien määrällinen jakauma ikäryhmittäin / kpl	Naiset	Miehet	Muut	Yhteensä
0–25-vuotiaat	233	71	5	309
26–40-vuotiaat	306	78	3	387
41–59-vuotiaat	308	93	1	402
60-vuotiaat ja vanhemmat	84	30	0	114

3.2.2. Informanttien murrealueet

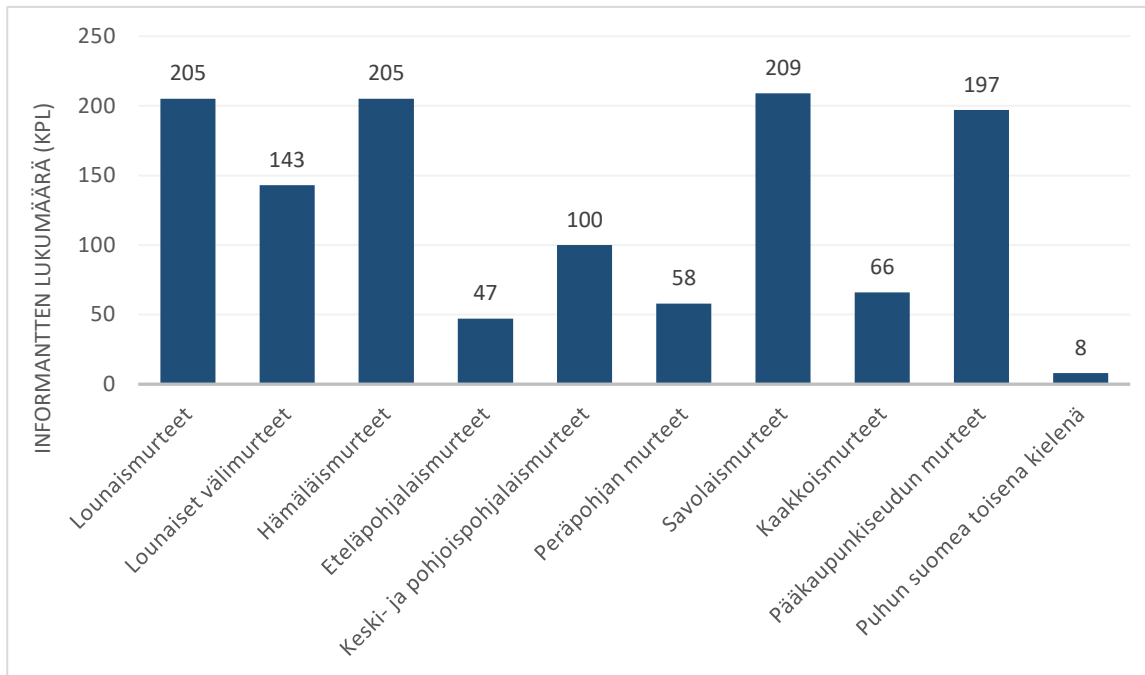
Informantteja löytyy jokaiselta Suomen murrealueelta. Kyselylomakkeessa murrealueet on jaettu yhteensä yhdeksään alueeseen: lounaismurteet, lounaiset välimurteet, hämäläismurteet, eteläpohjalaismurteet, keski- ja pohjoispohjalaismurteet, Peräpohjan murteet, savolaismurteet, kaakkoismurteet sekä pääkaupunkiseudun murteet. Murrekarttakysymykseen oli myös mahdollista vastata puhuvansa suomea toisena kielenä.

Kun puhutaan suomen murteista, Helsingin murre jää usein mainitsematta. Tämä johtuu siitä, että Helsinki on vanhaa ruotsinkielistä aluetta, jossa kielisuhteet ovat vasta hiljattain muuttuneet. Helsingin suomi on kielimuotona hyvin nuori ja muodoltaan sekakoosteinen, mikä johtuu suomenkielisen väestön muuttoliikkeestä pääkaupunkialueelle eri puolelta maata. (Hurta 2005.) Tästä syystä Helsingin alue on kyselylomakkeen murrekartassa (ks. Liitteet) erotettu omaksi alueekseen ja nimetty yleisesti ”pääkaupunkiseudun murteiksi”.

Valtaosa informanteista vastasi puhuvansa joko savolaismurteita (17 %), hämäläismurteita (17 %), lounaismurteita (16 %), pääkaupunkiseudun murteita (16 %), lounaisia välimurteita (12 %) tai pohjoispohjalaismurteita (8 %). Vähiten kyselyyn vastanneita informantteja on Peräpohjan murteiden (5 %), kaakkoismurteiden (5 %) ja eteläpohjalaismurteiden (4 %) alueilta. Informantteja on jokaiselta Suomen murrealueelta (ks. Taulukko 2, s. 18).

Kyselylomakkeen tehtävässä 5 pyysin informantteja arvioimaan liukukytkintehtävän avulla, kuinka murteellisesti he kokevat puhuvansa. Liukukytkimen numero 0 vastasi väitettä ”en koe puhuvani murteellisesti” ja numero 10 vastasi väitettä ”murteeni on voimakas”. Informanttien vastaukset painottuivat siten, että vastausten keskiarvo on 4,3.

TAULUKKO 2. Informanttien murrejakauma.

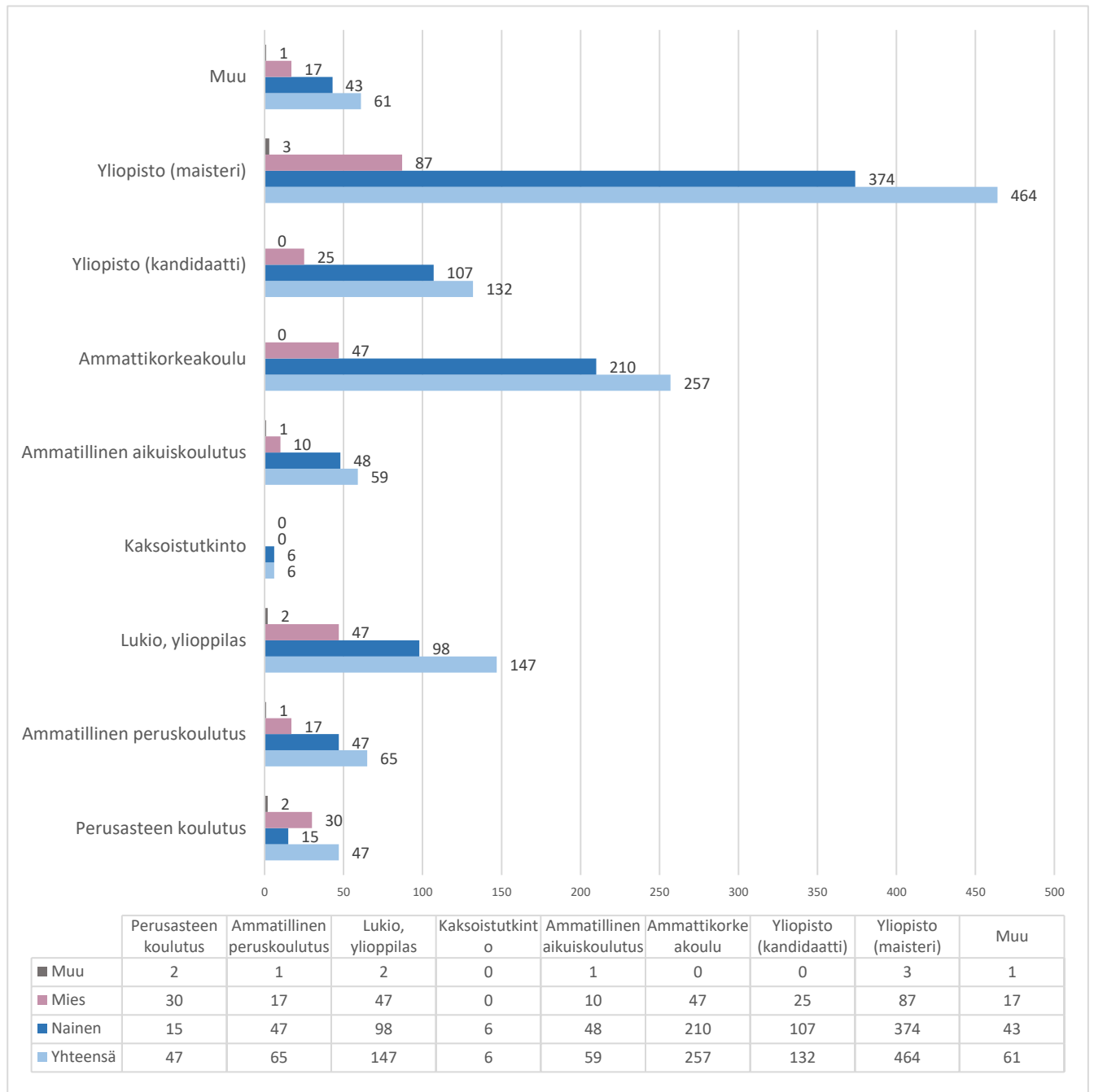

3.2.3. Informanttien sosioekonominen tausta

Sosioekonomiselta taustaltaan valtaosa kyselyyn vastanneista informanteista on korkeakoulun käyneitä, mikä vaikuttanee positiivisesti kyselylomakkeeseen tulleiden vastausten laatuun: korkeammin koulutetut informantit vaikuttavat vastanneen kyselylomakkeeseen hieman verrokkiryhmiään huolellisemmin. Ammatillisen aikuiskoulutuksen, lukion tai perusasteen koulutuksen käyneet informantit ovat selvässä vähemmistössä (ks. Kuvio 1, s. 19). Kuviossa on näkyvillä informanttien sosioekonomisen taustan lisäksi myös jokaiseen koulutusryhmään kuuluvien informanttien sukupuoli.

Suurin osa kyselyyn vastanneista informanteista on korkeakoulutettuja tai korkeakouluopiskelijoita. Merkittävä määrä informanteista on yliopistosta valmistuneita tai maisteriksi opiskelevia: tällaisia informantteja aineistosta on yhteensä 37 %. Myös kandidatin tutkintoa suorittavia tai jo kandidaatiksi valmistuneita informantteja on aineistosta yhteensä 11 %. Ammattikorkeakoulupohjaisia informantteja on yhteensä 21 % koko aineistosta. On myös hyvä huomata, että suurin osa 61:stä (4 %) ”muu, mikä?” -kohdan valinneista informanteista on ylempään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita tai korkeimman yliopistollisen tutkinnon suorittaneita tohtoreita. Kyseisen vastausvaihtoehdon valinneisiin informantteihin lukeutuu myös opistotason koulutuksen suorittaneita, lisensiaatteja sekä väitöskirjatutkijoita. Korkeakouluttautuneiden jälkeen

informanttien koulutustaustat ovat jakautuneet melko tasaisesti lukion (12 %), ammatillisen peruskoulutuksen (5 %), kaksoistutkinnon (1 %), ammatillisen aikuiskoulutuksen (5 %) sekä perusasteen koulutuksen (4 %) välille.

KUVIO 1. Informanttien sosioekonominen tausta

4. MIMMI JA MUIJA SEMANTTISESSA VERTAILUSSA

Tässä luvussa keskityn *mimmin* ja *muijan* analyysiin kyselylomakevastausten pohjalta. Tarkastelen erityisesti käyttökontekstin sekä merkityksen eroja taustoiltaan erilaisten informanttien kielenkäytössä. Tarkastelen samuuksia ja eroavaisuuksia iän, sukupuolen, sosioekonomisen taustan sekä murrealueen näkökulmasta. Nostan esille myös eroavaisuuksia sanojen käyttöyhteyksissä sekä assosiaatioissa erilaisten informanttien kesken. Pyrin vastausten avulla selvittämään, millaisiksi taustoiltaan erilaiset henkilöt arvioivat *muijan* ja *mimmin* ja missä yhteydessä he kyseisiä ilmauksia käyttävät tai uskovat käyttävänsä. Kun kuvataan sosiaalista variaatiota, lähdetään liikkeelle siitä, että taustaltaan erilaiset ihmiset käyttävät kieltä eri tavalla. Keskeisiä taustamuuttujia ovat esimerkiksi sosiaaliryhmä, etninen tausta, sukupuoli ja ikä. (Nuolijärvi 1988: 73.)

Yksilön sanastoon vaikuttavat tekijät voivat olla monenlaisia ja kohdistua vain joihinkin sanaston alueisiin. On haastavaa selvittää, mikä kaikki aiheuttaa vaihtelua kielenkäytössä ja miten aiheuttajiin päästään käsiksi. (Vanhatalo 2004: 95.) Päätin tästä syystä pitää informanttijoukkoni mahdollisimman laajana, jolloin mukaan mahtui runsaasti taustoiltaan erilaisia ihmisiä. Tuon uutta näkökulmaa kandidaatintutkielmaani huomioimalla tutkimuksessani informanttien iän ja sukupuolen lisäksi myös informanttien sosioekonomisen taustan sekä murrealueen.

Jaan informantit yhteensä neljään ryhmään iän ja sukupuolen perusteella. Ikäryhmät ovat 0–25-vuotiaat, 26–40-vuotiaat, 41–59-vuotiaat sekä 60-vuotiaat ja vanhemmat. Nimitän informanttiryhmiä iän perusteella numeroin 1–4, jolloin nuorin ikäryhmä edustaa numeroa 1 ja vanhin numeroa 4 (ks. Lähteet ja lyhenteet). Miehistä puhuessani käytän kirjainta M ikäryhmää kuvaavan numeron edessä (esimerkiksi M1 = miehet, ikäryhmä 0–25 vuotta) ja naisia käsitellessäni kirjainta N (esimerkiksi N2 = naiset, ikäryhmä 26–40 vuotta). Muiden sukupuolten edustajien pienen määrän takia jätän tämän informanttiryhmän analyysin ulkopuolelle. Muiden sukupuolten informanttiryhmän vähäinen informanttimäärä ja se, etteivät informantit ole keskenään samasta ikäryhmästä, ei edesauta luotettavan analyysin syntyä. Tästä syystä keskityn analyysissäni vain miesten ja naisten vastauksiin.

4.1. Millainen nainen on *muija*?

Seuraavissa alaluvuissa esittelen *muija*-nimitystä mies- ja naisinformanttien idiolekteissa. Tarkastelen *muijaa* ja sen konnotaatioita ja käyttökonteksteja erityisesti informanttien sukupuolen ja

ikäluokan perusteella. Aloitan käsittelyn kunkin informanttijoukon nuorimmasta ikäryhmästä ja etenen nuorimmasta vanhimpaan.

4.1.1. *Muija* miesten idiolekteissa

Ensimmäisen tuottotehtävän perusteella miesten nuorin informanttijoukko, M1 (0–25-vuotiaat), määrittelee *muijan* merkitykseen kuuluvan läheisesti sen, että *muija* on ”nuori” tai päinvastoin ”vanhahko, parisuhteessa oleva, tyhmä, ilkeä, perustyyppi, kovis, reteä, asiallinen” sekä ”renttu”. Moni mainitsee *muijan* olevan myös yleisnimitys naisesta, ja informantit kertovat pitävänsä *muijaa* neutraalina ilmauksena. Suurin M1-informanttiryhmässä toistuva määritelmä *muijalle* on tyttöystävä:

- 1) Hölmö tai jotenkin muuten tyhmä tai jonkun tyttöystävä. (M1)
- 2) Yleensä *muijat* ovat hyvän näköisiä ja tietyissä tilanteissa tyttöystävästä voidaan puhua *muijana*. (M1)
- 3) Kun nainen on tyttöystäväsi se tekee hänestä *muijasi*. (M1)
- 4) Sanasta tulee mieleen vain negatiivisia asioita. ”Ärsyttävä *muija*” jne. Halventava tai alentava nimitys. Nykyään tuntuu kyllä yleistyneen neutraalimmassa yhteydessä, sillä jotkut nimittävät tyttöystäväänsä *muijaksi*. Aviopuoliso on ei taas havaintojeni mukaan viitata ”*muijana*”, vaan ainoastaan seurustelukumppaniin. Ehkä vähemmän feminiininen kuin *mimmi*, muttei suinkaan maskuliininen. (M1)

Moni mainitsee *muijan* olevan enemmän tyttöystävä kuin aviovaimo (ks. Esimerkki 4). Suuri joukko M1-informantteja kuvailee tarkasti *muijan* ulkonäköä:

- 5) Ylimielinen ja kaunis. (M1)
- 6) Hyvännäköinen, iso perse ja isot tissit. (M1)
- 7) *Muija* on itsenäinen, haarat levällään kulkeva nainen, sellainen Fingerporin Rivo-Riitta. (M1)
- 8) Helpoimmin *muijaksi* mieltää alemman koulutustason henkilön, joka meikkaa voimakkaasti, tupakoi, käyttää alkoholia, on lävistyksiä ja tatuointeja. (M1)
- 9) Reteä, asiallinen, kuuma kissa. (M1)

Kuten edellisistä esimerkeistä ilmenee, lähes kaikki M1-informanttien antamat kuvaukset *muijan* ulkonäöstä ovat seksuaalissävytteisiä ja jopa alatyylisiä. *Muijan* ulkonäkökuvaukset liittyvät poikkeuksetta naisvartalon seksualisoituihin osiin, meikkaamiseen, huonoihin elämäntapoihin tai tatuointeihin ja lävistyksiin. *Muija* saa M1-informanttijoukon mielessä selvästi halventavan tai arkisen konnotaation. Tämä on yllättävää, sillä yli puolet, yhteensä 53 % M1-informanteista, kertoo käyttävänsä *muija*-sanaa usein arkisessa kielenkäytössään. Yhteensä 28 % M1-informanteista käyttää sanaa vastaustensa perusteella harvoin, eikä sana kuulu heidän tavanomaiseen sanavarastoonsa. Vain 19 % M1-informanteista kertoo, ettei käytä *muija*-nimitystä ollenkaan.

Kyselylomakkeen kysymyksessä 10 (ks. Liitteet: Kyselylomake) kysyttiin, millaisessa tilanteessa ja kenestä informantit ovat käyttäneet nimitystä *muija*. Alla olevat esimerkit havainnollistavat M1-informanttien vastauksia kysymykseen.

- 10) Kavereiden tyttöystävistä, puhuttaessa tytöistä. (M1)
- 11) En käytä itse tai ainakaan muista käyttäneeni. Kenenkään en ole kuullut sanaa käyttävät itsestään, mutta esimerkiksi riidoissa olevan pariskunnan miehen olen kuullut näin vaimoan kutsuvan. Pilkkanimitys. (M1)
- 12) Harvoin omasta tyttöystävästä. (M1)
- 13) Käytän sanaa kavereiden kanssa, jolloin sanalla ei ole niin paljon merkitystä. Käytän sitä muista ikäluokkani naisista. (M1)
- 14) Kaverien kesken omasta tyttöystävästä. (M1)
- 15) Kaikista naisista voin käyttää nimitystä *muija*, paitsi vanhuksista. (M1)
- 16) Olen käyttänyt sellaisessa tilanteessa, jossa en tiedä nimeä ja hän ei ole tuttu. (M1)

Monissa M1-informanttien vastauksissa toistuu se, että *muijaksi* kutsuttu nainen on joko puoliso tai itselle tuntematon henkilö (ks. esimerkit 10–16). Mielenkiintoista on, että useat M1-informantit kertovat käyttävänsä *muija*-nimitystä omasta puolisostaan silloin, kun puoliso ei ole kuulemassa. Tähän liittyy *muijan* negatiivissävytteinen konnotaatio.

M1-informanttiryhmän enemmistö (47 %) arvioi *muijan* kuuluvan keskimäärin ikäryhmään 0–30 vuotta. Yhteensä 31 % M1-informanteista arvioi, ettei *muijalle* ole ikärajaa. 30–50-vuotiaaksi *muijan* arvioi yhteensä 12 % M1-informanteista. Yksikään M1-informanttiryhmästä ei arvioinut *muijaa* 50-vuotiaaksi tai vanhemmaksi. Tehtävässä 15 (ks. Liitteet: Kyselylomake) informanttien tehtävä oli valita 3–5 parafrasaa, jotka kuvaavat heidän mielestään eniten *muijaa*. Valituimmat sanat ovat *nuori nainen* (36 %), *oma kumppani* (28 %), *seksikäs* (27 %), *puoliso* (24 %), *kaunis* (24 %) ja *neutraali* (23 %) (ks. Taulukko 3, s. 33). Prosenttiluvut kuvastavat sitä, kuinka moni M1-ryhmän informanteista valitsi sanalistasta kyseisen sanan. On mielenkiintoista, että M1-informanttien sanalistasta valitsemat sanat ovat positiivissävytteisiä, vaikka sanan käyttöyhteyksissä *muijaan* liitetään negatiivissävytteinen konnotaatio. *Muija* arvioitiin keskimäärin melko neutraaliksi sanaksi, sillä M1-informanttien mukaan asteikolla 0–10, jossa 0 merkitsee erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista nimitystä, *muija* sijoittuu keskiarvoltaan numerolle 5 (ks. Kuvio 2, s. 32).

Myös toisen miesten informanttiryhmän, M2 (26–40-vuotiaat), mukaan *muijaan* liittyy läheisesti parisuhdestatus: *muija* on jonkun kumppani, tyttöystävä poikien kesken, vaimo tai avopuoliso. M2-informanttijoukko ei liitä *muijaan* juurikaan positiivisempia miellelyhtymiä kuin nuorempi verrokkijoukkonsa M1. M2-informanttiryhmä kuvailee *muijaa* seuraavasti:

- 17) Kun nainen on *muija*, on hän kuin mies olisi äijä. Hyvä tyyppi. (M2)

- 18) Rinnakkaisilmaisuus ämmälle, ehkä pari pykälää lievempi. Typerä käytös ”mujauttaa”. Esimerkkinä liikenteessä vaikka jokin läheltä piti -tilanne naisen henkilön aiheuttamana: ”Onpas typerä muija kun ei osaa ajaa!” (M2)
- 19) Muija on typerä ja sivistymätön. (M2)
- 20) Hieman epäluotettava oman edun tavoittelija, joka ei huolehdi muista. (M2)
- 21) Muija on vaimo, tyttöystävä, rakas. Muija voi olla myös miesten kesken puhuttaessa tuntemattomasta, näyttävästä naisesta, esim. ”Katso mikä muija!” (M2)
- 22) Mujussa on jotain ronskia, joka ei luo mitään ihan keijukaistason feminiinisyyden kuvaa. (M2)
- 23) Resuinen, epäsiisti, vanhempi tuulitakkainen. (M2)
- 24) Elämään kyllästynyt lähiöruusu. (M2)
- 25) Objekti, yhden illan hoito. (M2)

M1-informanteista poiketen M2-informantit eivät mainitse vastauksissaan kertaakaan *muijan* ulkonäöllisiä piirteitä seksualisoivaan sävyyn. Sen sijaan *muijaa* kuvataan ennemminkin ”resuiseksi, vahvaksi naiseksi, joka ei pidä itsestään huolta”. *Muijan* koulutustaso mainitaan vastauksissa useaan otteeseen, ja M2-informantit mieltävätkin *muijan* ”sivistymättömäksi” ja ”kouluttautumattomaksi”. M2-informantit kuvaavat vastauksissaan *muijan* ulkonäköä, ja *muijaa* kuvataankin ronskiksi, epäsiistiksi, räväkäksi, paheelliseksi ja röyhkeäksi. Merkittävä havainto on, että M2-informantit painottavat vastauksissaan *muijan* muuttuvan negatiivisesta nimityksestä neutraaliksi, kun kyseistä nimitystä käytetään puolisoista.

Yli puolet, yhteensä 51 %, M2-informanttiryhmästä kertoo käyttävänsä *muija*-sanaa vain harvoin ja ettei sana kuulu heidän tavanomaiseen sanavarastoonsa. M2-informanteista 30 % ei käytä kertomansa mukaan *muijaa* ollenkaan, ja vain 19 % kertoo käyttävänsä sanaa usein arkisessa kielenkäytössään. M2-informantit kertovat käyttävänsä *muija*-sanaa esimerkiksi seuraavasti:

- 26) Miesten kesken vitsaillessa, myös ronskisti puhuvien lappilaisnaisten, jotka itse käyttävät sanaa toisistaan. Etelästä muuttanut akateemisesti koulutettu äitinihän ei voi käsittää niin aliarvoista sanaa käytettävän arkipuheessa. (M2)
- 27) Ärsyttävistä asiakaspalvelijoista. (M2)
- 28) Läheisten ystävien kanssa tutusta naishenkilöstä. (M2)
- 29) Käytin sanaa nykyisestä morsiamesta ennen kihlautumista. (M2)
- 30) Omasta vaimosta huumorilla. (M2)
- 31) Ex-avovaimosta kun olen turhautunut, vain muille aikuisille kun lapset ei kuule. (M2)

M2-informantit käyttävät *muija*-sanaa muun muassa ilmaistakseen naisen parisuhdestatuksen, kavereiden kesken naisista puhuttaessa (ks. esimerkki 27), haukkumasanana itseään ärsyttävistä tai jostakin syystä hermoihin käyvistä naisista (ks. esimerkki 28), osaamattomista naisista esimerkiksi liikenteessä (ks. esimerkki 18) sekä nimityksenä naisesta, jossa on jotakin ”voimakasta, ronskia” tai ”äijämäistä” (ks. esimerkki 17).

M2-informanttiryhmän enemmistö (37 %) on sitä mieltä, ettei ”muijuudella”⁷ ole ikärajaa. M2-informanteista 26 % pitää *muijaa* 30–50-vuotiaana, 12 % 0–30-vuotiaana ja vain 6 % 50-vuotiaana tai vanhempana. Yhteensä 19 % M2-informanteista on valinnut kohdan ”muu, mikä?”, ja määritellyt *muijan* iän itse. Suurin osa näistä määrittelyistä sijoittaa *muijan* ikähaarukkaan, jossa *muija* voi olla kuka tahansa 15-vuotiaasta ylöspäin.

Tehtävässä 15 (ks. Liitteet: Kyselylomake) M2-informanttijoukko valitsi 3–5 ilmausta, jotka kuvaavat heidän mielestään parhaiten *muijaa*. M2-informanttien mielestä eniten *muijaa* kuvastavat parafrasit listasta olivat *puoliso* (50 %), *asenteella varustettu* (37 %), *oma kumppani* (35 %), *voimakas nainen* (28 %), *rempseä* (24 %), *tympeä* (24 %), *nalkuttava* (22 %) ja *huonomaineinen nainen* (21 %) (ks. Taulukko 3, s. 33). Prosenttiluvut kuvastavat sitä, kuinka moni M2-informanteista valitsi sanalistasta kyseiset sanat. M2-informantit arvioivat *muijan* hieman M1-informantteja negatiivisemmaksi nimitykseksi. M2-informanttien vastauksissa *muija* sijoittui keskiarvoltaan kohtaan 4,6, kun 0 kuvasti erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista nimitystä (ks. Kuvio 2, s. 32).

Miesten toiseksi vanhin informanttiryhmä, M3 (41–59-vuotiaat), määrittelee *muijan* melko yhteneväisesti aiemmin käsitellyn M2-informanttiryhmän kanssa. Vastauksissa nousevat jälleen esille *muijan* parisuhdestatus, mutta *muijan* ulkonäköä kuvaillaan edellisestä informanttiryhmästä poiketen:

- 32) Vanha, työväenluokkainen, ehkä rivokin. (M3)
- 33) Muijaksi nimitetyn naisen olemus on mieluummin arkinen kuin juhlava. Muija lienee keski-ikäinen. Tosin, jos esim. kolmekymppinen nainen olisi sienimetsällä kumisaappaat jalassa ja huivi päässä, saattaisi hänkin täyttää *muijan* määritelmän. (M3)
- 34) Muija on sellainen maatuskamainen nainen. Liina päässä. Maaseutunainen. (M3)
- 35) Muija on rahvaanomainen, epäsiisti, ehkä myös äkäinen ”talonmiehen muija”, joka pitää tupakka suussa lapsille kuria. (M3)
- 36) Uhkea muodoiltaan, miestä miellyttävä, kurvit kohdillaan. (M3)

M3-informantit yhdistävät aiempia informanttiryhmiä useammin *muijaan* arkisuuden, työläisyyden sekä huonokäyttöksisyyden. Ilmauksen puhekielisyys nostetaan monessa vastauksessa esille. Ulkonäöllisten piirteiden lisäksi esiin nousevat esimerkiksi kiroilu, ylimielisyys ja kiukkuisuus (ks. esimerkit 37–40). M3-informanttien vastauksissa myös *muijan* käyttö halventavana nimityksenä on korostunut (ks. esimerkki 41).

- 37) Muija on ilkeähkö vanhempi rouva. Vaikea persoona, huonokäyttöksinen, käyttää kiro sanoja. (M3)
- 38) Helposti vihastuva, kaulin kädessä heiluva. (M3)
- 39) Jossain määrin typerä, huonokäyttöksinen ja epäluotettava. (M3)

⁷ Se, että on *muija*.

- 40) Perinteinen ”muija” yhdistyy omassa mielessäni sanoihin ”pyykkimuija” ja ”talkkarinmuija”; yksinkertainen kansannainen, vahva, pyylevä, keski-ikäinen. Nuorten sanomana ”muija” on alemman sosiaaliluokan nuori nainen, tupakoi, juo, on miesten helppo saalis. (M3)
- 41) En käytä muija-sanaa, ei tulisi kuuloonkaan. – – Olen pitänyt muijittelua vähättelevänä ja lievästi halventavana. – – Jos käyttää muija-ilmaisua, ei naisesta puhuta kovin arvostavaan sävyyn. (M3)
- 42) En uskalla käyttää. :) (M3)
- 43) Joskus olen kiusoitellut sillä vaimoani, hän inhoaa kyseistä sanaa. (M3)

Miesten kolmannesta ikäryhmästä (M3) reilusti yli puolet, yhteensä 58 %, kertoo käyttävänsä *muijaa* vain harvoin, eikä sana kuulu näiden M3-informanttien tavanomaiseen sanavarastoon. M3-informanteista yhteensä 33 % kertoo, ettei käytä sanaa ollenkaan, ja vain vaatimattomat 9 % kyseisen informanttijoukon edustajista kertoo sanan kuuluvan heidän arkiseen kielenkäyttöönsä. M3-informantit kertovat käyttävänsä *muijaa* parisuhdestatuksen määritelmänä, mutta mainitsevat myös, että puolison kuullen kyseistä nimitystä pyritään välttämään joko kokonaan tai sitä käytetään huumorimielessä (ks. esimerkit 42 ja 43).

M3-informantit määrittelevät *muijan* selvästi nuorempia verrokkiryhmiään vanhemmaksi, eikä yksikään M3-informanttijoukon vastaajista määritellyt *muijaa* alle 30-vuotiaaksi. Yhteensä 28 % määritteli *muijan* 30–50-vuotiaaksi, 27 % 50-vuotiaaksi tai vanhemmaksi ja 20 % vastasi, ettei ”muijuudella” ole ikärajaa. Neljännos (25 %) M3-informanteista määritteli *muijan* iän itse, jolloin avoimeen kenttään annettujen vastausten mukaan *muijan* on noin 25–60-vuotias.

M3-informantit valitsivat tehtävässä 15 (ks. Liitteet: Kyselylomake) parhaiten *muijaa* kuvaaviksi ilmauksiksi seuraavat: *puoliso* (72 %), *oma kumppani* (33 %), *asenteella varustettu* (31 %), *rempseä* (31 %), *voimakas nainen* (29 %), *nalkuttava* (26 %), *vanha nainen* (26 %) ja *tympeä* (23 %) (ks. Taulukko 3, s. 33). Samoin kuin M2-informantit kokivat *muijan* nuorempaa M1-informanttijoukkoa negatiivisemmäksi nimitykseksi, myös M3-informantit määrittelevät *muijan* jälleen M2-ryhmää kielteisemmäksi nimitykseksi (ks. Kuvio 2, s. 32). *Muijaan* liitettävä negatiivinen konnotaatio tuntuu kasvavan sitä mukaa, mitä vanhempaan informanttiryhmään informantit kuuluvat. M3-informanttien vastausten mukaan *muija* sijoittuu asteikolla nollasta kymmeneen (ks. Liitteet: Kyselylomake, tehtävä 18) numerolle 4,4 (ks. Kuvio 2, s. 32).

Kuten aiemmatkin miesten informanttijoukot, määrittelevät myös M4-informantit (60-vuotiaat ja vanhemmat) *muija*-nimityksen liittyvän naisen parisuhdestatukseen: *muija* on aviopuoliso tai naisystävä, jonka moni M4-informantti korostaa kuuluvan myös alempaan yhteiskuntaluokkaan:

- 44) Ehkä hieman sanovainen työmiehen vaimo, joka ei alistu kouluttamattoman aviopuolisonsa vietäväksi. Muija kuvaa ehkä enemmän miehen maailmaa kuin kohteena olevaa henkilöä. (M4)

- 45) Vuosikymmeniä sitten muija oli mielestäni synonyymi akalle. Muijasta tulee myös mieleen työmiehen vaimo. (M4)
- 46) Muijasta tulee mieleeni esim. ronskin oloinen työläisnainen. Sana ei ole missään tapauksessa kohtelias tai neutraali. Nuorten olen kuullut käyttävän tyttöystävästä sanaa muija. (M4)

Esimerkeissä 44–46 M4-informantit liittävät *muijaan* työläistaustan. Monissa vastauksissa M4-informantit kertovat myös, että *muija* representoi erityisesti vanhempaa naista, vaikka moni lisääkin kuulleensa nuorten käyttävän kyseistä nimitystä tyttöystävistään. *Muija* koetaan hellittelevänäkin nimityksenä omasta puolisoista tai hyvin läheisen tuttavien puolisoista, sillä *muija*-nimitys mielletään hyvin tuttavalliseksi:

- 47) Aviopuoliso. Vanhahko nainen. Ei sanota nuoresta henkilöstä, eikä myöskään muusta kuin aviopuolisosta. Myös toinen henkilö voi sanoa esim. ”Mitä muijalleni kuuluu”. Vieras henkilö ei voi kuitenkaan sanoa toisen vaimoa muijaksi. (M4)
- 48) Muija on vanhempi nainen, voi tarkoittaa myös puolisoa. Mutta voi käyttää vain läheisen tuttavien puolisoista, koska se on hyvin tuttavallinen sana. Omasta puolisoista voi sanoa vaikka että ”Muija lähti kaverien kanssa baariin”. Puoliso ei itse pidä sana kovin kunnioittavana, vaikka itse sitä käyttää jopa hellittelysanana. (M4)

Esimerkeissä 47 ja 48 informantit kuvailevat *muijaa* ja painottavat muista miesinformanteista poiketen *muija*-nimityksen intiimiyttä: itselleen vieraasta naisesta tai toisen vaimosta ei kyseistä nimitystä sovi käyttää.

M4-informanttijoukosta lähes puolet (49 %) kertoo, ettei *muija* kuulu heidän tavanomaiseen kielenkäyttöön ja että kyseistä nimitystä käytetään vain harvoin. Kaikkiaan 42 % kaikista M4-informanteista kertoo, ettei käytä kyseistä nimitystä ollenkaan. Vain 9 % vastaa käyttävänsä *muijaa* usein arkisessa kielenkäytössään. *Muija*-sanaa käytetään M4-informanttien vastausten mukaan joko humoristisessa tai neutraalissa mielessä. Kuten seuraavista esimerkeistä ilmenee, suurin osa M4-informanteista kertoo kuitenkin välttävänsä sanan käyttöä, sillä ei koe sitä korrektina.

- 49) Vaimosta, todella harvoin ja huumorimielessä. (M4)
- 50) Olen käyttänyt aika neutraalisti, ei suurta arvolatausta. (M4)
- 51) Käytän sanaa harvoin, ja silloin huumorilla (ironisesti), hyväntahtoisesti. En käytä sanaa vaimostani enkä muista läheisistäni. (M4)
- 52) Ehkä joskus kun yritän olla vitsikäs. (M4)
- 53) Hieman alatyylisen leikkisästi puolisoista. (M4)
- 54) Ilmaisuu on mielestäni rahvaanomainen, enkä halua käyttää sitä puolisoista. (M4)

Esimerkit 49–54 ovat vastauksia kyselylomakkeen kysymykseen 10 (ks. Liitteet: Kyselylomake), jossa informantteja pyydettiin kertomaan, millaisessa tilanteessa ja kenestä he ovat käyttäneet *muija*-nimitystä. Suurin osa kysymykseen tulleista vastauksista liittyy *muija*-sanon välttelyyn (ks. esimerkki 54) sen negatiivisen arvolatauksen vuoksi. Moni vastauksista liittää *muijan* leikkisään ja

tuttavalliseen kommunikointiin oman puolison kanssa, vaikkei puoliso siitä itse pitäisikään: näissä tapauksissa *muija*-nimityksen leikkisyyttä ja hyväntahtoisuutta on korostettu.

M4-informanteista yksikään ei määrittele *muijaa* alle 30-vuotiaaksi. Sen sijaan yhteensä 37 % kokee, ettei *muijalla* ole ikärajaa. M4-informanteista 24 % kokee *muijan* olevan iältään 30–50-vuotias, ja yhteensä 27 % määrittelee *muijan* yli 50-vuotiaaksi. On mielenkiintoista, että M4-informanttien vastaukset kysymykseen 15 (ks. Liitteet: Kyselylomake) eroavat suuresti nuorempien verrokkiryhmien antamista vastauksista, sillä M4-informantit ovat valinneet aiemmista informanttiryhmien sanavalinnoista poikkeavia sanoja. Osa valituista sanoista on aiempien informanttiryhmien valitsemia sanoja negatiivisempia. M4-informanttien eniten *muijaa* kuvaaviksi parafraaseiksi on valittu seuraavat: *puoliso* (70 %), *nalkuttava* (34 %), *äkäinen* (34 %), *voimakas nainen* (30 %), *tympeä* (30 %) sekä *kouluttautumaton* (30 %) (ks. Taulukko 3, s. 33). Prosenttiluvut kuvaavat sitä, kuinka moni M4-informanteista on valinnut listasta kyseisen ilmauksen.

M4-informantit ovat määritelleet *muijan* jälleen edeltävää informanttiryhmäänsä (M3) negatiivisemmaksi ilmaukseksi. M4-informanttien vastauksissa on ollut huomattavasti enemmän hajontaa, ja *muijan* keskiarvoksi asteikolla 0–10 muodostui 4,3 (ks. Kuvio 2, s. 32).

4.1.2. *Muija* naisten idiolekteissa

Kyselylomakkeen ensimmäisessä tuottotehtävässä (ks. Liitteet: Kyselylomake, tehtävä 7) naisten nuorin informanttiryhmä N1 (0–25-vuotiaat) kuvailee *muijaa* halventavaksi sanaksi, ja moni tarkentaakin sen viittaavan alhaiseen koulutustasoon, huonoihin käytöstapoihin ja matalaan älykkyyteen (ks. esimerkki 55).

- 55) *Muija* on mielestäni aavistuksen negatiivinen nimitys naisesta. *Muija* on kova, äijämäinen, ei kovin korkeasti koulutettu, äänekäs ja omaa vahvat mielipiteet. (N1)
- 56) Vähän sellainen kova ja asenteellinen. Ei hätkähdä pienestä ja on sisukas ja rohkea. Rikkoo ehkä tabuja/yleisiä ”sääntöjä” (esim. on avoimesti ja näyttävästi feministi vaikkapa jollain hyvin miehisellä alalla). *Muijamielikuvaani* liittyy myös tatuoinnit. (N1)

Toisena ääripäänä ”*muijuuteen*” liitetään räväkkyys, itsevarmuus ja asenteellisuus (ks. esimerkki 56). *Muijaa* kuvailaan N1-informanttien vastauksissa ronskeilla ja jopa epäfeminiinisillä sanavalinnoilla, eikä perinteisiä naisellisuuteen liitettäviä adjektiiveja ole vastauksista juurikaan löydettävissä. Miehekkyyys ja räväkkyys liitetään *muijaan* useissa vastauksissa, samoin *muijan* parisuhdestatus. *Muija*-sanan käyttökontekstilla on N1-informanttien mukaan merkitystä, ja *muija* voi muuttua loukkaavasta sanasta voimaannuttavaksi sanan käyttäjän vaihtuessa. N1-informanteista yhteensä 24 % kertoo *muijan* kuuluvan heidän arkiseen kielenkäyttöönsä. Lähes puolet, 44 %, vastaa käyttävänsä

muijaa vain harvoin, eikä sana siten kuulu informanttien tavanomaiseen sanavarastoon. Jopa 32 % N1-informanteista ei vastauksensa perusteella käytä *muija*-sanaa ollenkaan.

N1-informanttiryhmä kertoo käyttävänsä *muija*-sanaa vitsinä kaverista, päivittäin puhuessaan neutraaliin sävyyn muista naisista, itsestään, haukkumasanana, suutuspäissään, ärsyttävän naisihmisen kohdalla tai kuvaillessaan jonkun tyttöystävää tai avovaimoa. *Muijaa* voidaan käyttää myös korostamaan yhteisöllisyyttä; *Me muijat ollaan/tehdään/mennään* –. Ero tehdään tuttuihin ja tuntemattomiin, jolloin ystäviin viittaaminen *muija*-sanalla saattaa olla jopa voimaannuttavaa eikä koskaan negatiivissävytteistä. Tuntemattomasta, usein tökerösti käyttäytyvästä naisesta käytettynä sana muuttuu halventavaksi ja negatiiviseksi: *Vittu mikä muija*.

- 57) Jos joku on ärsyttävä, käytän siinä yhteydessä sanaa *muija*. (N1)
- 58) Joskus olen voinut nimittää tyttökaveriporukkaa *muijiksi*. ”Hei *muijat*, tulkaa”. (N1)
- 59) Harvoin käytän. Hyvien kavereiden kesken joskus (sarkastisesti), mutta tuntemattoman kanssa keskustellessa en sanaa käyttäisi. (N1)
- 60) Yleisesti nuorta naista kutsuttaessa. Ystäviä, tuttuja tai naisia kenestä puhutaan positiivisessa sävyssä. (N1)
- 61) Olen saattanut sanoa ilkeähköjä ihmisiä *muijiksi*. (N1)

Esimerkkien 57 ja 61 kaltaiset vastaukset olivat hyvin tyypillisiä. Osa N1-informanteista koki nimityksen halventavaksi, eikä kertomansa mukaan käytä sitä muussa kuin negatiivissävytteisessä kontekstissa. Esimerkit 58, 59 ja 60 kuvastavat toista ääripäätä, jossa *muija* koetaan voimaannuttavaksi ja positiiviseksi sanaksi, jolla voidaan korostaa yhteenkuuluvuutta tai me-henkeä.

N1-informanteista 35 % määrittelee *muijan* alle 30-vuotiaaksi. *Muijan* kokee 30–50-vuotiaaksi yhteensä 16 % informanteista. Yli 50-vuotiaaksi *muijan* kokee vain 2 % N1-informanteista. Yhteensä 27 % vastaa, ettei *muijalla* ole ikärajaa. ”Muu, mikä?” -kohdassa 20 % N1-informanteista määrittelee *muijan* iän tarkemmin, ja lähes kaikki korostavat, ettei *muija* voi olla alle 15-vuotias.

Kyselylomakkeen tehtävässä 15 (ks. Liitteet: Kyselylomake) N1-informantit ovat valinneet eniten *muijaa* kuvaaviksi ilmauksiksi seuraavat: *asenteella varustettu* (46 %), *huonomaineinen nainen* (40 %), *tupakoiva* (36 %), *ylimielinen* (32 %), *voimakas nainen* (32 %), *nuori nainen* (32 %), *tympeä* (28 %) ja *kouluttautumaton* (23 %) (ks. Taulukko 3, s. 33). Prosenttiluvut kuvaavat, kuinka suuri osa N1-informanteista on valinnut kyseisen ilmauksen annetusta listasta. N1-informantit määrittelevät *muijan* huomattavasti M1-informantteja kielteisemmin, ja tehtävässä 18 (ks. Liitteet: Kyselylomake) *muija* sijoittuu asteikolla 0–10 arvolle 3,8 (ks. Kuvio 2, s. 32).

Seuraava naisten informanttiryhmä, N2 (26–40-vuotiaat), kuvailee *muijaa* kohtalaisen yhteneväisesti nuoremman N1-informanttiryhmän kanssa. *Muija* nähdään kovana, vahvana naisena:

- 62) Ensimmäisenä tulee mieleen ”kovis”, ehkä laitapuolen kulkijakin. Ei keskiluokkainen, kouluja käynyt. Omaa vahvan, muista erottuvan, oman tyylin. (N2)
- 63) Keski-ikäinen, vähemmän koulutettu, matalapalkkainen, tupakoi, äänekäs, humalassa, mauttomat vaatteet, olemus ja käytöstavat huonot tai mauttomat. (N2)
- 64) Muija on aikuinen nainen. (N2)
- 65) Punatukkainen. Fiorellan leveälahkeiset housut ja pilottitakki. Polttaa tupakkaa ja juo kaljaa lasipullosta. Tykkää amispojista ja autoista. Mies vaihtuu ainakin kerran vuodessa. Rasittava, joka ei osaa olla hiljaa silloin kun pitäisi. (N2)

Muijan kovuuteen liitetään N2-informanttien vastauksissa usein negatiivinen konnotaatio: ”kovuus” syntyy huonoista käytöstavoista ja elämäntavoista, kielenkäytöstä tai kouluttautumattomuudesta, mikä näkyy myös yllä olevista esimerkeistä 62–65.

- 66) Käytän sanaa todella harvoin. Mutta joko neutraalisti kadulla pulloja keräävästä, alkoholin ja tupakan turmelemasta tuulipuku-Pirjosta tai asiattomasti käyttäytyvästä, epäsiististä nuoresta halveksuvaan sävyyn: ”v*ttu mikä muija!” (N2)
- 67) Itsestäni joskus melko ironiseen sävyyn. (N2)
- 68) Näin Tarja Halosen kaupungilla, ja kehuin kaikille kavereille että on kova muija, ihailen. Samoin jostain historiallisista henkilöistä, joista olen viime aikoina lukenut ja jotka on tehnyt jotain tosi rohkeaa tai semmoista, mikä vaatii pokkaa. (N2)
- 69) Ärsyyntyneenä käytän, jos esim. joku ärsyttävä muija päästää koiransa omien koirieni nenälle räksyttämään. Tai erittäin harvoin käytän ihailevasti: ”Kyl on kova muija”. (N2)

Muutamaan otteeseen N2-informantit mainitsevat kuitenkin *muijan* olevan myös itsevarma ja karski nainen, jonka yli ei kävellä. On merkittävää, että naiset keskittyvät kuvailuissaan miehiä vähemmän ulkonäköön ja painottavat enemmän *muijan* elämäntapoja, käytöstä ja yleistä olemusta. N2-informanteista vain 16 % kertoo *muijan* kuuluvan heidän arkiseen kielenkäyttöön. Lähes puolet, 48 %, vastaa käyttävänsä *muijaa* vain harvoin. Yhteensä 36 % N2-informanteista ei käytä *muija*-sanaa lainkaan. N2-ryhmän informantit kertovat käyttävänsä *muija*-sanaa huumorimielessä itsestään tai ystävistään (ks. esimerkki 67), positiivisessa mielessä osaavaa ja kykenevää naista kuvatessaan (ks. esimerkki 68), ärtyneenä (ks. esimerkki 69) tai negatiivisessa mielessä ärsytystä herättävää naishenkilöä kohtaan (ks. esimerkki 66).

N2-informanttien enemmistön (31 %) mukaan *muijalla* ei ole ikärajaa. Yhteensä 25 % on sitä mieltä, että *muija* on 30–50-vuotias ja 10 % sijoittaa *muijan* ikähaarukkaan 0–30-vuotta. Yhteensä 11 % N2-informanteista mieltää *muijan* 50-vuotiaaksi tai vanhemmaksi. Yhteensä 23 % määrittelee *muijan* iän itse kohdassa ”Muu, mikä?”, jolloin valtaosa määrittelee *muijan* alaikärajaksi 15 vuotta.

Tehtävässä 15 (ks. Liitteet: Kyselylomake) N2-informantit ovat valinneet eniten *muijaa* kuvaaviksi parafraaseiksi seuraavat: *asenteella varustettu* (57 %), *voimakas nainen* (38 %), *rempseä* (32 %), *tympeä* (32 %), *tupakoiva* (31 %), *juntti* (28 %) ja *huonomaineinen nainen* (27 %) (ks. Taulukko 3,

s. 33). Asteikolla 0–10, jossa 0 edustaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista ilmausta, N2-informantit ovat sijoittaneet *muijan* keskimäärin arvosanalle 3,9 (ks. Kuvio 2, s. 32).

70) Hieman miesmäinen, ronski, kovaääninen. (N3)

71) Vanha nainen leuan alle solmittu huivi päässään, ylipainoinen, maaseudulla asuva. (N3)

72) Muija on karskihko, roteva, voimakas muttei ilkeä tai pahansuopa. Raivaussaha sopii paremmin käteen kuin rakennekynnet. Leijonaemo ja äitityyppi lapsillensa, perheen tukipilari. (N3)

73) Nahkatakkaa käyttävä, äänekkäästi naurava, punainen permanenttitukka. Vähän ronski ja rokki muttei esim. kiroile kuin tarvittaessa. (N3)

Naisten kolmas informanttiryhmä, N3 (41–59-vuotiaat), kuvailee *muijaa* halventavaksi nimitykseksi sekä miesten käyttämäksi sanaksi. *Muija* mielletään N3-informanttiryhmän mukaan kouluttautumattomaksi naiseksi, rotevaksi, huonosti käyttäytyväksi ja miesmäiseksi. Kuvailut keskittyvät ulkonäön maskuliinisuuteen ja luonteen rosoisuuteen (ks. esimerkit 70 ja 72) sekä pukeutumistyyliin, johon yhdistetään useissa vastauksissa nahkatakki, huivi tai resuinen ulkoasu (ks. esimerkit 71 ja 73).

Vaativattomat 9 % N3-informanteista kertoo käyttävänsä *muija*-sanaa arkisessa kielenkäytössään. Yhteensä 47 % N3-informanttiryhmän naisista kertoo käyttävänsä sanaa vain harvoin, ja lähes yhtä moni, 44 %, ei käytä *muijaa* ollenkaan. Kun *muija*-sanaa käytetään, se yhdistyy tarkoitehenkilön huonoon käytökseen tai ärsyttävyyteen, jolloin *muijan* konnotaatio on selvän negatiivissävytteinen. Muutamissa vastauksissa korostetaan *muija*-sanan käyttöä huumorimerkityksessä sekä hellittelynimenä tuttujen naisten kesken.

Muija määritellään N3-informanttien vastauksissa useimmiten (36 %) 50-vuotiaaksi tai vanhemmaksi. Alle 30-vuotiaaksi *muijan* määrittelee vain 2 % informanteista. Yhteensä 18 % N3-informanteista kokee *muijan* 30–50-vuotiaaksi, kun 28 % informanteista on sitä mieltä, ettei ”muijuudella” ole ikärajaa. Avoimeen vastauskenttään ”muu, mikä?” on arvioitu *muijan* olevan vähintään 15–20-vuotias.

Kyselylomakkeen tehtävässä 15 (ks. Liitteet: Kyselylomake) N3-informantit ovat valinneet parhaiten *muijaa* kuvaileviksi ilmauksiksi *kouluttautumattoman* (41 %), *asenteella varustetun* (41 %), *rempeän* (40 %), *voimakkaan naisen* (39 %), *puolison* (35 %), *tympeän* (31 %), *äkäisen* (29 %) ja *juntin* (27 %) (ks. Taulukko 3, s. 33). Kyselylomakkeen tehtävässä 18 (ks. Liitteet: Kyselylomake) N3-informantit sijoittivat *muijan* asteikolla 0–10 arvosanalle 3,6, kun 0 edusti erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista ilmausta.

Naisten viimeinen informanttijoukko, N4 (60-vuotiaat ja vanhemmat), kuvailee *muijaa* astetta nuorempaa informanttiryhmäänsä (N3) suopeammassa valossa. N4-informantit lisäävät aiempiin kuvauksiin *muijan* särmikkyuden, vahvuuden ja asenteellisuuden:

74) Muijassa on särmää. Muija pystyy ja kykenee. Muija ei jää toisten varjoon, varsinkaan miesten. Muija ei tarvitse muiden muijien apua selviytyäkseen. (N4)

Muijaan liitetään kuitenkin myös N4-informanttien vastauksissa parisuhdestatus, ja vastausten perusteella *muija* on jo vakiintunut vaimo avovaimon sijaan. Myös työläistäusta ja epäsiisti ulkonäkö yhdistetään *muijaan* lähes jokaisessa vastauksessa. Lisäksi aiempien informanttien vastauksia noudattaen myös N4-informantit pitävät *muijaa* halventavana nimityksenä naisesta.

75) Jos nainen on käyttäytynyt ilkeästi muita kohtaan. Tämä saa tunteet kuumumaan ja saatan tokaista kaverille että onpa ihme muija. (N4)

76) Vanhoista maalaisnaisista eukko-sanon synonyymina. (N4)

77) Kun moitin tai paheksun jonkun naisen käytöstä. (N4)

78) Leikkillisesti itsestäni, harvoin. (N4)

79) Joskus olen sanonut, että joku on ”aivan kamala muija”, kun olen sattunut törmäämään johonkin hyvin rääväsuiseen naisihmiseen jossain tilanteessa. (N4)

80) Kehuna: kova muija! Kuvailuna: kalamuija. (N4)

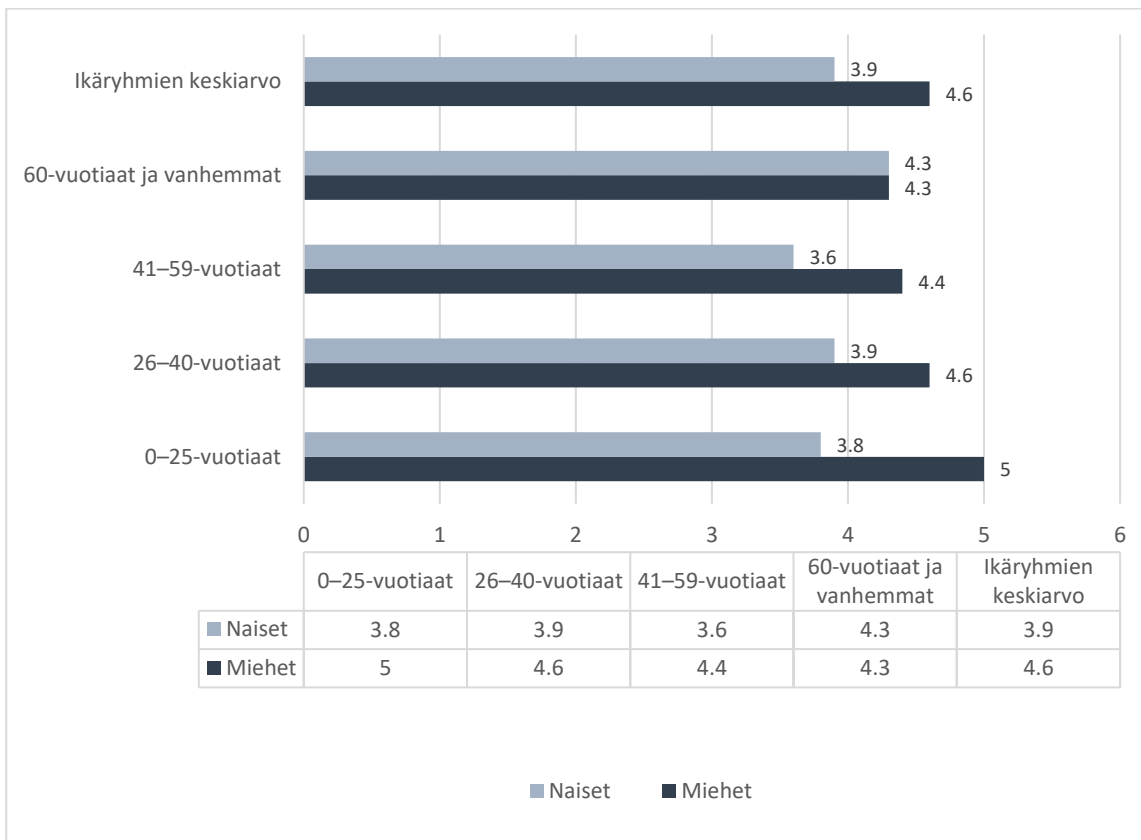
81) Mitäs me muijat / mitäs me akat. En käytä neg merkityksessä. (N4)

Muijaa kerrotaan käytettävän yleensä haukkumasanana epämiellyttävästä naishenkilöstä (ks. esimerkit 75, 77 ja 79), kehuna (ks. esimerkki 80), leikkimielellä tai huumorilla (ks. esimerkki 78) sekä yhteisöllisenä kutsumanimenä (ks. esimerkki 81). N4-informanteista valtaosa (46 %) ei käytä vastaustensa mukaan *muija*-sanaa ollenkaan. Lähes yhtä moni (43 %) N4-informanteista kertoo käyttävänsä kyseistä nimitystä vain harvoin. Vain 11 % N4-informanteista vastaa käyttävänsä *muija*-sanaa usein arkisessa kielenkäytössään.

N4-informanteista enemmistö (33 %) mieltää *muijan* 50-vuotiaaksi tai vanhemmaksi. 30 % N4-informanteista kokee, ettei *muijalla* ole ikärajaa. Yhteensä 19 % assosioi *muijan* 30–50-vuotiaaksi, ja vain 1 % alle 30-vuotiaaksi. Avoimen ”Muu, mikä?” -vaihtoehdon alle N4-informantit ovat korostaneet, että *muija* ei voi olla teini-ikäistä nuorempi.

N4-ryhmän naisinformantit kokevat tehtävässä 15 (ks. Liitteet: Kyselylomake) parhaiten *muijaa* kuvaaviksi ilmauksiksi *voimakkaan naisen* (49 %), *puolison* (45 %), *rempseän* (45 %), *asenteella varustetun* (39 %), *kouluttautumattoman* (35 %), *äkäisen* (33 %), *nalkuttavan* (31 %) sekä *vanhan naisen* (29 %) (ks. Taulukko 3, s. 33). Muista naisinformanttiryhmistä poiketen N4-informanttien kokemus *muijan* negatiivisesta tai positiivisesta konnotaatiosta asettuu tehtävässä 18 (ks. Liitteet: Kyselylomake) muita tasaisemmin koko asteikolle. N4-informantit määrittelevät *muijan* keskimäärin

arvosanalle 4,3, kun arvosanasteikolla 0 kuvastaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista ilmausta, kuten alla olevasta kaaviosta ilmenee (ks. Kuvio 2).

KUVIO 2. Kuinka negatiivisena tai positiivisena nimityksenä informantit kokevat *muijan* asteikolla 0–10 (ks. Liitteet: Kyselylomake, tehtävä 18.)

TAULUKKO 3. Informanttiryhmien valituimmat sanat kuvaamaan *muijaa* kyselylomakkeen tehtävässä 15.

Valitut sanat	M1	M2	M3	M4	N1	N2	N3	N4
nuori nainen	36 %	-	-	-	32 %	-	-	-
oma kumppani	28 %	35 %	33 %	-	-	-	-	-
seksikäs	27 %	-	-	-	-	-	-	-
puoliso	24 %	50 %	72 %	70 %	-	-	35 %	45 %
kaunis	24 %	-	-	-	-	-	-	-
neutraali	23 %	-	-	-	-	-	-	-
rempseä	-	24 %	31 %	-	-	32 %	40 %	45 %
asenteella varustettu	-	37 %	31 %	-	46 %	57 %	41 %	39 %
nalkuttava	-	22 %	25 %	34 %	-	-	-	31 %
huonomaineinen nainen	-	-	-	-	40 %	27 %	-	-
tympeä	-	24 %	23 %	30 %	28 %	32 %	31 %	-
kouluttautumaton	-	-	-	30 %	23 %	-	41 %	35 %
äkäinen	-	-	-	34 %	-	-	29 %	33 %
voimakas nainen	-	-	-	30 %	-	38 %	39 %	49 %
ylimielinen	-	-	-	-	32 %	-	-	-
tupakoiva	-	-	-	-	36 %	31 %	-	-
juntti	-	-	-	-	-	28 %	27 %	-
vanha nainen	-	-	-	-	-	-	-	29 %

4.2. Millainen nainen on *mimmi*?

Seuraavissa alaluvuissa esittelen *mimmi*-substantiivin mies- ja naisinformanttien idiolekteissa. Tarkastelen *mimmiä* ja sen konnotaatioita ja käyttökonteksteja erityisesti informanttien sukupuolen ja ikäluokan perusteella. Kuten edellä, etenen nuorimmasta informanttijoukosta vanhimpaan.

4.2.1. *Mimmi* miesten idiolekteissa

Kyselylomakkeen tehtävässä 8 (ks. Liitteet: Kyselylomake) informanttien tehtävänä oli kuvailla, millainen nainen on *mimmi*. M1-informanttien vastauksissa enemmistö liittyy *mimmiin* nuoruuden, viehättävyyden ja pirteuden:

- 82) Ei tyttöystävä tai vaimo. Nuorehko ja menevä nainen. (M1)
- 83) Oman käsitykseni mukaan *mimmi* olisi seksualisoivassa ja esineellistävässä tarkoituksessa käytetty miespuolista puhujaa huomattavasti nuoremmasta naisesta. (M1)
- 84) Siisti, menevä, hauska nuorehko nainen. (M1)
- 85) Nuorehko, pissismäinen, hieman hermojen päälle käyvä energinen nainen. (M1)
- 86) Kipakka ja pirskahteleva nainen. (M1)
- 87) Todennäköisesti nuori ja naimaton. Femininiininen, ei missään tapauksessa maskuliininen. (M1)

M1-informantit kuvaavat vastauksissaan *mimmiä* ”kipakaksi”, ”hauskaksi” ja ”meneväksi nuoreksi naiseksi”. Samoin kuin *muijan*, myös *mimmin* yhteydessä mainitaan monesti parisuhdestatus – sillä eroavaisuudella, että *mimmiä* pidetään sinkkuna ja naimattomana naisena, kun taas *muijaa* parisuhteessa tai naimisissa olevana. Vain pieni osa (7 %) M1-informanteista vastaa käyttävänsä *mimmi*-sanaa aktiivisesti, ja silloinkin käyttö kohdistuu lähinnä informanttien kanssa saman ikäisiin naisiin. M1-informanteista 39 % kertoo käyttävänsä sanaa vain harvoin, eikä *mimmi* kuulu heidän tavanomaiseen sanavarastoonsa. Suurin osa (54 %) M1-informanteista ei käytä *mimmi*-sanaa ollenkaan, sillä sana kuulostaa heidän mukaansa vieraalta ja vanhahtavalta. M1-informantit kertovat käyttäneensä *mimmi*-nimitystä esimerkiksi viehättävästä naispuolisesti henkilöstä, itseään nuoremmasta naisesta sekä yleisnimityksenä nuorista naisista.

- 88) Käytän sanaa hyvin harvoin. Pääasiassa kuvaamaan naista: ”Hän oli hauska *mimmi*”, tms. (M1)
- 89) Käytän sanaa kavereideni kesken muista ikäluokkani naisista. (M1)
- 90) *Mimmiä* voisin kuvitella käyttäväni jostain siististä työstä. ”Se oli cool *mimmi*.”, mutta en voisi viitata tyttöystävääni käyttäen ”*mimmiä*”. (M1)

M1-informanttien enemmistö (75 %) pitää *mimmiä* 0–30-vuotiaana. M1-informanteista 9 % määrittelee *mimmin* 30–50-vuotiaaksi ja vain 1 % 50-vuotiaaksi tai vanhemmaksi. Yhteensä 8 % mieltää *mimmin* ikärajattomaksi nimitykseksi. M1-informanteista 7 % on määritellyt *mimmin* iän itse, jolloin *mimmi* osuu ikähaarukkaan 0–40 vuotta.

Tehtävässä 16 (ks. Liitteet: Kyselylomake) M1-informanttijoukko valitsi 3–5 parafrasaa, jotka kuvaavat heidän mielestään parhaiten *mimmiä*. M1-informanttien mielestä eniten *mimmiä* kuvaavat parafrasit listan ilmauksista olivat seuraavat: *nuori nainen* (61 %), *kaunis* (37 %), *seksikäs* (28 %),

viehättävä (28 %) sekä *energinen* (25 %). Prosenttiluvut kuvaavat määrää, kuinka monta kertaa kyseinen sana on valittu sanalistan sanojen joukosta (ks. Taulukko 4, s. 43). M1-informantit pitävät *mimmiä* tyypillisesti melko positiivisena sanana. Tehtävässä 17, jossa 0 kuvastaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista nimistä, *mimmi* sijoittuu keskiarvolle 6,1 (ks. Kuvio 3, s. 42).

Miesten toiseksi nuorin informanttijoukko, M2 (26–40-vuotiaat), kuvailee *mimmiä* nuoremman verrokkiryhmänsä (M1) tapaan kauniiksi, nuoreksi ja urheilulliseksi naiseksi. *Mimmiin* liitetään myös yksinkertaisuus (ks. esimerkki 94) sekä ajatus siitä, että *mimmiksi* kutsuttu nainen on usein kutsujalleen vieras. M2-informanteista 17 % kertoo käyttävänsä *mimmi*-sanaa usein arkisessa kielenkäytössään. Sen sijaan 42 % kertoo käyttävänsä sanaa, vaikkakin harvoin. Yhteensä 41 % M2-informanteista vastaa, ettei käytä *mimmi*-nimitystä ollenkaan. M2-informantit liittävät *mimmiin* nuorempaa ikäryhmäänsä useammin urheilullisuuden. M2-informanttiryhmän miehet kertovat käyttävänsä *mimmi*-sanaa esimerkiksi hellittelynimenä, urheilullisesta tytöstä tai naisesta tai yleisnimityksenä itseään nuoremmista naishenkilöistä. M2-informanttien vastauksissa nostetaan myös esille *mimmi*-sanan naista esineellistävä konnotaatio. Suurin osa M2-informanteista suhtautuu nimitykseen kuitenkin positiivisesti (ks. esimerkit 91–93 ja 95):

- 91) Mimmi on se hiljaisempi ja pienempi. Aivan fyysisestikin. Ne, jotka tanssii diskossa laukujensa ympärillä kuukauden trendidrinkki kädessä. (M2)
- 92) Mimmi on hyvännäköinen nainen. Mimmi on jotenkin tuore ja pirteä. Raikkaampi versio muijasta. Ei tupakoi tai juo. Urheilee paljon. Mimmiksi ei sanota halveksuvassa merkityksessä. (M2)
- 93) Mimmi on nuori ja urheilullinen tyttö, jolla on monta rautaa tulossa ja pitää itsestään huolta. (M2)
- 94) Mimmi on hieman yksinkertainen, kaunis ja omaa mahdollisesti isäongelmia. (M2)
- 95) Vauhdikkaat ja vahvat nuoret naiset saavat minulta usein arvonimen 'mimmi'. Suuren kunnioituksen osoitus on siis kyseessä. (M2)

M2-informanttien enemmistö sijoittaa *mimmin* ikähaarukkaan 0–30 vuotta (70 %). Vain 4 % tämän ryhmän informanteista kokee *mimmin* 30–50-vuotiaaksi ja ainoastaan 1 % yli 50-vuotiaaksi. M2-informanttiryhmästä 8 % kokee, ettei *mimmillä* ole ikärajaa. M2-informanteista 17 % on valinnut kohdan ”muu, mikä?” ja määritellyt *mimmin* iäksi keskimäärin 15–45 vuotta.

Tehtävässä 16 (ks. Liitteet: Kyselylomake) M2-informantit ovat valinneet eniten *mimmiä* kuvaaviksi parafraseiksi *nuoren naisen*, (77 %), *kauniin* (41 %), *rempseän* (41 %), *viehättävän* (40 %) ja *seksikkään* (37 %) (ks. Taulukko 4, s. 43). *Mimmi* koetaan positiivisena nimityksenä, ja *mimmiin* liitettävät konnotaatiot ovat keskimäärin myönteisiä. Tehtävässä 17 (ks. Liitteet: Kyselylomake) *mimmi* sijoittui keskiarvoltaan numerolle 7,36, kun 0 kuvastaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista nimitystä (ks. Kuvio 3, s. 42).

Miesten kolmas informanttiryhmä, M3 (41–59-vuotiaat), jatkaa samaa linjaa nuorempien informanttiryhmien kanssa. Vastauksiin on kuitenkin aiempaa huomattavasti useammin lisätty *mimmin* seksuaalissävyyteinen konnotaatio sekä ”mimmiyteen”⁸ liittyvä naisellisen kurvikas ulkomuoto.

- 96) Mimmi on kylänraitilla vastaantuleva hyvin muodostunut nuori nainen, ehkä jopa vähän heitukan maineessa. Voi olla syystä tai syyttään maineen saanut. Kuitenkin semmoinen miesten päiväuni kylänraitilla. (M3)
- 97) Mimmi on nuori tai nuorekas, menevä nainen, jolla vielä riittää virtaa käydä diskoissa tai rokkiklubeilla. Vielä viisikymppinenkin nainen voi olla rokkimimmi, jos pukeutuu mustiin nahkahousuihin ja niittivyöhön. Sen sijaan marttakerholainen ei täytä mimmiyden tunnusmerkistöä, vaikka olisi parikymppinen, ellei elä kaksoiselämää, jolloin hänkin voi olla mimmi. (M3)
- 98) Mimmi on lähellä pimua, mutta hieman ylipainoinen. (M3)
- 99) Purkkaa jauhava meikkipeikko. (M3)

Mimmiin liitetään vastauksissa huoliteltu – joskus turhankin laitettu – ulkomuoto (ks. esimerkki 99) sekä huono maine (ks. esimerkki 97). M3-informanttien vastauksissa *mimmiin* yhdistetään useaan otteeseen ylipaino ja räväkkä tyyli. Vain 7 % M3-informanttiryhmän miehistä kertoo käyttävänsä *mimmiä* arkisessa kielenkäytössään. Reilusti yli puolet (60 %) kertoo käyttävänsä *mimmiä* harvoin, eikä sana kuulu heidän tavanomaiseen sanavarastoonsa. Yhteensä 33 % ei käytä *mimmi*-sanaa ollenkaan. *Mimmiä* kerrotaan vastausten perusteella käytettävän nuorista, viehättävistä naisista. Mielenkiintoista on, että M3-informantit yhdistävät *mimmiin* aiempia informanttiryhmiä harvemmin urheilullisuuden. *Mimmi* mielletään enemmistön (53 %) mielestä 0–30-vuotiaaksi, mikä noudattaa aiempien informanttiryhmien kanssa samaa linjaa. Vain 9 % mieltää *mimmin* 30–50-vuotiaaksi. Yksikään (0 %) M3-informanttiryhmän miehistä ei arvioi *mimmiä* yli 50-vuotiaaksi. M3-informanteista 13 % kokee, ettei *mimmillä* ole ikärajaa. Yhteensä 26 % informanteista on valinnut kohdan ”muu, mikä?”, ja määritellyt *mimmin* iän keskimäärin ikähaarukkaan 13–45 vuotta.

Tehtävässä 16 (ks. Liitteet: Kyselylomake) M3-informantit ovat valinneet eniten *mimmiä* kuvaaviksi ilmauksiksi *nuoren naisen* (84 %), *seksikkään* (47 %), *rempseän* (39 %), *kauniin* (39 %) sekä *energisen* (33 %) (ks. Taulukko 4, s. 43). *Mimmi* nähdään aavistuksen M2-informanttiryhmää negatiivisempänä nimityksenä (ks. Kuvio 3, s. 42), ja M3-informanttien keskiarvo tehtävässä 17 asettaa *mimmin* numerolle 7,04, kun 0 edustaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista nimitystä.

Miesten vanhin informanttiryhmä, M4 (60-vuotiaat ja vanhemmat), lisää aiempiin informanttiryhmiin verrattuna *mimmin* määritelmään yhä useammin kevytkenkäisyyden, seksuaalisuuden, vahvan meikin sekä naisellisen muodokkuuden:

⁸ Se, että on *mimmi*.

- 100) Mimmi on ehdottomasti nuori, hyvännäköinen, muodokas. Sanaa ei voi käyttää ”kakkosnelosesta” tai vahvasti ylipainoisesta. (M4)
- 101) Nuorempi pimpu, vahvasti meikattu, ei lähelläkään Mensa-tasoa. (M4)
- 102) Korostetun laitettu, sensuelli. (M4)
- 103) Nainen naisroolinsa takana. Kiinnostunut vaatteista, meikkaamisesta. Elää eroottista elämää. (M4)

M4-ryhmän informantit kuvaavat *mimmiä* naisellisen ulkonäön kautta, eikä ”mimmiyteen” liitetä tämän informanttiryhmän vastauksissa urheilullisuutta tai energisyyttä. Ero on nähtävissä miesten kahden nuoremman (M1, M2) ja kahden vanhemman (M3, M4) informanttiryhmän välillä: nuoremmat informantit liittävät *mimmiin* huomattavasti positiivisempia konnotaatiota. Miesten nuoremmat informanttiryhmät yhdistävät *mimmiin* energisyyden, pirteuden, nuorekkuuden ja aktiivisen elämäntyylin, kun taas miesten informanttiryhmät M3 ja M4 liittävät *mimmiin* nuorempia verrokkiryhmiään useammin seksualisoivia piirteitä ja liittävät ”mimmiyteen” kurvikkuuden, eroottisen elämän sekä alhaisen älykkyydosamäärän. Vain 7 % M4-informanteista kertoo käyttävänsä *mimmiä* arkikielessään. Yhteensä 56 % M4-informanttiryhmän miehistä kertoo käyttävänsä sanaa vain harvoin. 37 % ei käytä *mimmi*-sanaa ollenkaan. Käyttöyhteyksiksi *mimmille* kerrotaan sen käyttäminen lempinimenä Mirjalle tai Mirjamille (ks. esimerkit 105 ja 106), nuoruutta muistellessa tai nuorista naisista (ks. esimerkki 104).

- 104) Voin käyttää kenestä tahansa nuorekkaasta naisesta jos olen sopivien heppujen seurassa. (M4)
- 105) Vaimon Mirja-kaverin lempinimi on Mimmi. (M4)
- 106) En käytä juuri koskaan, koska vaimoni kutsumanimi on Mimmi. Sana tuntuu myös aika vanhanaikaiselta. (M4)

Kuten aiemmatkin miesten informanttiryhmät, myös M4-informantit määrittelevät *mimmin* keskimäärin 0–30-vuotiaaksi (56 %). M4-informanteista 10 % mieltää *mimmin* 30–50-vuotiaaksi ja vain 0 % 50-vuotiaaksi tai vanhemmaksi. M4-informanttiryhmän miehistä 17 % on vastannut, ettei *mimmillä* ole ikärajaa ja loput 17 % M4-informanteista on määritellyt itse *mimmin* iäksi keskimäärin 18–50 vuotta.

M4-informantit ovat valinneet eniten *mimmiä* kuvaaviksi ilmauksiksi seuraavat: *nuori nainen* (80 %), *kaunis* (43 %), *seksikäs* (40 %), *viehättävä* (37 %) ja *nauravainen* (23 %) (ks. Taulukko 4, s. 43). *Mimmi* nähdään aiempia miesinformantteja negatiivisempänä ilmauksena, ja tehtävässä 17 (ks. Liitteet: Kyselylomake) *mimmi* sijoittuu keskiarvolle 6,4, kun 0 edustaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista nimitystä (ks. Kuvio 3, s. 42).

4.2.2. *Mimmi* naisten idiolekteissa

Enemmistö naisten nuorimmasta informanttiryhmästä N1 (0–25-vuotiaat) liittää *mimmiin* ja ”mimmiyteen” ensisijaisesti nuoruuden ja itsensä runsaan ehostamisen. N1-informantit kuvailevat *mimmiä* myös rempseäksi ja tyttömäiseksi sinkkutytöksi. Miesinformantteihin verrattuna N1-informantit eivät yhdistä vastauksissaan *mimmiin* yhtä usein urheilullisuutta tai sporttista ulkonäköä. Sen sijaan *mimmiin* liitetään poikamaisuus, rämäpäisyys, itsensä ehostaminen sekä alhainen älykkyydosamäärä:

- 107) Mimmi on suht vanhahtava sana, josta minulle tulee mieleen joku 80-luvulla mom-farkkuihin sekä farkkutakkiin pukeutunut poikatyttö, joka juo kaljaa ja polttaa röökiä, ja josta mopopojat unelmoivat. (N1)
- 108) Mimmi on kiltimpi versio muijasta. Käytetään ehkä myös rinnastaen ”tytöttelyyn”. Tuntuu epämurkavalta jos vanhemmat miehet sanoisivat ”mimmi”. (N1)
- 109) Mimmi tarkoittaa vähän bimboa naista. Trendikkäät vaatteet, hiukset ja meikit huolella laitettu, merkkilaukku tms. Pieni ja siro ”tyttönen”. On koko ajan puhelimella tai ig:ssä, snapissa jne. Kälättää / puhuu hyvin korkealla äänellä. (N1)

Esimerkeissä 107–109 N1-informantit kuvailevat, millainen nainen on *mimmi*. Monissa vastauksissa nostetaan esille sanan vanhahtava konnotaatio. Vain 5 % N1-informanteista kertoo käyttävänsä *mimmiä* usein arkikielessään. Alle puolet (34 %) vastaa käyttävänsä *mimmi*-sanaa vain harvoin, eikä sana kuulu heidän tavanomaiseen kielenkäyttöön. Reilusti yli puolet, yhteensä 61 %, ei käytä *mimmi*-sanaa ollenkaan. *Mimmi*-sanaa kerrotaan käytettävän informanttien omasta ystäväjoukosta, kauniista naisista sekä kehumistarkoituksessa (ks. esimerkki 110). *Mimmiin* liitetään monissa vastauksissa seksuaalinen aspekti sekä vähäpukeisuus (ks. esimerkki 111), mikä yhdistyy erityisesti miesten informanttiryhmiä M3 ja M4 vastauksiin. Kiinnostavaa on, että N1-informanttien vastauksissa *mimmi* mielletään joko vähissä vaatteissa olevaksi, naiiviksi tytöksi tai vaihtoehtoisesti räväkäksi poikatyöksi (ks. esimerkki 107).

- 110) Saatan naispuoliselle kaverille heittää ”Vau! Kuuma mimmi!” kun olemme vaikka lähdössä baariin. (N1)
- 111) Nuorista naisista esimerkiksi baarissa. Yleensä he ovat pukeutuneet vähiin vaatteisiin ja huokuvat seksuaalista energiaa. (N1)

N1-informantit määrittelevät *mimmin* ensisijaisesti 0–30-vuotiaaksi (74 %). Vain 2 % mieltää *mimmin* 30–50-vuotiaaksi ja 0 % 50-vuotiaaksi tai vanhemmaksi. Ainoastaan 10 % on sitä mieltä, ettei ”mimmiydellä” ole ikärajaa. N1-informanttiryhmästä 14 % ”muu, mikä?” -vaihtoehdon valinneista informanteista määrittelee itse *mimmin* iän ikähaitarille 0–50 vuotta. Moni informanteista lisää, että *mimmin* tekee nuorekkuus, ei ikä.

Tehtävässä 16 (ks. Liitteet: Kyselylomake) N1-informantit valitsivat eniten *mimmiä* kuvaaviksi ilmauksiksi *nuoren naisen* (75 %), *energisen* (40 %), *kauniin* (34 %), *rempeän* (34 %) sekä *positiivisen* (33 %) (ks. Taulukko 4, s. 43). N1-informanttiryhmän naiset kokevat *mimmin* suhteellisen positiiviseksi ilmaukseksi, ja janalla, jossa 0 kuvaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista ilmausta, *mimmi* sijoittuu keskiarvolle 7,13 (ks. Kuvio 3, s. 42).

Naisten toiseksi nuorin informanttiryhmä N2 (26–40-vuotiaat) jatkaa *mimmin* kuvailua samaan tapaan aiempien informanttiryhmien kanssa:

- 112) Mimmi on nuorehko nainen, tuntuu positiiviselta määritelmältä. Asun Helsingissä, jossa mimmi on laajasti käytössä. Mimmi on yleensä hyvännäköinen. Naiset voivat kokemukseni mukaan myös määritellä itseään ja kavereitaan mimmeiksi ilman sen suurempaa alemmuutta. (N2)
- 113) Mimmi on mielestäni vähän loukkaava, koska siinä voi olla piilomerkitys miehen sanomana eli merkitys seksistinen. (N2)

Esimerkki 112 kiteyttää monta naisinformanttien vastausta: *mimmi* nähdään positiivisena nimityksenä esimerkiksi kauniista tai urheilullisesta naisesta. *Mimmiin* liitetään kuitenkin myös N2-informanttiryhmän vastauksissa seksuaalinen puoli (ks. esimerkki 113). Yhteensä 10 % N2-informanteista käyttää *mimmi*-sanaa usein arkisessa kielenkäytössään. Reilu puolet, 53 %, vastaa käyttävänsä sanaa vain harvoin ja yhteensä 37 % ei käytä *mimmiä* ollenkaan. N2-informantit kertovat käyttävänsä *mimmiä* esimerkiksi hyväntahtoisesti kutsumanimenä nuoresta naisesta, kehuessaan tyttöä tai naista tai nimityksenä kauniista, urheilullisesta naisesta. *Mimmin* käyttöön liitetään usein myös se, että *mimmiksi* kutsuttu henkilö on ylittänyt itsensä tai saavuttanut jotakin itselleen tärkeää.

Yhteensä 62 % N2-informanteista mieltää *mimmin* 0–30-vuotiaaksi, 7 % 30–50-vuotiaaksi ja vain 1 % 50 vuotta vanhemmaksi. N2-informanttijoukon naisista 13 % kokee, ettei *mimmillä* ole ikärajaa. Loput 17 % ovat määritelleet ”muu, mikä?” -vaihtoehdon alle *mimmin* iäksi noin 15–40 vuotta. Osaan määritelmistä on lisätty, että kehuna käytettynä *mimmi* voi olla minkä ikäinen tahansa.

N2-informantit ovat valinneet tehtävässä 16 (ks. Liitteet: Kyselylomake) eniten *mimmiä* kuvaaviksi parafraaseiksi *nuoren naisen* (75 %), *energisen* (52 %), *positiivisen* (45 %), *rempeän* (32 %) ja *urheilullisen* (25 %) (ks. Taulukko 4, s. 43). *Mimmi* nähdään tyypillisesti positiivisena nimityksenä, ja tehtävässä 17 (ks. Liitteet: Kyselylomake) *mimmi* sijoittuu arvosanalle 7,27, kun 0 edustaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista ilmausta (ks. Kuvio 3, s. 42).

Naisten kolmas informanttiryhmä, N3, kuvailee *mimmiä* meneväksi, kauniiksi, teennäiseksi nuoreksi naiseksi, joka ei ole kovin korkeasti koulutettu. *Mimmin* ajatellaan pukeutuvan hyvin ja näyttävän huolitellulta:

- 114) Mimmi on positiivinen sana, menevä ja nuorekas, hoikka, hyväkuntoinen, timmi mimmi. Biker-nahkatakki, tiukat farkut ja bootsit tekevät kenestä vaan mimmin. Ja moottoripyörä. Mimmi on hyvä jätkä, mutta silti naisellinen ja suosittu miesten keskuudessa. Mimmi voi olla myös lesbo, mitä miesten on vaikea ymmärtää. (N3)
- 115) Mimmi on positiivinen ilmaisu. Mielikuva naisesti, joka on jotenkin superkaikkeaa. (N3)
- 116) Mimmi on muijaa nuorempi, positiivisempi merkitykseltään. Sanaan liittyy myös tietynlainen katu-uskottavuus. (N3)
- 117) Hieman ruokoton, viettelevä, vähän vamppiainen. (N3)
- 118) Mimmi on vetävännäköinen kuuma pakkaus. Miesten mieleen. Huumorintajuinen, iloinen ja nauravainen. Mimmi saattaa olla myös varsinainen bilehile ja hiukan kevytkenkäinen. (N3)
- 119) Sporttinen, pirteä tai tekopirteä. (N3)

Lisäksi N3-informantit yhdistävät ”mimmiyteen” useissa vastauksissa tekopirteyden, räväkän tai kovan luonteen sekä juhlimisen ja kevytkenkäisyyden (ks. esimerkit 114–119).

- 120) Kun joku nainen on suoriutunut jostain erityisen hyvin. (N3)
- 121) Käytän kuvausta ”kova mimmi” toisinaan kovia kokeneesta/kokevasta, sisukkaasta naisesta. (N3)
- 122) Nuori, kiharapäinen nainen. (N3)
- 123) Esim. omasta tyttärestä olen käyttänyt. Hän on ihan mahtava pikkumimmi. Tyttömäinen mutta kipakka, tahtonainen, jossa on tyyliä. (N3)

Mimmin käyttökonteksti rajataan enemmistön vastausten mukaan *mimmi*-sanan käyttöön omasta tyttärestä tai tutusta sukulaistytöstä (ks. esimerkki 123), sisukkaista naisista (ks. esimerkki 120 ja 121) sekä yleisesti nuorista naisista (ks. esimerkki 122). Vain 10 % N3-informanteista kertoo käyttävänsä *mimmi*-sanaa aktiivisesti arkisessa kielenkäytössään. Yli puolet (51 %) vastaa käyttävänsä *mimmiä* joskus, mutta sana ei kuulu informanttien tavanomaiseen sanavarastoon. Loput (39 %) ei käytä *mimmi*-sanaa ollenkaan.

Valtaosa N3-informanteista (61 %) mieltää *mimmin* 0–30-vuotiaaksi. Yhteensä 13 % N3-informanteista kokee *mimmin* olevan iältään 30–50-vuotias ja alle 1 % mieltää *mimmin* 50-vuotiaaksi tai vanhemmaksi. N3-informanttiryhmän naisista 17 % kokee, ettei ”mimmiydellä” ole ikärajaa. Yhteensä 9 % määrittelee *mimmin* iän itse, jolloin *mimmi* sijoittuu keskimäärin ikähaarukkaan 15–40 vuotta. ”Muu, mikä?” -vastausvaihtoehdon alle on myös tarkennettu, että ”mimmiys” riippuu kontekstista, ei iästä. Tehtävässä 16 (ks. Liitteet: Kyselylomake) N3-informantit ovat valinneet eniten *mimmiä* kuvaaviksi parafraaseiksi seuraavat: *nuori nainen* (69 %), *rempseä* (46 %), *energinen* (46 %), *positiivinen* (30 %) ja *nauravainen* (30 %) (ks. Taulukko 4, s. 43). *Mimmi* nähdään aavistuksen aiempia naisten informanttiryhmiä negatiivisempänä nimityksenä (ks. Kuvio 3, s. 42). Tehtävässä 17 (ks. Liitteet: Kyselylomake) *mimmi* sijoittuu keskiarvoltaan arvosanalle 6,79, kun 0 edustaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista nimitystä.

Naisten vanhin informanttiryhmä N4 (60-vuotiaat ja vanhemmat) mieltää *mimmin* nuoreksi naiseksi, ”pyyleväksi”, ”kaupunkilaiseksi”, ”vahvasti meikkaavaksi” ja ”kevytkenkäiseksi”:

- 124) Mimmi on seksikäs, urheilullinen, menevä ja rohkea. Nuorempi naishenkilö. Kovin iäkäs tai hissukka ei voi olla mimmi. (N4)
- 125) Arvostelevat ihmiset tekevät naisesta mimmin joko ”kehuen tai ehkä vähän ivaten”. Nainen ei välttämättä halua olla mimmi vaan luonnostaan rohkea ja/tai menevä. (N4)
- 126) Pyöreähkö, pyylevä, työläisnainen, ammattitaitoinen, vaaleahko. (N4)
- 127) Nuori tai nuorehko, hieman ehkä kevytkenkäinen, useammin kaupunkilainen kuin maalainen. (N4)
- 128) Nuori, meikattu ja erikoisesti pukeutunut. Jollain tavoin silmiin pistävä. (N4)

N4-informantit yhdistävät *mimmiin* aiempia informanttiryhmiä useammin ylipainon sekä kaupunkilaisuuden (ks. esimerkit 126 ja 127). Tämä naisten informanttiryhmä (N4) yhdistää ”mimmiyteen” vahvasti myös menevyyden ja urheilullisuuden (ks. esimerkit 124 ja 125), mitä saman ikäinen miesten informanttiryhmä M4 ei tehnyt. Ristiriitaista on, että N4-informantit yhdistävät *mimmiin* sekä ylipainon että urheilullisuuden. Vain 9 % N4-informanteista kertoo käyttävänsä *mimmi*-sanaa arkisessa kielenkäytössään. Yhteensä 68 % käyttää kertomansa mukaan sanaa harvakseltaan, mutta sana ei kuulu informanttien tavanomaiseen sanavarastoon. N4-informanteista 23 % ei käytä *mimmiä* ollenkaan. *Mimmi*-sanaa kerrotaan käytettävän esimerkiksi huumorimielessä ylipukeutuneesta nuoresta naisesta tai kehuna, kun nainen tekee jotakin rohkeaa tai tavanomaisesta poikkeavaa. *Mimmin* käyttökonteksteja yhdistää usein positiivinen tai hyväntahtoinen sävy, vaikka *mimmiä* käytetään vastausten mukaan myös paheksuvassa mielessä esimerkiksi kevytkenkäisistä naisista.

Naisten vanhimman informanttiryhmän (N4) enemmistö (40 %) mieltää *mimmin* 0–30-vuotiaaksi. Yhteensä 23 % informanteista määrittelee *mimmin* 30–50-vuotiaaksi, 1 % 50-vuotiaaksi tai vanhemmaksi ja 26 % ikärajattomaksi nimitykseksi. N4-informanteista 10 % tarkentaa ”Muu, mikä?”-vastausvaihtoehdon alle, että *mimmi* on iältään 15 vuotta vanhempi, mutta kuitenkin alle 50-vuotias. Tehtävässä 16 (ks. Liitteet: Kyselylomake) N4-informantit ovat valinneet *mimmiä* parhaiten kuvaaviksi ilmauksiksi *nuoren naisen* (65 %), *rempseän* (45 %), *energisen* (40 %), *positiivisen* (37 %) sekä *asenteella varustetun* (32 %) (ks. Taulukko 4, s. 43). *Mimmi* koetaan melko positiivisena ilmauksena, ja tehtävässä 17 (ks. Liitteet: Kyselylomake) *mimmi* sijoittuu arvosanalle 6,71, kun 0 edustaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista nimitystä (ks. Kuvio 3, s. 42).

Mimmin analyysissa huomionarvoista on tapa, jolla mies- ja naisinformanttiryhmät kuvailevat *mimmiä*. Ero on huomattavissa selvästi tehtävässä 17 (ks. Liitteet: Kyselylomake), jossa informantteja pyydetään valitsemaan sanalistan joukosta eniten *mimmiä* kuvaavat sanat. *Mimmiä* kuvaillaan *muijaan* verrattuna rajatumalla sanamäärällä, mutta variaatiota sanavalinnoissa on

nähtävillä erityisesti eri sukupuolia edustavilla informanttiryhmillä. Kun miesinformantit ovat valinneet *mimmiä* kuvaaviksi sanoiksi ulkoiseen olemukseen liittyviä sanoja, kuten *seksikäs*, *kaunis* ja *viehättävä*, ovat naisinformantit valinneet enemmän luonteenpiirteitä kuvaavia sanoja, kuten *positiivinen*, *rempseä* ja *energinen* (ks. Taulukko 4, s. 43).

KUVIO 3. Informanttiryhmien kokemus *mimmi*-nimityksen positiivisuudesta (ks. Liitteet: Kyselylomake, tehtävä 17).

TAULUKKO 4. Informanttiryhmien valituimmat sanat kuvaamaan *mimmiä* kyselylomakkeen tehtävässä 16.

Valitut sanat	M1	M2	M3	M4	N1	N2	N3	N4
nuori nainen	61 %	77 %	84 %	80 %	75 %	75 %	69 %	65 %
kaunis	37 %	41 %	39 %	43 %	34 %	-	-	-
seksikäs	28 %	37 %	47 %	40 %	-	-	-	-
viehättävä	28 %	40 %	-	37 %	-	-	-	-
energinen	25 %	-	33 %	-	40 %	52 %	46 %	40 %
rempseä	-	41 %	39 %	-	34 %	32 %	46 %	45 %
nauravainen	-	-	-	23 %	-	-	30 %	-
positiivinen	-	-	-	-	33 %	45 %	30 %	37 %
urheilullinen	-	-	-	-	-	25 %	-	-
asenteella varustettu	-	-	-	-	-	-	-	32 %

4.3. *Mimmin* ja *muijan* samuudet ja eroavaisuudet murrealueittain

Tässä luvussa käsitellään *mimmiä* ja *muijaa* murrealueittain. Analyysin pohjana toimivat informanttien kirjoittamat tiedot koskien heidän murrealuettaan. Informantteja ohjeistettiin valitsemaan murrealue, jonka murretta he kokevat puhuvansa. Murrealueet on jaettu yhteensä yhdeksään alueeseen, jotka ovat seuraavat: 1) lounaismurteet, 2) lounaiset välimurteet, 3) hämäläismurteet, 4) eteläpohjalaismurteet, 5) keski- ja pohjoispohjalaismurteet, 6) Peräpohjan murteet, 7) savolaismurteet, 8) kaakkoismurteet sekä 9) pääkaupunkiseudun murteet. Pro gradu -tutkimuksen rajatun pituuden vuoksi analysoin informanttien vastauksia vain murrealueittain, jolloin informanttien ikää ja sukupuolta ei huomioida murreanalyysissä.

Kuten luvussa 2.3. ilmenee, murteen vaikutusta omassa puheessa usein enemmän vähätellään kuin liioiteltaisiin (Alpia 2005: 116.). Tämän takia onkin mielenkiintoista huomata, että tehtävässä 5 (ks. Liitteet: Kyselylomake) informantit ovat arvioineet puhekielensä olevan hyvin lähellä suomen yleiskieltä. Asteikolla nollasta kymmeneen, jossa 0 kuvastaa väittämää ”en koe puhuvani murteellisesti” ja 10 väittämää ”murteeni on voimakas”, jopa 20 % vastaajista on asettanut itsensä arvolle 0–1 ja vain alle 2 % arvolle 9–10. Vastausten keskiarvo sijoittuu janalla arvosanalle 4,3.

4.3.1. *Mimmi* murrealueittain

Mimmi määritellään jokaisella murrealueella kohtuullisen positiiviseksi sanaksi. *Mimmiä* pidetään informanttien mukaan ”kauniina, reippaana, urheilullisena, energisenä, seksikkäänä” ja ”naisellisena”, mutta myös ”yksinkertaisena” ja ”naiivina” sekä naisen avoimeen seksuaalisuuteen viittaavana nimityksenä. *Mimmi* määritellään useimmin seksuaalissävytteiseksi sanaksi kaakkoismurteiden sekä lounaisten välimurteiden alueilla (ks. esimerkit 129 ja 130):

- 129) Mielestäni mimmi on kevytkenkäinen nainen; ehkäpä vähäpukeinen, minihameinenkin. Toisaalta se voi olla myös sellaisessa käytössä kuin "kova mimmi", jolloin mimmi on vähän kehuva, hän on saanut jotakin upeaa aikaiseksi. (Lounaiset välimurteet)
- 130) Mimmi on edesmenneen laulaja-Kikan täysi tyyllinen vastine. Voimakkaan yliampuvasti (paljastavasti) pukeutuva valkaistu blondi pinkillä huulipunalla ja kireillä vaatteilla (Kaakkoismurteet)

Vaikka *mimmiin* liitettiin seksuaalissävytteinen konnotaatio, useissa vastauksissa myös kaakkoismurteiden ja lounaisia välimurteita puhuvien informanttien joukossa painotettiin, että *mimmi*-sanaa voidaan käyttää sekä positiivisessa että negatiivisessa käyttötarkoituksessa. Positiivisena nimityksenä *mimmi* kuvastaa nuorta, urheilullista ja itsestään huolehtivaa naista, kun taas negatiivisena nimitys vihjaa *mimmin* olevan kevytkenkäinen, yksinkertainen ja itseään runsaasti ehostava nainen.

- 131) Hesalainen lanteita keinutteleva misukka. (Lounaismurteet)
- 132) Mimmi sana on omaan korvaani muijaa ehkä nuorekkaampi, vaikka en sitä iän kautta haluaisi määritellä. Mimmi on valoisa persoona, joka jollain tavalla piristää muiden maailmaa ja tuo toivoa harmauden keskelle. (Keski- ja pohjoispohjalaismurteet)
- 133) Mimmi on nuori tai nuorehko, jotenkin raikkaampi kuin muija. Pukeutuu muodikkaasti, sporttisesti, harrastaa liikuntaa, käy salilla, julkaisee Instagramissa tms. Syö ja elää terveemmin kuin muija. Koulutustaso korkeampi kuin muijalla. Ei kuitenkaan välttämättä mikään älykkö. (Savolaismurteet)
- 134) Miehen käyttämänä seksistinen vivahde, keskikaljakuppilan terassin keski-ikäisten, kaljujen, mahakkaiden äijien pöydästä nuorille naisille huudettu "mitäs mimmit?" Toisaalta, naiset voivat käyttää omasta porukastaan, joukkueesta (mimmiliiga). Nainen, joka käyttää itsestään nimitystä mimmi, kuulostaa ahdistavan tekopirteältä, negatiivisessa mielessä feminististä yhteisöllisyyttä korostavalta. (Pääkaupunkiseudun murteet)
- 135) Mimmi on cool. Sillä on hiukset aina laitettu ja se tuoksuu hyvältä. Treenaa kuntosalilla ja syö trendikkäissä ravintoloissa. Opiskelee lukiossa tai korkeakoulussa, mutta ei ikinä amiksessa. Päivittää ahkerasti ig-storya. (Lounaiset välimurteet)

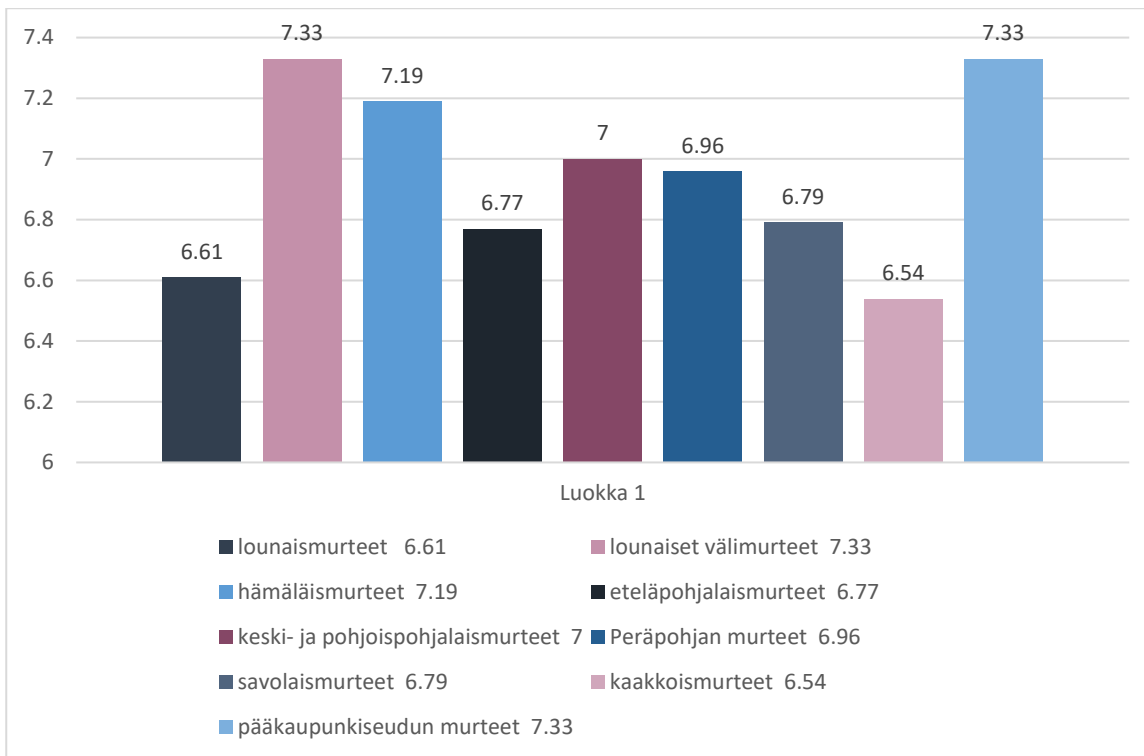
Yllä olevat esimerkit on poimittu eri murrealueita edustavien informanttien vastauksista kysymykseen 8 (ks. Liitteet: Kyselylomake), jossa heidän oli määrä kuvailla, millainen nainen *mimmi* on. *Mimmiin* yhdistettiin varioiva konnotaatio riippuen siitä, käyttävätkö sanaa miehet vai naiset (ks. esimerkki 134). *Mimmin* koulutustaso huomioitiin useissa vastauksissa jokaisella murrealueella, ja

mimmiin liitettiin vaihtelevasti joko korkea koulutus tai matala älykkyysosamäärä (ks. esimerkit 133 ja 135). Informantit yhdistivät jokaisella murrealueella *mimmiin* melko säännöllisesti joko seksuaalissävyytteiset piirteet (ks. esimerkki 131) tai viattoman, valoisan olemuksen (ks. esimerkki 132).

Mimmi-sanaa käyttömäärä varioi murrealueelta toiselle. Eniten sanaa käytetään pääkaupunkiseudun murteiden, lounaisten välimurteiden sekä hämäläismurteiden alueilla. Pääkaupunkiseudun murteita puhuvista informanteista yhteensä 67 % kertoo käyttävänsä *mimmi*-sanaa, mutta yhteensä vain 16 % informanteista käyttää sanaa aktiivisesti. Lounaisten välimurteiden alueelta olevista informanteista 64 % käyttää vastaustensa mukaan sanaa *mimmi*. Aktiivisia *mimmi*-sanan käyttäjiä lounaisten välimurteiden alueella on 11 %. Hämäläismurteiden alueella 60 % informanteista käyttää *mimmi*-sanaa, mutta vain 13 % aktiivisesti. Vähiten *mimmi*-sanaa käytetään informanttien vastausten perusteella lounaismurteiden alueella, jossa vain 51 % informanteista kertoo käyttävänsä sanaa – lounaismurteiden alueen informanteista vain 5 % kertoo käyttävänsä *mimmiä* aktiivisesti arkisessa kielenkäytössään.

Mimmin iän määrittellään jokaisella murrealueella osuvan ikähaarukkaan 0–30 vuotta. Kaakkoismurteiden alueella *mimmin* ikä arvioidaan aavistuksen muita murrealueita korkeammaksi. Vaikka *mimmi* osuu kaakkoismurteidenkin alueella ikähaarukkaan 0–30 vuotta, täsmennetään monissa vastauksissa, että *mimmin* on oltava vähintään 15-vuotias. Muilla murrealueilla *mimmin* ikä on nuorimmillaan noin 0–5 vuotta.

Mimmi-nimitys kuvastaa jokaisen murrealueen informanttien keskimääräisten vastausten mukaan nuorta naista. Pääkaupunkiseudun sekä yllättäen myös lounaisten välimurteiden informantit, jotka yhdistivät *mimmiin* vahvasti myös seksuaalissävyytteisen konnotaation, pitävät *mimmiä* kaikista murrealueista positiivisimpana nimityksenä. *Mimmi* sijoittuu sekä pääkaupunkiseudun että lounaisten välimurteiden informanttien vastausten mukaan arvosanalle 7,33, kun 0 edustaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista ilmausta. Kaikkein negatiivisimmin *mimmin* mieltävät kaakkoismurteiden sekä lounaismurteiden informantit, joista kaakkoismurteiden informantit asettavat *mimmin* arvosanalle 6,54 ja lounaismurteiden informantit arvosanalle 6,61. (ks. Kuvio 4, s. 46).

KUVIO 4. Eri murrealueiden informanttien kokemus *mimmi*-sanan positiivisuudesta (ks. Liitteet: Kyselylomake, tehtävä 17).

Mimmiä kuvaavista sanoista *nuori nainen*, *rempeä* sekä *energinen* esiintyvät jokaisen murrealueen informanttiryhmän valittujen sanojen joukossa (ks. Liitteet: Kyselylomake, tehtävä 16). Mikään muu sanalista sana ei esiinny jokaisen murrealueen informanttien valitsemien sanojen joukossa. Sana *positiivinen* esiintyy kaikkien paitsi kaakkoismurteiden informanttien sanalistassa. On mielenkiintoista, että vaikka *mimmiin* liitetään vahvasti urheilullisuus, kyseinen sana esiintyy vain lounaismurteita, Peräpohjan murteita sekä etelä- ja pohjoispohjalaismurteita puhuvien informanttien valinnoissa. Kiinnostavaa on, että kaakkoismurteita puhuvat informantit ovat ainoa informanttiryhmä, joka on valinnut sanalistasta sanan *trendikäs*. Taulukkoon (ks. Taulukko 5, s. 47) on merkitty valituimmat *mimmiä* kuvaavat sanat jokaisen murrealueen informanteilta.

Alla olevasta taulukosta voidaan huomata, että *mimmiä* kuvaillaan eniten sanoilla *nuori nainen*, *energinen*, *rempeä*, *kaunis* ja *positiivinen*. Vaikka *urheilullinen* ja *trendikäs* esiintyvät huomattavan suuressa osassa informanttien omia määritelmiä, löytyy *urheilullinen* vain kolmen ja *trendikäs* yhden murrealueen sanalistasta. Murrealueista lounaismurteiden, lounaisten välimurteiden, eteläpohjalaismurteiden, keski- ja pohjoispohjalaismurteiden sekä kaakkoismurteiden informantit ovat ainoat, joiden informanttien enemmistö on valinnut sanalistalta sanan *seksikäs*. Näiden edellä

mainittujen murrealueiden informantit ovat myös ainoita, jotka nostavat kyselylomakkeen aiemmissa tehtävissä esille *mimmi*-sanon esineellistävän ja seksistisen sävyn.

TAULUKKO 5. Informanttien valituimmat sanat murrealueittain kuvaamaan *mimmiä* kyselylomakkeen tehtävässä 16.

Valitut sanat	lounais- murteet	lounaiset väli- murteet	hämäläis- murteet	etelä- pohjalais- murteet	keski- ja pohjois- pohjalaism.	Perä- pohjan murteet	savolais- murteet	kaakkois- murteet	pk-seudun murteet
nuori nainen	69 %	69 %	69 %	72 %	78 %	72 %	77 %	79 %	72 %
energinen	41 %	32 %	41 %	57 %	48 %	53 %	43 %	39 %	40 %
kaunis	32 %	31 %	28 %	-	27 %	21 %	30 %	42 %	-
rempseä	32 %	38 %	38 %	36 %	40 %	47 %	37 %	50 %	34 %
positiivinen	28 %	34 %	35 %	36 %	31 %	33 %	30 %	-	42 %
urheilullinen	27 %	-	-	28 %	-	30 %	-	-	-
seksikäs	25 %	29 %	-	30 %	23 %	-	-	35 %	-
asenteella varustettu	-	-	30 %	-	22 %	-	24 %	29 %	28 %
viehättävä	-	26 %	-	33 %	-	-	-	-	25 %
nauravainen	-	-	28 %	-	-	28 %	27 %	-	28 %
trendikäs	-	-	-	-	-	-	-	23 %	

4.3.2. *Muija* murrealueittain

Muijan määritelmään liitetään jokaisella murrealueella alhainen koulutustaso, huonot käytös- ja elintavat sekä usein myös huolittelematon ja epäsiisti ulkonäkö. *Muija*-sanaa käytetään yleisesti kuvaamaan myös puolisoa. Peräpohjan murteiden informantit suhtautuvat *muija*-sanaan positiivisimmin, ja tämän murrealueen informantit määrittelevätkin *muijan* ”asennenaiseksi”, joka on vahva ja itsenäinen, toimelias ja suorapuheinen. Peräpohjan murteita puhuvat informantit liittävät *muijaan* myös sanan negatiivisen konnotaation, vaikka tämä määritelmä ei alueella olekaan vallitseva.

136) Pyykkimuija, toisaalta karaokekuppilan kanta-asiakas. Hieman kulahtanut ulkomuoto, tupakka huulella. (Keski- ja pohjoispohjalaismurteet)

137) *Muijasta* puhuttaessa tarkoitetaan alempiarvoista naista. Naisen puhuessa toisesta naisesta *muijana* assosiaatio on negatiivinen; *muija* on joku ikävä nainen josta halutaan käyttää halventavaa ilmausta. Miehet taas voivat puhua jatkäporukassa tyttöystävistä tai ihastukseksi *muijina*, jolloin assosiaatio ei ole yhtä negatiivinen, mutta kuitenkin arvottava ja ehkä vähän esineellistävä. (Eteläpohjalaismurteet)

- 138) Muijalla on kaksi käyttötarkoitusta. Sanaa voidaan käyttää joko hellyttelynimenä omille naispuolisille ystäville: "mitä muija?" tai sillä voidaan tarkoittaa keski-ikäistä, keskivartalolihavaa ja elämäänsä kyllästynyttä naista, joka on ns. luovuttanut elämänsä suhteen. Kts. Fingerporista naiskockia. (Lounaismurteet)
- 139) Jonkun juntin vaimo, joskaan ei minun mielestäni, vaan sen juntin puhumana. Vaimo ei ole tällöin läsnä. Heidän suhteensa on edennyt jo romanttisesta vaiheesta arkisemmalle asteelle. (Savolaismurteet)
- 140) Muija puhuu kovalla äänellä, tunkee eteen alennuslaarilla, muijassa saattaa olla myös miesmäisiä piirteitä kuten syljeskelyä tai kiroilua. Hyvinpukeutuneesta, viimeistellystä naisesta voi käyttää nimitystä muija vain jos hän käyttäytyy veemäisesti. Muija siis liittyy mielestäni ennenkaikkea luonteenpiirteisiin. (Kaakkoismurteet)
- 141) Muija on sisukas ja sanavalmis nainen. Muijassa on jotain maskuliinista, jätkämäistä, mutta silti hän on nainen. Muija ei pelkää sanoa vastaan. Muija seisoo omilla jaloillaan. Muija on nähnyt elämää, mutta asenne voi tehdä nuorestakin naisesta muijan. Yhtä lailla kaupunkilainen nainen voi olla muija, mutta liitän ilmaisun silti enemmän jonkinlaiseen ruraaliuuteen. (Peräpohjan murteet)

Moni informanteista huomauttaa, että *muijaa* voidaan käyttää joko negatiivisena tai positiivisena nimityksenä. Negatiivisena *muija* toimii halveksuvana nimityksenä esimerkiksi matalasti koulutetusta naisesta, työläisestä, inhottavasti käyttäytyvästä naisesta, ”elähtäneestä vaimosta” tai laitapuolen kulkijasta (ks. esimerkit 136–141). Positiivisen merkityksen *muija* saa, kun sanaa käytetään esimerkiksi hellittelynimenä, omasta ystäväjoukosta tai kehuna kuvaamaan aikaansaavaa ja itsenäistä naista (ks. esimerkit 142 ja 143). Peräpohjan murteiden alueella informantit nostavat esiin useampaan otteeseen *muija*-sanan käytön hellittelynimenä tyttölapsesta: *Reipas pikkumuija*. Tämä poikkeaa esimerkiksi hämäläismurteiden, eteläpohjalaismurteiden sekä lounaisten välimurteiden informanttien määritelmistä, joissa korostetaan erikseen, että lapsi ei voi olla *muija*.

- 142) Muija-sanassa on halventava sävy, miehet saattavat puhua esim. jonkun tyttöystävästä "sen ja sen muijana". Muija on itselleni myös reclaimattu, voimaannuttava sana, osin itseironisesti ja humoristisesti, mutta aina voimaannuttavasti: esim. "raju muija" tai "ammattilais-muija". (Keski- ja pohjoispohjalaismurteet)
- 143) Muija on jollakin tapaa yleensä ronski ja ei ihan nuori. Toinen muija voi sanoa muijaa muijaksi, mutta jos ulkopuolinen tai kumppani sanoo tuolla nimellä niin se on vähän negatiivinen. (Kaakkoismurteet)

Muijaa voidaan käyttää myös korostamaan yhteisöllisyyttä; *Me muijat ollaan/tehdään/mennään* – –. Ero tehdään tuttuihin ja tuntemattomiin: kavereista *muija*-sanan käyttö saattaa olla jopa voimaannuttavaa eikä koskaan negatiivissävytteistä. Tuntemattomasta, usein tökerösti käyttäytyvästä naisesta käytettynä sana sen sijaan muuttuu halventavaksi ja negatiiviseksi: *Vittu mikä muija. Muijaa*

pidetään jokaisen murrealueen informanttien mukaan keskimäärin *mimmiä* vanhempana naisena. *Muijan* ja *mimmin* erottaa erityisesti parisuhdestatus: kun *mimmi* määritellään nuoreksi sinkkutytöksi, nähdään *muija* parhaat aikansa nähneenä vaimona tai vakiintuneessa parisuhteessa olevana naisena. Tämä huomio on erityisen kiinnostava, sillä esimerkiksi sanakirjat eivät *mimmin* yhteydessä määrittele ollenkaan *mimmin* parisuhdestatusta tai ikää.

Muija-sanaa käytetään jokaisella murrealueella, vaikka sen käyttömäärä varioikin murrealueelta toiselle. *Muija*-sanaa käytetään useimmiten lounaisten välimurteiden sekä hämäläismurteiden alueilla. Lounaisten välimurteiden informanteista *muija*-sanaa käyttää yhteensä 74 %, joista jopa 28 % kertoo käyttävänsä *muija*-sanaa aktiivisesti arkikielessään. Hämäläismurteiden informanteista yhtä moni, 74 %, kertoo käyttävänsä *muija*-sanaa. Aktiivisesti sanaa käyttää vastausten perusteella 17 % informanteista. *Muija*-sana on aktiivisessa käytössä myös Peräpohjan murteiden alueella, jossa *muijaa* käyttää yhteensä 63 %. Tästä määrästä 17 % kertoo käyttävänsä sanaa aktiivisesti. Vähiten *muijaa* käytetään eteläpohjalaismurteiden alueella, jossa yhteensä 43 % informanteista kertoo käyttävänsä *muija*-sanaa. Tästä määrästä vain 9 % kokee käyttävänsä *muijaa* aktiivisesti arkikielessään. *Muija*-sanon käyttö jakautuu melko tasaisesti, eikä esimerkiksi Pohjois-Suomessa käytetä *muijaa* merkittävästi vähemmän kuin Etelä-Suomessa.

Mimmiin verrattuna *muijan* ikä määritellään hajanaisemmin. Lähes jokaisen murrealueen informantit ovat sitä mieltä, ettei *muijalla* ole ikärajaa: *muijan* määrittelee ennen kaikkea parisuhdestatus sekä ulkoinen olemus, eikä iällä ole niin suurta merkitystä ”muijuudelle”. Hämäläismurteiden, lounaistenvälimurteiden sekä eteläpohjalaismurteiden alueiden informantit mainitsevat useaan otteeseen erikseen, ettei lapsi voi olla *muija*. Kaikilla murrealueilla keski- ja pohjoispohjalaismurteita lukuun ottamatta informantit ovat tyypillisesti sitä mieltä, ettei ”muijuudella” ole ikärajaa. Keski- ja pohjoispohjalaismurteiden alueella *muija* määritellään informanttien enemmistön mukaan tavallisesti yli 50-vuotiaaksi naiseksi.

Eniten *muijaa* kuvaavat sanat (ks. Liitteet: Kyselylomake, tehtävä 15) kaikkien murrealueiden kesken ovat *asenteella varustettu* sekä *voimakas nainen*. Myös sanat *puoliso*, *tympeä* ja *rempseä* esiintyvät lähes jokaisen murrealueen informanttien sanavalinnoissa (ks. Taulukko 6, s. 50). Taulukkoon on lisätty valituimmat sanat jokaiselta murrealueelta. Prosenttiluvut kuvaavat, kuinka moni informanteista on valinnut sanan sanalistasta.

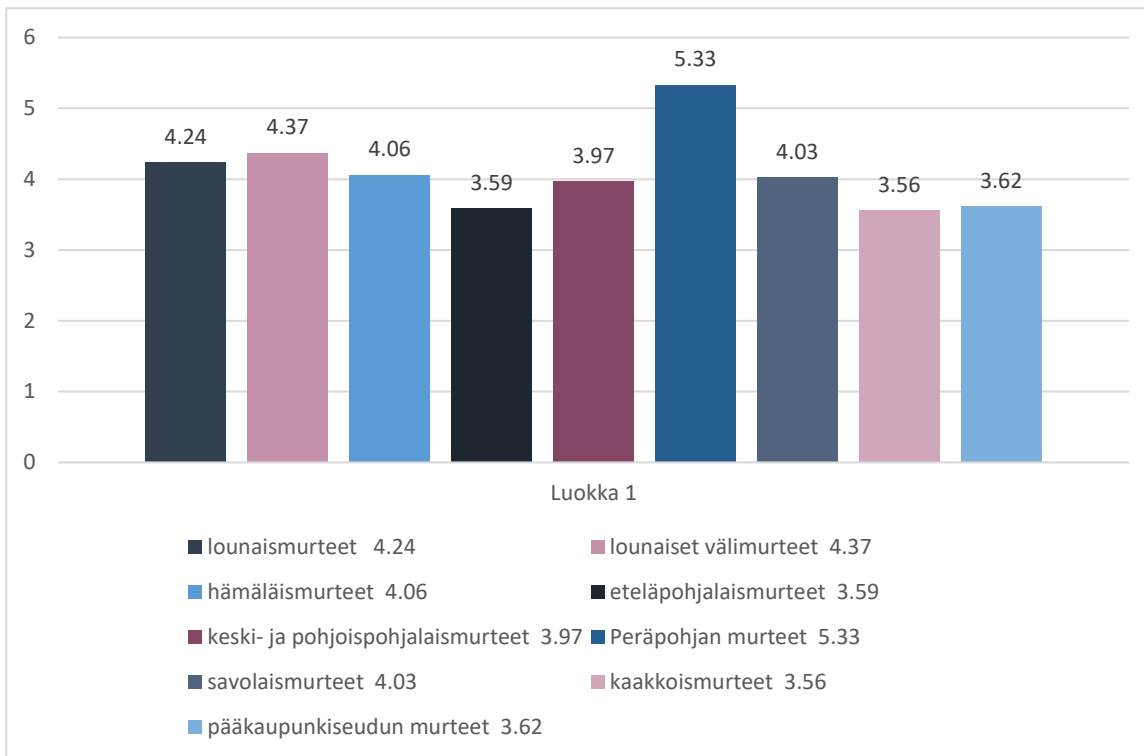
TAULUKKO 6. Informanttien valituimmat sanat murrealueittain kuvaamaan *muijaa* kyselylomakkeen tehtävässä 15.

valitut sanat	lounais- murteet	lounaiset väli- murteet	hämäläis- murteet	etelä- pohjalais- murteet	keski- ja pohjois- pohjalaism.	Perä- pohjan murteet	savolais- murteet	kaakkois- murteet	pk-seudun murteet
asenteella varustettu	37 %	42 %	40 %	47 %	45 %	47 %	48 %	47 %	44 %
puoliso	33 %	27 %	37 %	-	26 %	37 %	28 %	47 %	31 %
voimakas nainen	28 %	31 %	40 %	30 %	31 %	44 %	39 %	32 %	36 %
nalkuttava	28 %	-	-	-	-	-	-	-	-
äkäinen	24 %	23 %	25 %	-	-	30 %	30 %	-	30 %
tupakoiva	23 %	-	-	34 %	33 %	-	-	-	-
ylimielinen	22 %	26 %	-	-	-	-	-	-	-
juntti	-	-	-	30 %	-	-	-	26 %	-
rempseä	-	30 %	29 %	32 %	31 %	-	32 %	39 %	32 %
huono- maineinen nainen	-	27 %	-	-	-	-	-	-	-
kouluttautu- maton	-	-	30 %	28 %	40 %	-	35 %	36 %	31 %
tympeä	-	-	31 %	32 %	30 %	26 %	27 %	32 %	32 %
oma kumppani	-	-	-	-	-	25 %	-	-	-
energinen	-	-	-	-	-	25 %	-	-	-

Listasta valittujen parafrasien perusteella voidaan huomata, että Peräpohjan murteiden alueella *muijaa* kuvataan muihin murrealueisiin verrattuna positiivisemmin. Kaikki Peräpohjan murteiden informanttien valitsemista sanoista ovat positiivissävytteisiä, lukuun ottamatta sanoja *äkäinen* ja *tympeä*. Peräpohjan murteiden informantit ovat ainoita, jotka ovat valinneet listasta *muijaa* kuvaavan sanan *energinen*. Lounaismurteiden informantit ovat ainoat, jotka ovat valinneet sanalistasta sanan *nalkuttava* ja lounaisten välimurteiden informantit ainoita, jotka ovat valinneet parafrasien *huonomaineinen nainen*.

Muija arvioidaan useimmiten melko negatiivissävytteiseksi sanaksi. *Muija*-sana mielletään negatiivisimmaksi kaakkoismurteiden, keski- ja pohjoispohjalaismurteiden, eteläpohjalaismurteiden sekä yllättäen myös pääkaupunkiseudun murteiden alueilla (ks. Kuvio 5, s. 51). Tämä on kiinnostava huomio siksi, että pääkaupunkiseudun murteita puhuvat informantit nostivat esille useasti myös *muijan* käytön neutraalina ilmauksena naisesta (ks. esimerkki 145).

144) *Muija* ja *mimmi* on minulle, "äidinkielenään" stadin slangia puhuvalle täysin arkisia synonyymejä tytöille/naisille.

KUVIO 5. Eri murrealueiden informanttien kokemus *muija*-sanan positiivisuudesta. (ks. Liitteet: Kyselylomake, tehtävä 18).

Kuten kyselylomakevastauksistakin voi päätellä, määritellään *muija* positiivisimmin Peräpohjan murteiden alueella. *Muijan* keskiarvo kaikkien murrealueiden kesken on 4,08 – huomionarvoista on, että Peräpohjan murteita puhuvat informantit kokevat sanan huomattavasti keskiarvoa positiivisempana ja määrittelevät *muijan* positiivisuuden asteeksi 5,33. Kaikista yhdeksästä murrealueesta kaakkoismurteiden informantit puolestaan mieltävät *muijan* negatiivisimmaksi nimitykseksi, jolloin *muijan* arvo sijoittuu numerolle 3,56, kun 0 edustaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista ilmausta (ks. Liitteet: Kyselylomake).

4.4. *Mimmi* ja *muija* eri sosioekonomisista taustoista tulevien informanttien kielenkäytössä

Tässä luvussa käsitelen sanojen *mimmi* ja *muija* käyttövariaatioita ja konnotaatioeroja eri sosioekonomisista taustoista tulevien informanttien kielenkäytössä. Olen kertonut aineistoon kuuluvien informanttien sosioekonomisesta jakautumisesta tarkemmin luvussa 3.2.3. Tässä analyysissä huomioin ainoastaan informanttien koulutustaustan, joten informanttien ikää, sukupuolta tai murrealuetta ei huomioida tämän luvun analyysissä. Analyysia helpottaakseni olen yhdistänyt ylemmän ja alemman yliopistotutkinnon (jatkossa ”yliopisto”) sekä ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen (jatkossa ”ammattillinen koulutus”). Koska kaksoistutkinnon

suorittaneita on aineistossa vain 6, sisällytän nämä informantit yhteen ammatillisen koulutuksen kanssa. ”Muu, mikä?” -vaihtoehdon valinneet informantit sulautan yhteen yliopistoinformanttien kanssa, sillä tämä osio sisältää lähinnä yliopiston tohtoreita tai väitöskirjatutkijoita.

4.4.1. *Mimmi* koulutukseltaan erilaisten informanttien idiolekteissa

Kaikissa sosioekonomisissa informanttiryhmissä kuvataan *mimmiä* melko yhteneväisesti. *Mimmiä* pidetään urheilullisena, eläväisenä, kiinnostavana ja ennen kaikkea nuorena ”sinkkunaisena”. *Mimmi* mielletään jokaisen informanttiryhmän selvän enemmistön mukaan 0–30-vuotiaaksi naiseksi.

- 145) En käytä usein, mutta jos käytän kyseessä on pissistelevä nuori tyttö. (Lukiotaustainen informantti)
- 146) Nuorempi naishenkilö kuin muija. Vähän ns kevytkenkäinen, ei niin tiukka moraalii. Vähän epäkäytännöllinenkin, ei luonnistu kaikki perinteiset naistenhommat, äidillisyydenkin puuttuu. Innostuu kyllä kaikesta hauskasta ja uudesta, on seikkailunhaluinen heittäytyjä, joka ei ajattele aina seurauksia. (Ammattikorkeakoulutaustainen informantti)
- 147) Nuorten piireissä mimmiksi kutsutaan tyttöjä jotka ovat urheilullisia ja hyvännäköisiä. Jos joku vaikka juoksee copperissa kovan ajan, voidaan hänelle sano "kova mimmi" tai "vitsi mikä mimmi". (Peruskoulutaustainen informantti)

Mimmiä kuvataan ennen kaikkea positiivisesti, mutta informanttien vastauksissa tehdään – aiempia analyysituloksia mukailien – ero urheilullisen, terveellistä elämää elävän naisen (ks. esimerkki 147) ja paljon meikkaavan, juhliassa viihtyvän naisen välille (ks. esimerkit 145 ja 146). *Mimmi* mielletään kuitenkin jokaisen sosioekonomisen informanttiryhmän mukaan pääosin positiivisena ja hyväntahtoisena nimityksenä. Huomionarvoista on, että ammattikorkeakoulu- ja yliopistopohjaiset informantit ovat ainoat ryhmät, jotka eivät kuvanneet tehtävässä 16 (ks. Liitteet: Kyselylomake) *mimmiä* sanalla *seksikäs*. Kaikkien sosioekonomisten informanttiryhmiä sanavalinnoissa esiintyvät sanat *nuori nainen* ja *rempseä*. Sana *kaunis* puuttui vain ammatillisen koulutusten informanttien valituimpien sanojen joukosta ja sana *energinen* peruskoulupohjaisten informanttien sanavalinnoista (ks. Taulukko 7, s. 56).

Jokaisessa informanttiryhmässä käytetään sanaa *mimmi*. Eniten *mimmiä* käytetään yliopisto- ja ammattikoulutaustaisten informanttien kesken. Yliopistotaustaisista informanteista jopa 62 % kertoo käyttävänsä *mimmi*-sanaa: kaikista yliopistotaustaisista informanteista yhteensä 9 % käyttää *mimmiä* kertomansa mukaan usein arkisessa kielenkäytössään. Ammattikoulutaustaisista informanteista yhtä moni (62 %) kertoo käyttävänsä *mimmi*-sanaa. Ammattikoulutaustaisista informanteista 8 % kertoo käyttävänsä *mimmiä* aktiivisesti arkikielessään. Vähiten *mimmi*-sanaa käyttävät peruskoulutaustaiset informantit. Tästä informanttiryhmästä *mimmiä* kertoo käyttävänsä yhteensä 36 %. Vain 4 % käyttää

vastausten mukaan sanaa usein arjessaan. Tämä on kiinnostava yhtäläisyys aiemmin analysoitujen informanttiryhmiä M1 ja N1 kanssa: tämä saattaa johtua siitä, että suurin osa peruskoulutaustaisista informanteista sisältyy myös edellä mainittuihin nuorimpiin miesten ja naisten informanttiryhmisiin.

Sosioekonomisten informanttiryhmiä välillä on vain pieniä eroavaisuuksia siinä, miten negatiivis- tai positiivissävytteiseksi *mimmi* tulkitaan. Positiivisimpana sanana *mimmiä* pitävät ammattikorkeakoulutaustaiset informantit. Heillä *mimmi* sijoittuu arvosanalle 7,28, kun 0 edustaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista ilmausta. Negatiivisimmin *mimmi* mielletään peruskoulutaustaisten informanttien vastauksissa: näissä *mimmi* sijoittuu keskiarvolle 6,18 (ks. Kuvio 6, s. 55).

4.4.2. *Muija* koulutukseltaan erilaisten informanttien idiolekteissa

Muija-sana jakautuu *mimmiä* enemmän sosioekonomisten ryhmien kesken. Jokainen sosioekonominen informanttijoukko nostaa esille *muijan* parisuhdestatuksen: *muija* on yksimielisesti parisuhteessa oleva nainen, mikä vastaa täysin *muijan* sanakirjamääritelmiä. Se, miten *muijaa* parisuhdemielessä kuvataan, vaihtelee. Peruskoulu- ja ammattikoulutaustaisten informanttien enemmistö mieltää *muijan* tyttöystäväksi (joko omaksi tai muiden) tai yleiseksi nimitykseksi tytöistä. Vaikka *muijaa* tunnutaan näiden ryhmien kesken käyttävän pääosin neutraalina nimityksenä (ks. esimerkki 148) puolisoista, mainitaan *muijan* negatiivinen konnotaatio useampaankin otteeseen: aiempien tässä tutkimuksessa esiin nostettujen tulosten pohjalta arvelen, että naisinformanttien negatiivisempi suhtautuminen *muija*-sanana käyttöön heijastuu myös sosioekonomisten ryhmien analyysin tuloksiin.

- 148) Mielestäni se voi olla ihan yleinen nimitys kaikenlaisille naisille. Eikä se ole maineeltaan lainkaan huono. (Ammattikoulutaustainen informantti)
- 149) Mielestäni ilmaisu "muija" on tietyllä tavalla hieman alentava. Se saattaa viitata esimerkiksi epäsiisteyteen tai epäkohteliaisiin tapoihin, mutta toisaalta myös tietynlaiseen kovapäisyyteen ja rohkeuteen. (Lukiotaustainen informantti)
- 150) *Muija* on jonkun miehen (äijän) *muija*. Eli näen *muijan* olevan heteroparisuhteessa, jossa kumpikaan osapuoli ei ole korkeasti koulutettu. *Muija* juo kaljaa ja kiroilee. (Ammattikorkeakoulutaustainen informantti)
- 151) En käytä. Syy siihen miksi en itse käytä sanaa lainkaan liittyy varmaan siihen, että sitä ei ole juurikaan käytetty perhe- tai ystäväpiirissäni, eikä työpaikallani. Tuntumani on myös, että sanan käyttöön suhtauduttaisiin em. lähipiireissäni jossain määrin kielteisesti. (Yliopistotaustainen informantti)

Lukio-, ammattikorkeakoulu- ja yliopistotaustaiset informantit mieltävät *muijan* edellisiä informanttiryhmiiä useammin vakiintuneeksi puolisoiksi tai vaimoiksi. Lukio-, ammattikorkeakoulu-

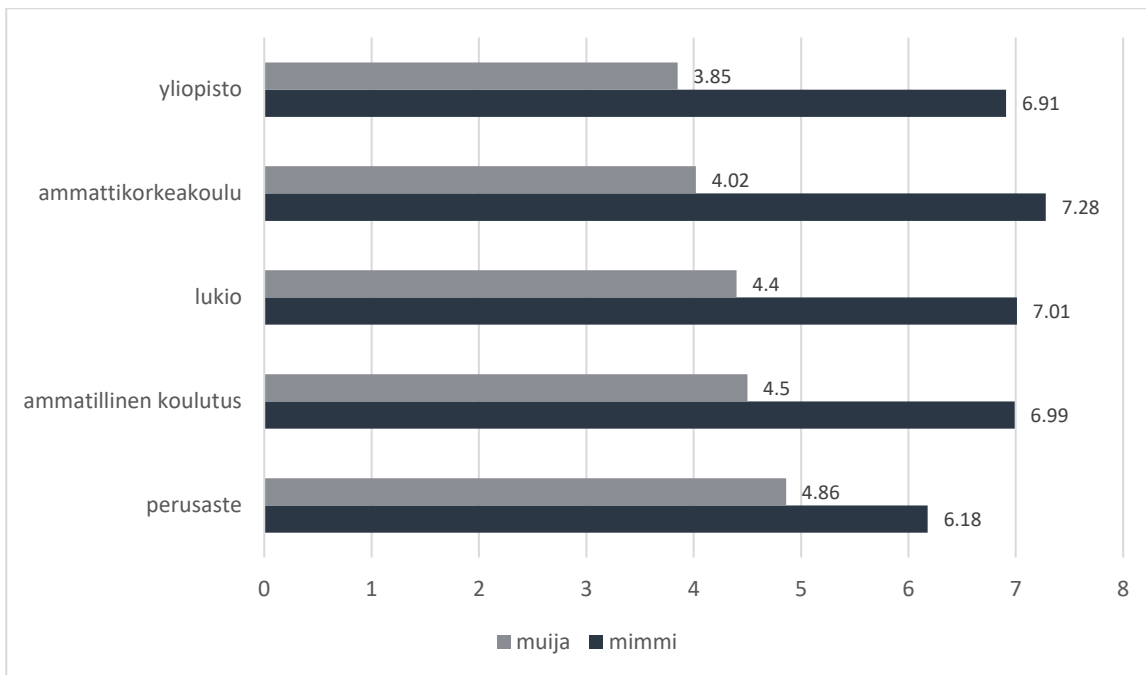
ja yliopistotaustaiset informantit yhdistävät *muijaan* myös peruskoulu- ja ammattikoulutaustaisia informantteja useammin kansanomaisuuden, huonot käytöstavat sekä resuisen yleisilmeen (ks. esimerkit 149 ja 150). Kaikki informanttiryhmän mieltävät huonojen elämäntapojen, kuten tupakoinnin, kuuluvan ”muijuuteen”.

Muijan käyttö määrä varioiden eri informanttiryhmien kesken. Eniten *muija*-sanaa käyttävät vastaustensa mukaan peruskoulutaustaiset informantit, joista yhteensä 77 % kertoo käyttävänsä sanaa. Peruskoulutaustaisista informanteista vajaa puolet, 48 %, kertoo käyttävänsä *muija*-sanaa usein arkisessa kielenkäytössään. Ammattikoulu- ja lukiotaustaisilla informanteilla *muija*-sanan käyttö on melko yhteneväistä. Lukiotaustaisista informanteista 72 % kertoo käyttävänsä *muijaa*. Tästä informanttiryhmästä 26 % käyttää *muijaa* vastaustensa mukaan aktiivisesti. Ammattikoulutaustaisista informanteista *muijaa* käyttää yhteensä 70 %. Ammattikoulutaustaisten informanttien joukosta 19 % käyttää *muija*-sanaa aktiivisessa arkikielessään. Vähiten *muijaa* käyttävät yliopistotaustaiset informantit, joista vain 59 % kertoo käyttävänsä kyseistä sanaa. Yliopistotaustaisista informanteista vain 12 % käyttää *muija*-sanaa aktiivisesti (ks. esimerkki 151). Ammattikorkeakoulutaustaisista informanteista 65 % käyttää *muijaa*. Tämän informanttiryhmän jäsenistä 19 % kertoo käyttävänsä sanaa usein.

Muijan ikä jakaa mielipiteitä jokaisessa informanttiryhmässä, ja *muijaa* ei asetetakaan minkään informanttiryhmän enemmistön mukaan yksimielisesti mihinkään ikähaarukkaan yhtä ryhmää lukuun ottamatta. Peruskoulutaustaiset informantit määrittelevät *muijan* muita informanttiryhmiä nuoremmaksi. Peruskoulutaustaisten informanttien selvän enemmistön (43 %) mukaan *muija* on tyypillisesti noin 0–30-vuotias. Yliopistotaustaiset informantit sen sijaan korostavat, että lapsi ei voi olla *muija*, sillä ollakseen *muija*, on oltava vähintään seurusteluikäinen.

Informanttiryhmien valituimmat parafrasit *muijasta* ovat *asenteella varustettu* sekä *puoliso*, joista ensimmäinen esiintyy jokaisessa informanttiryhmässä peruskoulutaustaisia informantteja lukuun ottamatta, ja toinen kaikkien muiden paitsi lukio- ja peruskoulutaustaisten informanttien sanavalinnoissa. Peruskoulutaustaiset informantit ovat ainoa ryhmä, jotka ovat valinneet *muijaa* kuvaaviksi sanoiksi *nuoren naisen* sekä *seksikkään* (ks. Taulukko 7, s. 56).

Muijaa pidetään positiivisimpana ilmauksena peruskoulutaustaisten informanttien kesken. Tämä informanttiryhmä asettaa *muijan* keskiarvolle 4,86, kun 0 kuvastaa erittäin negatiivista ja 10 erittäin positiivista nimitystä. Negatiivisimpana sanana *muijaa* pitää yliopistotaustainen informanttiryhmä, jonka antama keskiarvo *muijalle* on 3,85 (ks. Kuvio 6, s. 55).

KUVIO 6. Sosioekonomisten ryhmien kokemus *mimmin* ja *muijan* positiivisuudesta (ks. Liitteet: Kyselylomake, tehtävät 17 ja 18).

TAULUKKO 7. Eri sosioekonomisiin ryhmiin kuuluvien informanttien valituimmat sanat kuvaamaan *muijaa* ja *mimmiä* kyselylomakkeen tehtävissä 15 ja 16.

Valitut sanat, MUJJA	perusasteen koulutus	ammattillinen koulutus	lukio	ammattikorkeakoulu	yliopisto
seksikäs	32 %	-	-	-	-
ylimielinen	32 %	-	24 %	-	-
huonomaineinen nainen	30 %	-	29 %	26 %	-
nuori nainen	30 %	-	-	-	-
nalkuttava	25 %	-	-	-	-
tupakoiva	28 %	-	24 %	26 %	-
puoliso	-	37 %	-	31 %	34 %
voimakas nainen	-	36 %	-	36 %	38 %
tympeä	-	29 %	26 %	30 %	-
rempseä	-	29 %	-	-	35 %
kouluttautumaton	-	-	-	-	35 %
asenteella varustettu	-	39 %	42 %		47 %
Valitut sanat, MIMMI					
nuori nainen	48 %	70 %	74 %	76 %	73 %
seksikäs	27 %	30 %	25 %	-	-
rempseä	27 %	42 %	32 %	37 %	38 %
ystävällinen	23 %	-	-	-	-
kaunis	23 %	-	39 %	29 %	28 %
energinen	-	37 %	36 %	40 %	46 %
positiivinen	-	32 %	-	35 %	35 %
nauravainen	-	-	25 %	-	-

5. YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Tutkimukseni tavoitteena on ollut selvittää, millaisia eroja *mimmin* ja *muijan* käyttökontekstissa sekä konnotaatioissa on eri murteita puhuvien, eri sosioekonomisista taustoista tulevien sekä eri sukupuolia ja eri ikäryhmiä edustavien informanttien kesken. Tutkimusmateriaali kerättiin sähköisellä Webropol-kyselylomakkeella (ks. Liite 1), joka sisälsi sekä monivalinta- että tuottotehtäviä. Olen tarkastellut tutkimuksessani sanojen *mimmi* ja *muija* semanttisia samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia erityisesti mies- ja naissukupuolen välillä sekä ikäryhmittäin. Kandidaatintutkielmastani poiketen huomioin myös informanttien murrealueen sekä sosioekonomisen aseman. Jouduin jättämään analyysin ulkopuolelle suomea toisena kielenään puhuvat informantit sekä muiden sukupuolten edustajat. Monelle suomea toisena kielenään puhuvista informanteista *mimmin* ja *muijan* merkitykset olivat hataria, minkä vuoksi kyselylomakkeeseen vastaaminen oli monella S2-informantilla ollut haastavaa. Suomea toisena kielenään puhuvien vastauksissa ilmenevän *mimmi*- ja *muija*-sanojen vierauden vuoksi päätin asettaa aineistolle sen vaatimuksen, että tutkimusaineistoon hyväksytyjen informanttien on puhuttava suomea äidinkielenään. Muiden sukupuolten rajaaminen tutkimuksen ulkopuolelle johtui ennen kaikkea tutkimuksen rajallisesta pituudesta sekä siitä, ettei kyseisen informanttiryhmän edustajia vastannut kyselyyn riittävästi kattavaa ja validia analyysia varten.

Tutkimukseni otettiin hyvin vastaan ja aihepiiri koettiin informanttijoukon keskuudessa mielenkiintoiseksi. Sain kyselyyn suuren määrän vastauksia, yhteensä 1238 kappaletta. Iloa ja haastetta aiheutti kyselyyn vastanneiden informanttien suuri määrä. Aineiston laajuuden vuoksi sen analysointi oli hidasta ja hankalaa: informanttien pitkät vastaustekstit veivät analyysivaiheessa aikaa. Minua kuitenkin ilahdutti, että vastaukset olivat kattavia ja sisällöltään rikkaita. Tutkimusaineistoni laajuus ja monipuolisuus mahdollistivat mielestäni kokoamaan onnistuneesti yhteen äidinkielisten suomenpuhujien käsityksiä *muijasta* ja *mimmistä*.

Tutkimustulokset onnistuivat tuomaan tukea alussa esittämilleni hypoteeseille: kuten ennen aineiston analyysia oletinkin, *muijan* ja *mimmin* semanttiset eroavaisuudet ja käyttökontekstien variaatiot nousivat onnistuneesti esille informanttien vastauksissa. Eroavaisuuksia oli hypoteeseihini pohjautuen myös sukupuolten, ikäryhmien, murrealueiden ja sosioekonomisen taustan kesken. Suurimmat eroavaisuudet *muijan* ja *mimmin* käyttökonteksteissa ja konnotaatioissa on huomattavissa ikäryhmittäin ja sukupuolittain, vaikka eroja on nähtävissä myös murretaustoittain sekä siirryttäessä sosioekonomisesta ryhmästä toiseen.

Käsittelin tutkimuksessani erityisesti *mimmi*- ja *muija*-substantiivien semanttisia merkityseroja, niihin liitettäviä konnotaatioita sekä niiden käyttökonteksteja. Olin etukäteen varautunut siihen, että sanat tulevat jakamaan mielipiteitä eri informanttiryhmien kesken, sillä kielenkäyttö varioi murrealueen, sosioekonomisen taustan ja iän mukaan. Tärkeä huomio oli myös, että koska *mimmi* ja *muija* viittaavat 'naiseen', mieltävät naisinformantit oletettavasti sanat miehistä poikkeavalla tavalla. Tutkimushypoteesieni mukaisesti lähes kaikki informanteista pitävät *muijaa* halventavana ja *mimmiä* positiivisena ilmauksena. Vastausten joukosta löytyi kuitenkin muutamia mainitsemisen arvoisia merkitysvaihteluita, joita ovat muun muassa *mimmin* pitäminen vähä-älyisenä ja kevytkenkäisenä naisena sekä *muijan* kuvaaminen voimaannuttavaksi nimitykseksi. Keskityn myöhemmin käsittelemään tarkemmin näitä keskeisiä merkitysvaihteluita.

Muija nähdään informanttiryhmien mukaan tyypillisesti halventavana ja negatiivisena nimityksenä, jonka avulla sanan käyttäjä ilmaisee esimerkiksi suuttumusta tai halveksuntaa tarkoitteestaan. *Muija*-sana sisältää usein myös piilomerkityksen, jonka avulla pyritään määrittelemään naisen ulkonäköä, joka useimmissa tapauksissa on informanttien mukaan ”resuinen” ja ”epäsiisti”. *Muijaan* liitetään systemaattisesti myös huonot elämäntavat, kuten tupakointi tai alkoholin suurkulutus. Jokaisessa informanttiryhmässä mainittiin myös *muijan* parisuhdestatus. *Muijaa* pidetäänkin stereotyyppisesti tyttöystävänä tai naimisissa olevana naisena: nuoremmat informanttiryhmät mieltävät *muijan* ennemmin tyttöystäväksi, kun taas vanhempien informanttiryhmien jäsenet kuvaavat *muijaa* pikemminkin ”parhaat päivänsä nähneeksi”, pitkään naimisissa olleeksi naiseksi.

Mielenkiintoista on, että etenkin eri ikäluokkia edustavat informanttiryhmät mieltävät *muijan* iän sekä sanaan liittyvän arvolatauksen hyvin eri tavoin. Erityisen kiinnostava huomio eri informanttiryhmien välillä on miesten nuorimman informanttiryhmän (M1) kuvaus *muijasta*, joka poikkeaa selvästi muiden ryhmien kuvauksista. M1-informantit ovat ainoa informanttiryhmä, joka liittää *muijaan* seksikkään ulkomuodon tai jonkin seksuaalissävytteisen konnotaation, positiivisen tai negatiivisen. M1-informantteja lukuun ottamatta muut informanttiryhmät mieltävät *muijan* keskimäärin huonokäytöksiseksi sekä ulkonäöltään huolittelemattomaksi. *Muijan* yhteydessä mainitaan kuitenkin monesti, että sanan käyttökonteksti ja käyttäjä vaikuttavat siihen, kuinka negatiivisen, neutraalin tai positiivisen konnotaation *muija* saa.

Informanttiryhmistä vain nuorimmat, N1 ja M1, määrittelevät *muijan* informanttiryhmiensä enemmistön mukaan alle 30-vuotiaaksi naiseksi. Tämä on mielenkiintoinen poikkeus muihin informanttiryhmiin, joista yksikään edeltäviä lukuun ottamatta ei arvioi *muijaa* alle 30-vuotiaaksi naiseksi. Sen sijaan miesten informanttiryhmät M2 ja M3 arvioivat enemmistön mukaan *muijan* 30–50-vuotiaaksi naiseksi. N2-informanttien enemmistö kokee, että *muija* on ikärajan ilmaus, ja N3-

informantit taas mieltävät *muijan* olevan 50-vuotias tai vanhempi. Sekä miesten että naisten vanhimmat ikäryhmät määrittelevät *muijan* keskimäärin yli 50-vuotiaaksi naiseksi.

Miesten ja naisen informanttiryhmiä välillä on huomattava ero siinä, kuinka positiiviseksi tai negatiiviseksi ilmaukseksi *muija* keskimäärin mielletään. Tutkimushypoteeseissani arvelin, että eroja *muijan* arvolatauksessa tullaan näkemään miesten ja naisten välillä: koska *muija* ja *mimmi* viittaavat tietyn sukupuolen edustajiin, on perusteltua olettaa, että kyseisen sukupuolen edustajat mieltävät kyseiset substantiivit toisin kuin muut. Hypoteesini tuli analyysin edetessä osoitettua oikeaksi. *Muijan* positiivisimmaksi nimitykseksi mieltävät miesten nuorimman informanttiryhmän (M1) informantit, kun taas negatiivisimpana nimitystä pitävät naisinformanttiryhmä N3. Vanhimpia informanttiryhmiä (M4 ja N4) lukuun ottamatta jokainen naisten informanttiryhmiä kokee *muijan* huomattavasti ikäluokkansa miesinformanttiryhmiä negatiivisempaan ilmauksena. Poikkeuksena tästä ovat aiemmin mainitut informanttiryhmiä N4 ja M4, joiden käsitykset *muijan* arvolatauksesta ovat täysin yhtenevät. Kiinnostava lisähuomio on, että kun nuoremmat informanttiryhmiä mieltävät *muijan* neutraaliksi nimitykseksi naisista, yhdistetään vanhimpien informanttiryhmiä jäsenten vastauksissa *muijaan* lähes poikkeuksetta työläistäusta sekä tietty intiimiys, jonka mukaan *muijaksi* voi kutsua vain omaa puolisoa, ei koskaan vierasta naista tai toisen vaimoa.

Molempien substantiivien käyttömäärissä on eroavaisuuksia sekä sukupuolittain että ikäryhmittäin. *Muijaa* käytetään kaikkien informanttiryhmiä keskuudessa *mimmiä* enemmän. Suurinta *muijan* käyttö on nuorimpien informanttiryhmiä (N1 ja M1) kesken ja vähäisintä vanhimpien informanttiryhmiä (N3, N4, M3, M4) keskuudessa. Eroavaisuuksia on nähtävissä selvästi eri sukupuolia edustavien informanttiryhmiä välillä: miesten informanttiryhmissä *muija*-sanaa käytetään huomattavasti naisinformanttiryhmiä enemmän. Kun M1-informanteista 53 % kertoo käyttävänsä *muijaa* aktiivisesti arkikielessään, käyttää heidän verrokkiryhmästään (N1) sanaa aktiivisesti vain 24 % informanteista. Muilla informanttiryhmillä käyttö on tasaisempaa. Poikkeuksena ovat vanhimmat informanttiryhmiä (M4 ja N4), joissa naisten informanttiryhmiä käyttää *muija*-sanaa vastaustensa mukaan miesten M4-informanttiryhmiä enemmän. Kun M4-informanteista 9 % kertoo käyttävänsä *muijaa* aktiivisesti, on N4-informanttien vastaava luku 11 %. Naisten vanhin informanttiryhmiä, N4, on naisten ainoa ryhmä, joka liitti *muija*-sanan käyttöön voimaannuttavan merkityksen.

Muijasta poiketen *mimmiä* käyttävät vastaustensa perusteella enemmän naisinformantit. *Mimmi*-sanan käyttö on kokonaisuudessaan *muijan* käyttöä vähäisempää ja tasaisempaa eri informanttiryhmiä kesken. Eniten *mimmi*-sanaa käyttävät aktiivisesti miesten toiseksi nuorin informanttiryhmiä M2 (sanaa käyttää aktiivisesti 17 % informanteista) sekä naisten informanttiryhmiä N2 ja N3, joissa kummassakin *mimmiä* käyttää aktiivisesti 10 % informanteista. *Mimmin* yhteydessä

esiin nostettiin useasti sen vanhentunut konnotaatio. *Mimmi*-sana tuntuu kuitenkin elävän erityisesti nuorten, suunnilleen 20-vuotiaiden miesten kesken merkitsemään kaunista, kiinnostavaa naista. Nuorimmille vastaajille *mimmi* tuntuu olevan vieras, ja vanhempien informanttiryhmien mukaan *mimmi* mielletään stereotyyppisesti nuoruusaikojen slangisanaksi.

Mimmi on jokaisen informanttiryhmän enemmistön mukaan alle 30-vuotias nainen. Naisten informanttiryhmät kokevat *mimmin* keskimäärin miesinformantteja positiivisempänä nimityksenä. Naisten informanttiryhmistä N2 ja N3 kokevat *mimmin* aavistuksen verrokkiryhmiään M2 ja M3 negatiivisempänä nimityksenä. Sen sijaan N1-informantit mieltävät *mimmin* huomattavasti M1-informantteja positiivisemmaksi sanaksi. N4- ja M4-informanteilla ei ole suurta eroa siinä, kuinka positiiviseksi tai negatiiviseksi sanaksi *mimmi* mielletään, vaikka N4-informantit kokevatkin sen M4-informantteja aavistuksen positiivisemmaksi nimitykseksi.

Naiset liittävät keskimäärin *mimmin* määritelmään miesinformantteja useammin esimerkiksi sen, että *mimmi* on saavuttanut jotakin tai tehnyt jotakin rohkeaa. Miesinformanteista nuorimmat (M1 ja M2) yhdistävät *mimmiin* kahta vanhempaa miesten informanttiryhmää useammin urheilullisuuden, energisyyden sekä kauneuden. Kiinnostavaa on, että M3- ja M4-informanttien vastauksissa *mimmin* seksuaalissävyytteinen konnotaatio on erittäin vahvasti esillä. Kyseiset informanttiryhmät yhdistävät *mimmiin* lähes poikkeuksetta kevytkenkäisyyden, vahvan meikin, naiselliset muodot sekä huonon maineen – sen sijaan urheilullisuus tai energisyys, jonka nuoremmat miesinformanttiryhmät liittävät *mimmiin* tiiviistikin, eivät esiinny enää vanhempien miesinformanttiryhmien vastauksissa juuri ollenkaan. Tästä voidaan päätellä, että *mimmin* prototyyppi on ajan myötä muuttunut. Naisinformantit liittävät *mimmiin* miesinformantteja enemmän alhaisen älykkyysosamäärän, saavutukset, rohkeuden sekä sisukkuuden. *Mimmiä* käytetään naisinformanttien kesken laajalti omista tyttäristä, sukulaistytöistä tai omasta tyttöporukasta, jolloin käyttömerkitys on neutraali tai positiivinen. Naisinformanteista erityisesti N2-informantit nostavat useasti esille sen, että *mimmiin* liitetään miehen sanomana seksistinen konnotaatio. Naisten vanhin informanttiryhmä, N4, liittää *mimmiin* kaupunkilaisuuden sekä ylipainon, mikä ei esiinny mainittavasti muiden informanttiryhmien vastauksista. *Mimmi* koetaan N4-informanttien kesken yleensä positiivisena sanana, mutta käyttökontekstin mukaan sitä voidaan käyttää myös halveksuvana nimityksenä esimerkiksi ”kevytkenkäisestä naisesta”.

Muijaan liitetään jokaisella Suomen murrealueella alhainen koulutustaso, huonot käytöstavat sekä epäsiisti ulkonäkö. Peräpohjan murteiden alueella *muijaan* suhtaudutaan positiivisimmin, ja tällä murrealueella *muija* mielletään muun muassa asennenaiseksi, vahvaksi, itsenäiseksi ja toimeliaaksi. Kaikilla murrealueilla korostetaan, että *muijaa* voidaan käyttää joko negatiivisena tai positiivisena ilmauksena käyttökontekstin mukaan. Positiivisessa merkityksessä *muijaa* voidaan käyttää

esimerkiksi hellittelynimenä puolisoista tai omasta ystäväjoukosta. Kiinnostavaa on, että Peräpohjan murteiden alueella nostetaan useaan otteeseen esille *muija*-sanana käyttö hellittelynimenä tyttölapselta, mikä poikkeaa erityisesti hämäläismurteiden, eteläpohjalaismurteiden sekä lounaisten välimurteiden määritelmistä, joissa korostetaan, ettei lapsi voi olla *muija*. Eniten *muija*-sanana käytetään lounaisten välimurteiden sekä hämäläismurteiden alueilla ja vähäisintä sen käyttö on eteläpohjalaismurteiden alueella.

Mimmi sen sijaan on jokaisella murrealueella kohtuullisen positiivinen sana. Myös *mimmin* määritelmä jakautuu kahtia: *mimmi* nähdään sekä reippaana, urheilullisena, energisena että naisellisena, mutta myös yksinkertaisena ja naiivina sekä naisen avoimeen seksuaalisuuteen viittavana nimityksenä. Useimmin *mimmi* määritellään seksuaalissävytteiseksi sanaksi kaakkoismurteiden sekä lounaisten välimurteiden alueilla. Lisäksi *mimmiin* liitetään jokaisella murrealueella alhainen älykkyysosamäärä. Eniten *mimmi*-sanana käyttävät pääkaupunkiseudun murteita puhuvat informantit ja lounaisten välimurteiden sekä hämäläismurteiden alueiden informantit. Vähiten *mimmi*-sanana käytetään lounaismurteiden alueella. Pääkaupunkiseudun murteiden ja lounaisten välimurteiden alueilla *mimmi* koetaan positiivisimmaksi sanaksi ja negatiivisimmaksi se määritellään kaakkois- ja lounaismurteiden alueilla. Lounaismurteiden, lounaisten välimurteiden, eteläpohjalaismurteiden, keski- ja pohjoispohjalaismurteiden informantit ovat ainoita, jotka liittävät *mimmiin* esineellistävän ja seksistisen sävyn.

Mitä tulee sosioekonomisiin ryhmiin, *mimmin* ja *muijan* eroavaisuudet olivat hieman odotettua maltillisemmat, vaikka selvää variaatiota olikin eri sosioekonomisten ryhmien välillä nähtävissä. Oli kiinnostavaa huomata, että ammattikorkeakoulu- ja yliopistotaustaiset informantit ovat ainoita, jotka eivät kuvaa *mimmiä* seksikkääksi. Toisena poikkeuksena muihin informanttiryhmiin ovat ammattikoulutaustaiset informantit, jotka ainoana informanttiryhmänä eivät määritelleet *mimmiä* kauniiksi. Eniten *mimmiä* käytetään yliopisto- ja ammattikoulutaustaisten informanttien kesken ja vähiten *mimmiä* käyttävät peruskoulutaustaiset informantit – tämä on kiinnostava eroavaisuus *muija*-sanana käyttöön kyseisten informanttiryhmien kesken. Sosioekonomisten ryhmien välillä ei ole juurikaan eroavaisuuksia siinä, kuinka negatiiviseksi tai positiiviseksi *mimmi* mielletään: positiivisimpana *mimmiä* pitävät kuitenkin ammattikorkeakoulutaustaiset informantit ja negatiivisimpana peruskoulutaustaiset informantit.

Muija-sanana käyttömerkitys varioi sosioekonomisten ryhmien välillä *mimmiä* enemmän. Jokainen sosioekonominen informanttiryhmä kuitenkin korostaa, että *muija* on parisuhteessa oleva nainen. Parisuhteen kokemisessa on kuitenkin eroja: peruskoulu- ja ammattikoulutaustaiset informantit mieltävät *muijan* tyttöystäväksi tai yleisnimitykseksi naisesta, kun taas lukio-, ammattikorkeakoulu- ja yliopistotaustaiset informantit mieltävät *muijan* edellisiä useammin vakiintuneeksi puolisoiksi tai

vaimoksi. Edellä mainitut informanttiryhvät yhdistävät *muijaan* myös useammin kansanomaisuuden ja huonot käytöstavat. *Muijaa* käyttävät eniten peruskoulu-, ammattikoulu- ja lukiotaustaiset informantit. Vähiten *muijaa* kertovat käyttävänsä odotusteni mukaan yliopistotaustaiset informantit. Peruskoulutaustaiset informantit pitävät *muijaa* kaikista sosioekonomisista ryhmistä positiivisimpana sanana, kun taas yliopistotaustaiset informantit kokevat *muijan* informanttiryhmistä negatiivisimmaksi sanaksi.

Käsittelin luvussa 1.2. *muijan* ja *mimmin* sanakirjamääritelmiä. *Muija* määritellään jokaisessa sanakirjassa halventavaksi ilmaukseksi, vaikka *muija*-sanana neutraalihko slangimerkitys ('tyttö') nostetaan myös esille muutamissa määritelmässä (ks. esim. KS 2017 s.v. *muija*). *Muija* määritellään sanakirjoissa 'puolisoksi' tai 'vakituiseksi tyttöystäväksi' (ks. esim. SPS 2009 s.v. *muija*; SSS 2010: s.v. *muija*), mutta nimitykseen liitetään myös sen halventava konnotaatio sekä puolisyronyymit *akka*, *muori* ja *ämmä* (ks. esim. NS 1992 s.v. *muija*; SPS 2009 s.v. *muija*). *Mimmi* sen sijaan on sanakirjojen mukaan melko arkinen nimitys naisesta (ks. esim. KS 2017 s.v. *mimmi*), mutta *mimmin* määritelmiin liitetään myös seksuaalissävyytteinen konnotaatio (ks. esim. SSS 2010 s.v. *mimmi*; SPS 2009 s.v. *mimmi*).

Tutkimukseni mukaan sanakirjamääritelmät ovat melko täsmällisiä. Tutkimukseni kuitenkin osoittaa, että erityisesti *muija*-sanana kohdalla sen positiivissävyytteinen konnotaatio sekä voimaannuttava ja juureva käyttömerkitys on jäänyt huomioimatta. Nämä konnotaatiot ja käyttömerkitykset esiintyivät laajasti esimerkiksi nuorimpien ja vanhimpien informanttiryhvien kohdalla. *Muijan* käyttökontekstin merkitys olisi hyvä nostaa esille myös sanakirjoissa, jolloin sen erilaiset käyttövariaatiot pääsisivät oikeuksiinsa. *Mimmin* kohdalla sanakirjamääritelmistä puuttuu kokonaan sen käyttö lapsista ja itselleen läheisistä tytöistä ja tyttäristä. *Mimmi* määritellään sanakirjassa keskimäärin neutraaliksi sanaksi, mikä poikkeaa tutkimustuloksistani merkittävästi. Vaikka osa sanakirjamääritelmistä lisää *mimmin* merkitykseen esimerkiksi sanat 'pimu' ja 'tipu', jää *mimmiin* liitetty selvä seksuaalissävyytteinen konnotaatio lähes puuttumaan. Sanakirjamääritelmässä olisi hyvä täsmentää *mimmin* merkitykseen sisältyvän varioivan käyttökontekstin merkityksen: vastoin sanakirjamääritelmiä *mimmiä* käytetään harvoin neutraalina nimityksenä. *Mimmin* seksuaalissävyytteistä konnotaatiota olisi hyvä painottaa. Sanakirjamääritelmiin olisi tarpeen lisätä myös määritelmän *mimmistä* urheilullisena, sisukkaana ja aikaansaavana naisena, johon käyttökontekstin mukaan voidaan myös yhdistää useaan otteeseen tutkimustuloksissa esiintyneet termit *kaupunkilaisuus*, *vahva itsensä ehostaminen*, *kauneus*, *kevytkenkäisyys* sekä *alhainen älykkyydosamäärä*.

Koen tutkimukseni antavan ennen kaikkea kiinnostavaa ja hyödyllistä tietoa äidinkielisten suomen kielen puhujien näkemyksistä naisten nimityksiä. Tutkimukseni on siinä merkityksessä erityinen, että

näin laajaa kyselytutkimusta, jossa huomioidaan laajasti informanttien tausta, ei ole aiemmin tietääkseni tehty. Päädyin käsittelemään *mimmiä* ja *muijaa* sukupuolittain, ikäryhmittäin sekä murrealueittain. Vertailin *mimmi*- ja *muija*-substantiivien konnotaatioita sekä käyttökonteksteja myös eri sosioekonomisten ryhmien välillä. Päätin keskittyä tutkimuksessani erityisesti *mimmin* ja *muijan* analyysiin sukupuoli- ja ikäryhmittäin hahmottaakseni mahdolliset ja odotettavissa olevat eroavaisuudet informanttien merkityskäsityksissä. Tämä ratkaisu oli onnistunut, sillä miesten ja naisten informanttiryhmien sekä ikäryhmien väliltä voidaan löytää suurimmat eroavaisuudet tutkimuksen kohteena olevien *mimmi*- ja *muija*-substantiivien käyttökonteksteista, konnotaatioista sekä merkityskäsityksistä. Koen sähköisen kyselytutkimuksen mahdollistaneen laajan, luotettavan ja ennen kaikkea kattavan tutkimusaineiston, jonka pohjalta on ollut mahdollista saada valideja tutkimustuloksia.

Kyselylomake palveli loistavasti pro gradu -tutkimukseni tarpeita. Kyselylomake miellettiin siihen vastanneiden informanttien mukaan pääosin onnistuneeksi ja mielenkiintoiseksi. Tehdessäni aineiston analyysia, kiinnitin huomiota muutamiin seikkoihin, jotka olisi voinut muotoilla toisin tai lisätä nykyiseen kyselylomakkeeseen. Näin jälkikäteen harkitsisin ikäryhmien muokkaamista tiukempien ikähaarukoiden sisälle. Mielekästä olisi, jos tutkimuksen pituus antaisi periksi esimerkiksi viiden ikäryhmän käytön. Lisäksi minun oli turvauduttava tutkimuksessani paljolti suljettuihin valintakysymyksiin. Sain tästä jonkin verran palautetta esimerkiksi tehtävien 13 ja 14 (ks. Liitteet: Kyselylomake) kohdalla, jossa informanttien piti määritellä *mimmin* ja *muijan* ikä. Kandidaatintutkielmani (Enala 2018) pohjalta päätin käyttää suljettuja vastausvaihtoehtoja avointen kysymysten sijaan, sillä kandidaatintutkielmani analyysia tehdessäni koin avointen vastausten analysoinnin hyvin aikaa vieväksi ja hankalaksi. Sain tästä päätöksestä kuitenkin paljon palautetta, ja näin jälkikäteen muotoilisin kysymyksen ikähaarukat nykyistä kapeammiksi. Haastavaksi koettiin myös tehtävät 15 ja 16 (ks. Liitteet: Kyselylomake), joissa informanttien oli määrä valita 3–5 parhaiten *mimmiä* ja *muijaa* kuvaavaa sanaa valmiiksi laaditusta sanalistasta. Sanalistan sanat on valittu kandidaatintutkielmaani (Enala 2018) kerätystä aineistosta. Osa informanteista kuitenkin koki, ettei sanalistan sanojen joukosta löytynyt riittävästi sopivia sanoja. Muokkaisin näitä kyseisiä tehtäviä siten, että vähentäisin valittavien sanojen määrää sekä lisäisin muutamia sanoja sanalistaan – erityistä harmia informanttien kesken aiheutti sanan *ylipainoinen* puuttuminen.

Koen tutkimukseni onnistuneen odotusten mukaisella tavalla. Sain kyselylomakkeeseen perusteltuja ja harkitusti kirjoitettuja vastauksia, joissa oli jaksettu pohtia *mimmin* ja *muijan* merkityksiä erittäin kattavasti. Sähköinen, anonyymi kyselylomake toimi tässä tutkimuksessa hyvin. Kandidaatintutkielmassani (Enala 2018) hyödynsin myös Dep Search -hakukonetta (Luotolahti, ym.

2015), joka kuuluu Finnish Internet Parsebank -hankkeeseen. Tässä tutkimuksessa en kokenut hakukoneen käyttöä välttämättömäksi, erityisesti merkittävän suuren informantimäärän ansiosta.

Kiinnostuin naisten nimitysten tutkimuksesta muutamia vuosia sitten, ja koen, että aiheesta saisi jatkettua pro gradu -tutkimustakin laajemmin työn. Aihe on selvästi kiinnostava myös muiden mielestä, sillä keskustelua on syntynyt laajasti sekä kyselylomaketta jakavien Facebook-päivitysteni alle sekä arkielämässä ystäväni ja puolittujienkin kanssa. Aihe herättää kiinnostusta, ja moni on ollut innostunut kertomaan omia näkemyksiään ja oletuksiaan siitä, missä yhteyksissä ja ketkä *mimmiä* ja *muijaa* käyttävät. Koen tutkimuksella olevan hyvät laajennusmahdollisuudet. Kattavammassa tutkimuksessa olisi hyvä tarkastella entistä perusteellisemmin myös muiden sukupuolten sekä suomea toisena kielenään puhuvien informanttien kokemuksia *mimmistä* ja *muijasta*. Riittävän laajassa tutkimuksessa olisi myös mielenkiintoista päästä tarkastelemaan vastauksia niin, että ikää, sukupuolta sekä murrealuetta ja sosioekonomista ryhmää voisi analysoida yhdessä. Tutkimukseni jätti myös lisää pohdittavaa *mimmin* ja *muijan* puhekielen käyttövariaatioista: kyseisten sanojen käyttö vaihtelee ikäryhmästä ja sukupuolesta toiseen. Millaisia merkityksiä *mimmi* ja *muija* saavat esimerkiksi viiden tai kymmenen vuoden kuluessa eri ikäryhmien välillä ja kuinka kyseisten substantiivien merkitykset vaihtelevat vuosien saatossa?

LÄHTEET JA LYHENTEET

Aineslähteet

Enala, Suvi 2020: *Mimmi ja muija*, suomen kielen pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Kyselylomake. Ks. Liite 1.

Muut lähteet

Alpia, Johanna 2005: Miun murre. Joensuulaisten lukiolaisten kotimurteentuntemuksesta. *Monenlaiset karjalaiset. Suomen karjalaisten kielellinen identiteetti*, s. 91–124. Toim. Marjatta Palander, Anne-Maria Nupponen. Joensuun yliopistopaino, Joensuu.

Enala, Suvi 2018: *Röökimuija ja sporttimimmi. Mimmi ja muija semanttisessa vertailussa eri-ikäisten kielenkäytössä*. Kandidaatintutkielma. Turun yliopisto. Suomen kieli.

Engelberg, Mila 2016: *Yleispätevä mies. Suomen kielen geneerinen, piilevä ja kieliopillistuva maskuliinisuus*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos/sukupuolentutkimus.

----- 2018: *Miehiä ja naisihmisiä – suomen kielen seksismi ja sen purkaminen*. TANE-julkaisuja. [Verkkojulkaisu.] Helsinki. [Viitattu 16.10.2019.] Saatavissa: https://tane.fi/documents/1429808/1854322/TANE_Miehia_ja_naisihmisia_verkko_valmis.pdf/d7b558dc-74ed-4981-0b06-f890ff2973d5/TANE_Miehia_ja_naisihmisia_verkko_valmis.pdf.pdf

Erola, Jani 2010: *Luokaton Suomi? Yhteiskuntaluokat 2000-luvun Suomessa*. Gaudeamus, Helsinki.

Grönros Eija-Riitta 1994: Sävyt ja vivahteet. Sanojen tyylilajin osoittaminen sanakirjassa. *Kielikello* 3/1994. [Verkkolehti.] Helsinki. [Viitattu 05.01.2018.] Saatavissa: <http://www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=217>

Haakana, Johanna 2017: 'Naista' merkitsevät sanat pohjoispohjalaisessa kansanrunoudessa. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto. Suomen kieli.

HS = Helsingin Sanomat 2011: Naissotilas pakotettiin uimaan alasti miessotilaiden kanssa Norjassa. [Verkkolehti. Julkaistu 21.11.2011.] Saatavissa: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000002511585.html>

Honkanen, Veera 2017: Paljastaako puhetyylisi luokka-asemasi? Yleiskieli yleistyy keskiluokassa, työväenluokassa murteet vahvempia. *Kauppalehti* 3.9.2017. [Verkkolehti.] Helsinki. [Viitattu 16.10.2019.] Saatavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/paljastaako-puhetyylisi-luokka-asemasi-yleiskieli-yleistyy-keskiluokassa-tyovaestossa-murteet-vahvempia/03709a54-2eed-30ab-b0b6-e30e68118ea9>

Honkanen, Sari 1990: *Naisten nimitykset Ruotsin vallan aikaisten lakien suomennoksissa*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Suomen kieli.

Hurta, Heikki 2005: Mitä murretta Helsingissä puhutaan? *Kotimaisten kielten keskus. Kieli-ikkuna (1996–2010)*. [Verkkojulkaisu.] Helsinki. [Viitattu 14.10.2019.] Saatavissa: https://www.kotus.fi/nyt/kolumnit_artikkelit_ja_esitelmät/kieli-ikkuna_%281996_2010%29/mita_murretta_helsingissa_puhutaan

Häkkinen, Kaisa 2004: *Nyky-suomen etymologinen sanakirja*. WSOY, Helsinki.

----- 2006: *Mistä sanat tulevat*. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.

Ikävalko, Riikka 2019: *Hirveän ja kauhean käyttö ja merkitys oppijansuomessa*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Suomen kieli.

ISK = *Iso Suomen Kielioppi*. 2004. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

- Jaatinen, Jaana 1988: Miehen puhetta ja akkojen löpinöitä. Eräiden sävyjen ilmaisemisesta kielessä. *Isosuinen nainen. Tutkielmia naisesta ja kielestä*, s. 47–50. Toim. Lea Laitinen. Yliopistopaino, Helsinki.
- Jantunen, Jarmo 2001: ”Tärkeä seikka” ja ”keskeinen kysymys”: Mitä korpuslingvistinen analyysi paljastaa lähisyronyymeista? *Virittäjä* 105 vol. 2, s. 170–192.
- 2004: Synonymia ja käännessuomi: korpusnäkökulma samamerkityksisyyden kontekstuaalisuuteen ja käännesskielen leksikaalisiin erityispiirteisiin. *Joensuun yliopiston humanistisia julkaisuja*. [Verkkajulkaisu.] Joensuu. [Viitattu 29.01.2018.] Saatavissa: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_952-458-4794/urn_isbn_952-458-479-4.pdf
- Kangasniemi, Heikki 1997: *Sana, merkitys, maailma. Katsaus leksikaalisen semantiikan perusteisiin*. Oy Finn Lectura Ab, Helsinki.
- Kauppinen, Jarkko 2017: Suorantaa kyntämässä – katsaus seksuaalisiin kiertoilmauksiin. *Kielikello* 1/2017. [Verkkolehti.] Helsinki. [Viitattu 01.10.2019.] Saatavissa: <http://www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=2962>
- Kielitoimiston sanakirja. 2. osa: L-R*. Toinen painos. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Helsinki 2006.
- Koski, Mauno 2004: Mitä se merkitsee? *Kielestä kiinni*, s. 108–128. Toim. Seija Aalto, Auli Hakulinen, Klaus Laalo, Pentti Leino, Anneli Lieko. SKS, Helsinki.
- Kraus, Michael – Won Park, Jun – Tan, Jacinth 2017: *Signs of Social Class: The Experience of Economic Inequality in Everyday Life*. Yale University & University of California, San Francisco. [Verkkajulkaisu. Viitattu 17.10.2019.] Saatavissa: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1745691616673192>
- KS = *Kielitoimiston sanakirja*. 2017. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. [Verkkajulkaisu. Viitattu 3.10.2019.] Saatavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi>
- Kuiri, Kaija 2012: *Johdatus semantiikkaan*. Oy Finn Lectura Ab, Helsinki.
- Kynkäänniemi, Jenni 2018: *Parisuhdenimitysten emäntä, muija ja vaimoke semantiikkaa*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto. Suomen kieli.
- Laakkonen, Maria 2017. *Lähisyronyymien keho, vartalo ja ruumis kontekstuaalista semantiikkaa*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto. Suomen kieli.
- Lappalainen, Päivi 2004: *Variaatio ja sen funktiot*. SKS, Helsinki.
- Larjavaara, Matti 2007: *Pragmasemantiikka*. SKS, Helsinki
- Lukukeskus: *10 faktaa lukemisesta 2017*. [Verkkosivu. Viitattu 19.11.2019.] Saatavissa: <https://lukukeskus.fi/10-faktaa-lukemisesta-2017/>
- Luotolahti, M. Juhani, Jenna Kanerva, Veronika Laippala, Sampo Pyysalo & Filip Ginter. 2015. Towards universal web parsebanks. Proceedings of the Third International Conference on Dependency Linguistics. (Depling 2015), 211–220. Dep search -hakukone saatavissa: http://bionlp-www.utu.fi/dep_search/
- Mantila, Harri 2004: Murre ja identiteetti. *Virittäjä* 3/2004, s. 322–346.
- 2019: Elinvoimaisia ja häviöön tuomittuja murrepiirteitä. *Kotimaisten kielten keskus*. [Verkkajulkaisu.] Helsinki. [Viitattu 17.10.2019.] Saatavissa: https://www.kotus.fi/nyt/kolumnit_artikkelit_ja_esitelmat/artikkelit/sanoin_saavutettavissa_2117_-_artikkelit/elinvoimaisia_ja_havioon_tuomittuja_murrepiirteita
- Mielikäinen, Aila – Palander, Marjatta 2002: Suomalaisten murreasenteista. *Sananjalka* 44, s. 86–109. Suomen kielen vuosikirja. SKS, Turku.
- Modinos, Mira 2017: *Äijä-määriteosan maskuliinisuutta korostava merkitys yhdyssanoissa*. Kandidaatintutkielma. Turun yliopisto. Suomen kieli.
- Nierenberg, Gerard I. – Calero, Henry H. 1973: *Metapuhe. Opas arkikielen piilomerkityksiin*. Suom. Matti J. Turunen 1980. Oy Rastor AB, Helsinki.

- Niiniluoto, Ilkka 2000: Johdatus merkityksen merkityksiin. *Merkillinen merkitys*, s. 13–25. Toim. Anu Airola, Heikki J. Koskinen, Veera Mustonen. Gaudeamus, Helsinki 2000.
- Nuolijärvi, Pirkko 1988: Sukupuoli kielellisen tuotoksen muovaajana. *Isosuinen nainen. Tutkielmia naisesta ja kielestä*, s. 73–91. Toim. Lea Laitinen. Yliopistopaino, Helsinki.
- NS = *Nykysuomen sanakirja*. Helsinki: WSOY 1951–1961.
- Ojutkangas, Krista – Larjavaara, Meri – Miestamo, Matti – Ylikoski, Jussi 2014: *Johdatus kielitieteeseen*. 1.-3. painos. Sanoma Pro Oy, Helsinki.
- Paunonen, Heikki 1982. Suomen kielen sosiolingvistinen vaihtelu tutkimuskohteena. Toim. M. K. Suojanen ja Päivikki Suojanen. *Sosiolingvistiikan näkymiä*, s. 35–110. Gaudeamus, Helsinki.
- 2006. Synonymia Helsingin slangissa. *Virittäjä* 3/2006, s. 336–364.
- Päiviö, Pia 2007: *Suomen kielen asti ja saakka. Terminatiivisten partikkelien synonymia, merkitys, käyttö ja kehitys sekä asema kieliopissa*. Turun yliopisto. Suomen kieli.
- SKES = Suomen kielen etymologinen sanakirja 1–7. Suomalais-ugrilainen seura. 1955–1981.
- SPS = *Oikeeta suomee. Suomen puhekielen sanakirja*. Toinen painos. Gummerus Kustannus Oy, Helsinki 2009.
- SSS = Seksisanat. Suuri suomalainen seksisanakirja. Prometheus kustannus oy, Tallinna 2010.
- Södö, Maria 2016: *Näkemyksiä naiseen viittaavan puuma-sanan merkityksistä*. Kandidaatintutkielma. Oulun yliopisto. Suomen kieli.
- Tabouret-Keller, Andrée 1998: *Language and identity*. Toim. Florian Coulmas. *The handbook of sociolinguistics*, s. 315–326. Cambridge, Blackwell.
- Tieteen termipankki 2014. *Kielitiede: lähisyronyymi*. [Verkkosivu. Viitattu 08.01.2018.] Saatavissa: <http://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:lähisyronyymi>
- Tieteen termipankki 2015. *Kielitiede: assosiaatio*. [Verkkosivu. Viitattu 1.10.2019.] Saatavissa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:assosiaatio>
- Tieteen termipankki 2019: *Kielitiede: pragmatiikka*. [Verkkosivu. Viitattu 19.11.2019.] Saatavissa: <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:pragmatiikka>
- Tieteen termipankki 2020: *Kielitiede: stigmatisointi/stigmatisoituminen*. [Verkkosivu. Viitattu 17.2.2020.] Saatavissa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:stigmatisointi>
- Toijanniemi, Outi 2007: Murre-sanakirjojen naiset ja miehet. *Kielikello* 3/2007. [Verkkolehti.] Helsinki. [Viitattu 16.10.2019.] Saatavissa: <https://www.kielikello.fi/-/murre-sanakirjojen-naiset-ja-miehet>
- Tyynismaa-Rintala 1990: *Naisten nimitykset suomalaisissa sananlaskuissa*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Suomen kieli.
- Vanhatalo, Ulla 2004: Koehenkilöiden taustan merkitys kokeellisessa leksikaalisessa semantiikassa ja sen sovelluksissa. *Sananjalka* 46, s. 81-105.
- Vilkamaa-Viitala, Marjatta 2007: Äijyys ajan kuvastimessa. *Kielikello* 4/2007. [Verkkolehti.] Helsinki. [Viitattu 26.11.2019.] Saatavissa: <https://www.kielikello.fi/-/aijyys-ajan-kuvastimessa>
- VISK = Hakulinen, Auli – Vilkuna, Maria – Korhonen, Riitta – Koivisto, Vesa – Heinonen, Tarja-Riitta – Alho, Irja 2008: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki, SKS. [Viitattu 19.11.2019.] Saatavissa: http://scripta.kotus.fi/cgi-bin/visktermit/visktermit.cgi?h_id=pMVPRAGMAT
- Väljijärvi, J. & Linnakylä, P. 2002: *Tulevaisuuden osajat. PISA 2000 Suomessa*. Jyväskylä, Kirjapaino Oma Oy.

Lyhenteet

N1 = naisinformantit, ikäryhmä 0–25 vuotta

N2 = naisinformantit, ikäryhmä 26–40 vuotta

N3 = naisinformantit, ikäryhmä 41–59 vuotta

N4 = naisinformantit, ikäryhmä 60+ vuotta

M1 = miesinformantit, ikäryhmä 0–25 vuotta

M2 = miesinformantit, ikäryhmä 26–40 vuotta

M3 = miesinformantit, ikäryhmä 41–59 vuotta

M4 = miesinformantit, ikäryhmä 60+ vuotta

MUU = muiden sukupuolten informantit

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Teen Turun yliopistossa suomen kielen pro gradu -tutkimusta sanojen mimmi ja muija semanttisista samankaltaisuuksista ja eroavaisuuksista. Kyselyn tarkoitus on kerätä aitoja ajatuksia ja assosiaatioita näitä nimityksiä koskien, joten vastaathan kysymyksiin rehellisesti. Vastaukset ovat täysin anonymiä.

1. Sukupuolesi? *

- nainen
- mies
- muu

2. Ikä *

- 0–25 vuotta
- 26–40 vuotta
- 41–59 vuotta
- 60 vuotta tai vanhempi

3. Äidinkieli *

- suomi
- puhun suomea toisena kielenä

4. Mitä murretta koet puhuvasi? Valitse kartasta murre, jota koet puhuvasi. Vastausvaihtoehdot löytyvät kuvan alta. *

- 1 (lounaismurreet)
- 2 (lounaiset välimurreet)
- 3 (hämäläismurreet)
- 4 (eteläpohjalaismurreet)
- 5 (keski- ja pohjoispohjalaismurreet)
- 6 (Peräpohjan murreet)
- 7 (savolaismurreet)
- 8 (kaakkoismurreet)
- 9 (pääkaupunkiseudun murreet)
- puhun suomea toisena kielenä

5. Kuinka murteellisesti koet puhuvasi? *

6. Korkein suoritettu koulutusasteesi tai koulutusaste, jonka suoritus on tällä hetkellä käynnissä. *

- perusasteen koulutus
- ammatillinen peruskoulutus
- lukio, ylioppilas
- kaksoistutkinto
- ammatillinen aikuiskoulutus
- ammattikorkeakoulu
- yliopisto (kandidaatti)
- yliopisto (maisteri)
- muu, mikä? _____

7. Millainen nainen on mielestäsi *muija*? Mikä tekee naisesta *muijan*? Kuvaile mahdollisimman tarkasti. *

8. Millainen nainen on mielestäsi *mimmi*? Mikä tekee naisesta *mimmin*? Kuvaile mahdollisimman tarkasti. *

9. Käytätkö sanaa *muija*? *

- usein (sana kuuluu arkiseen kielenkäyttöön)
- harvoin (sana ei kuulu tavanomaiseen sanavarastoon)
- en käytä ollenkaan

10. Millaisessa tilanteessa ja/tai kenestä olet käyttänyt *muija*-nimitystä? Jos et käytä kyseistä nimitystä, kirjoita se vastauslaatikkoon.

11. Käytätkö sanaa *mimmi*? *

- usein (sana kuuluu arkiseen kielenkäyttöön)
- harvoin (sana ei kuulu tavanomaiseen sanavarastoon)
- en käytä ollenkaan

12. Millaisessa tilanteessa ja/tai kenestä olet käyttänyt *mimmi*-nimitystä? Jos et käytä kyseistä nimitystä, kirjoita se vastauslaatikkoon. *

13. Minkä ikäinen nainen on mielestäsi *muija*? *

- 0–30 vuotta
- 30–50 vuotta
- 50 vuotta tai vanhempi
- ei ikärajaa
- muu, mikä? _____

14. Mikä ikäinen nainen on mielestäsi *mimmi*? *

- 0–30 vuotta
- 30–50 vuotta
- 50 vuotta tai vanhempi
- ei ikärajaa
- muu, mikä? _____

15. Valitse 3–5 sanaa, jotka kuvaavat mielestäsi parhaiten *muijaa*. *

16. Valitse 3–5 sanaa, jotka kuvaavat mielestäsi parhaiten *mimmiä*. *

- vanha nainen
- huonomaineinen nainen
- puoliso, naimisissa oleva nainen
- tympeä
- ylimielinen
- tupakoiva
- juntti
- likainen
- nuori nainen
- rempseä
- oma kumppani
- voimakas nainen
- nalkuttava
- ystävällinen
- kaunis
- hyvämaineinen nainen
- laiska
- ahkera
- tyhmä
- älykäs
- korkeasti kouluttautunut
- kouluttautumaton
- asenteella varustettu
- ystävä
- äkäinen
- rauhallinen
- seksikäs
- trendikäs
- viehättävä
- neutraali
- energinen
- nauravainen
- hoikka
- naimaton
- muu, mikä?

17. Valitse oikea kohta sen mukaan, kuinka negatiivisena tai positiivisena ilmauksena koet *mimmin*. *

18. Valitse oikea kohta sen mukaan, kuinka negatiivisena tai positiivisena ilmauksena koet *muijan*. *

19. Tuleeko sinulle vielä jotakin mieleen nimityksistä *mimmi* ja/tai *muija*, jota ei kyselylomakkeessa kysytty? Vastaa halutessasi.